

**UCHWAŁA NR XXXVIII/254/17
RADY MIEJSKIEJ W URZĘDOWIE**

z dnia 9 czerwca 2017 r.

w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) oraz uchwałą Nr XXXI/188/16 Rady Miejskiej w Urzędowie z dnia 28 października 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji - Rada Miejska w Urzędowie uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Urzędowa.

§ 3.

Traci moc uchwała Nr XXXVII/242/17 Rady Miejskiej w Urzędowie z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026”

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Urzędowie

Marek Przywara

REWITALIZACJA GMINY URZĘDÓW 2016-2026

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Urzędów na lata 2016-2026

Załącznik do Uchwały Nr XXXVIII/254/17
Rady Miejskiej w Urzędowie
z dnia 9 czerwca 2017 r.

Opracowanie:

Gmina Urzędów

www.urzedow.pl

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Zespół redakcyjny: Roman Gruszczyk, Artur Kubica, Gabriela Mikrut, Bartosz Tyrna

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
1. Podstawa prawna	6
1.1 Zasady horyzontalne programu rewitalizacji	7
1.1.1 Partycypacja społeczna	7
1.1.2 Kompleksowa diagnoza.....	8
1.1.3 Koncentracja interwencji	8
1.1.4 Planowanie finansowe	8
2. Zgodność LPR z dokumentami strategicznymi	9
2.1 Komplementarność z dokumentami na poziomie ponadlokalnym.....	10
2.2 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym.....	14
3. Wyznaczanie obszarów zdegradowanych - delimitacja	16
3.1 Metodyka wyznaczania zasięgu obszarów zdegradowanych.....	16
3.2 Wybór jednostek porównawczych	17
3.3 Wybór kryteriów (wskaźników) delimitacji.....	20
3.4 Szczegółowa analiza w zakresie spraw / problemów społecznych	21
3.5 Czynniki gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne.....	34
3.6 Analiza pozostałych czynników rozwojowych.....	43
3.7 Wnioski i wyznaczenie obszaru zdegradowanego	48
3.8 Ostateczne wyznaczenie obszaru do rewitalizacji	50
3.9 Analiza badań sondażowych.....	53
3.10 Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji	62
4. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji.....	72
5. Wstęp do typologizacji działań w zakresie rewitalizacji	73
6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	75
7. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	77
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	82
8.1 Fiszki projektów rewitalizacyjnych – wiązka projekty główne	87

8.2 Fiszki projektów rewitalizacyjnych – wiązka projekty uzupełniające	93
9. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	97
10. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	98
10.1 Komplementarność przestrzenna.....	99
10.2 Komplementarność problemowa	100
10.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	102
10.4 Komplementarność międzyokresowa.....	103
10.5 Komplementarność źródeł finansowania	104
10.6 Mechanizm integracji	104
11. Ramy finansowe programu rewitalizacji	105
12. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja	109
12.1 Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji.....	109
12.2 Procedura prowadzenia monitoringu i ewaluacji oraz weryfikacji i oceny postępów realizacji Programu.....	111
13. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	112
14. Strategiczna ocena oddziaływania programu na środowisko	116
Spis tabel.....	118
Spis rysunków	119

Wprowadzenie

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 jest podstawowym dokumentem dotyczącym gminnej polityki w zakresie rewitalizacji obszaru, który został uznany w toku delimitacji za zdegradowany. Zawartość merytoryczna niniejszego dokumentu uwzględnia w pełni *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, zatwierdzone przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 r., a także zapisy opracowania *Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim (Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym, Lublin, grudzień 2015r.)*.

LPR to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego.

Zgodnie z powyżej przytoczonymi dokumentami, rewitalizacja rozumiana jest jako kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju. Jednocześnie działania rewitalizacyjne, w tym związane z rewitalizacją przestrzenną, będą podporządkowane celom społecznym związanym z redukcją zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego. Celem rewitalizacji jest poprawa warunków przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych dla mieszkańców, podnoszących jakość życia, co jest również głównym celem polityki władz gminy. Poza aplikowaniem o środki pomocowe zostaną również rozważone inne możliwości finansowania przedsięwzięć zmierzających do rewitalizacji zagrożonego obszaru gminy Urzędów.

Niniejszy dokument powstał dzięki ogromnemu zaangażowaniu pracowników Urzędu Miejskiego w Urzędzie oraz przy aktywnym uczestnictwie przedstawicieli społeczności lokalnej (mieszkańców, przedsiębiorców, pracowników samorządowych oraz osób działających w sektorze organizacji pozarządowych). Tym samym opracowanie ma charakter ściśle oddolny, realizując wyartykułowany interes publiczny i społeczny. Dokument uwzględnia z jednej strony formalne i prawne wymagania co do wielostopniowego procesu rewitalizacji, z drugiej uwzględnia kompletny zakres zadań (projektów), które przyczynią się do pełnej rewitalizacji obszaru zdegradowanego.

W ramach tworzenia *Lokalnego Programu dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026* zapewniona została szeroka partycypacja społeczna, zarówno na etapie wyznaczania obszaru oraz jego pełnej diagnozy, jak również końcowej weryfikacji całości opracowania. Potencjalne finansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma charakter dwufunduszowy - w oparciu o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego (EFRR), jak również z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Zasięg terytorialny obszaru rewitalizacji ma obejmować nie więcej niż 20% powierzchni gminy i 30% jej mieszkańców, a środki pozyskane na działania społeczne - „miękkie” mają charakter wiodący w stosunku do inwestycji w infrastrukturę techniczną.

Zasięg oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów obejmuje jeden obszar zdegradowany, zlokalizowany w centrum miejscowości Urzędów. Został on wskazany (zdelimitowany) i szczegółowo opisany w oparciu o wielokryterialną szczegółową diagnozę społeczną, przestrzenną oraz gospodarczą. W kontekście nowego podejścia do zagadnienia rewitalizacji w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020, władze miasta i gminy Urzędów zdecydowały o opracowaniu przedmiotowego dokumentu, który określa zakres i kierunki rewitalizacji w gminie. Podstawowym celem sporządzenia Programu Rewitalizacji jest określenie obszaru zdegradowanego, przeznaczonego do rewitalizacji na terenie Gminy Urzędów oraz wskazanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązania zidentyfikowanych problemów i zjawisk kryzysowych.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 jest podstawą do ubiegania się o środki z funduszy Unii Europejskiej na projekty w nim zapisane. Z tego względu prace nad wiązkami projektowymi w ramach rewitalizacji traktowane były priorytetowo, a wytypowane projekty są kluczowe z punktu widzenia powodzenia planowanego procesu rewitalizacji.

1. Podstawa prawna

Korzystając z zapisów art. 52. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777, z 2016 r. poz. 1020, 1250), samorząd Gminy Urzędów oparł całość prac na zapisie, że „do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, strefy, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne”. W związku z przedstawionymi uwarunkowaniami prawnymi przedmiotowy dokument został opracowany na podstawie:

- *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016 poz. 446 z późn. zm.),*
- *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z 2 sierpnia 2016 r. wydanych przez Ministerstwo Rozwoju,*
- *Opracowania pt. Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim (Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym, grudzień 2015 r.).*

Zakres przedsięwzięć i działań rewitalizacyjnych ujętych w *Lokalnym Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026* jest ściśle powiązany z zapisami *Regionalnego Programu Operacyjnego*

Województwa Lubelskiego 2014-2020 oraz Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020. Natomiast omówienie zgodności niniejszego dokumentu z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym, o zasięgu krajowym i europejskim, przedstawione zostało w odrębnym rozdziale.

1.1 Zasady horyzontalne programu rewitalizacji

1.1.1 Partycypacja społeczna

Do prac nad *Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026* włączono przedstawicieli różnych grup interesów: mieszkańców gminy, organizacji pozarządowych oraz instytucji zajmujących się pomocą społeczną i bezpieczeństwem na terenie gminy. Prowadzono spotkania konsultacyjne z udziałem przedstawicieli samorządu gminy Urzędów. Przeprowadzono otwarte spotkania informacyjne i konsultacyjne z radnymi Rady Miejskiej w Urzędowie.

Podczas prac nad diagnozą oraz założeniami Programu wykorzystano metody badawcze, pozwalające dotrzeć do możliwie szerokiej grupy mieszkańców, umożliwiające uzyskanie opinii i indywidualnych ocen dotyczących kondycji poszczególnych obszarów definiowanych, jako problemowe. Przeprowadzono otwarty nabór projektów rewitalizacyjnych, poprzedzony otwartym spotkaniem z głównymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Rysunek 1 Zrzut ekranu ogłoszenia dotyczącego naboru projektów do LPR dla Gminy Urzędów

Zgłoś pomysł do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Urzędów na lata 2016-2026

Burmistrz Urzędowa zaprasza do zgłaszania pomysłów na przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które mają służyć wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji oraz przyczynić się do jego rozwoju. Pomysł można zgłosić za pomocą formularza dostępnego na stronie

<http://deltapartner.pl/ankiety/projekty-urzedow/>

Obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie przeprowadzonych badań i analiz, które wskazują na skumulowanie występujących na nim problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno- funkcjonalnych, środowiskowych oraz technicznych.

Proponowany obszar rewitalizacji obejmuje Centrum Urzędowa, tereny i nieruchomości, przy ul. Podwalnej, Janowskiej, Kościuszki, Partyzantów oraz tereny i nieruchomości, na północ oraz zachód od Rynku.

Swój pomysł mogą zgłosić: mieszkańcy, przedsiębiorcy, społecznicy, właściciele, użytkownicy wieczyści oraz zarządcy nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji oraz inni interesariusze.

Źródło: Urząd Miejski w Urzędowie (www.urzedow.pl/news.php), data pobrania: 27.02.2017 r.

Bardzo istotne z punktu zebrania opinii i propozycji co do obszaru rewitalizowanego mieszkańców było przeprowadzenie badania sondażowego, z udziałem 350 mieszkańców. Jednocześnie przeprowadzono wywiady z przedstawicielami podmiotów zainteresowanych kooperacją w ramach działań rewitalizacyjnych w formie spotkań bezpośrednich oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI – Individual In-depth Interview). Proces uspołecznienia *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów do roku 2026* był jednym z ważniejszych okoliczności tworzenia LPR i został szczegółowo opisany w rozdziale nr 13 niniejszego opracowania.

1.1.2 Kompleksowa diagnoza

Diagnoza obszaru rewitalizowanego przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania ma charakter kompleksowy, realizowany w oparciu o analizę danych ilościowych oraz jakościowych. Wyznaczenie obszarów kryzysowych zostało poparte analizą porównawczą, udowadniającą konieczność podjęcia kompleksowej i skoordynowanej interwencji. Ze względu na konieczność przedstawienia szczegółowych danych dedykowanych dla wyznaczonego do rewitalizacji obszaru zdegradowanego, korzystano z informacji gromadzonych przez odpowiednie samodzielne stanowiska, referaty i jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Urzędowie. Dodatkowo pozyskano szczegółowe dane dotyczące każdego z wyznaczonych obszarów z instytucji, takich jak Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku czy Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku. W wymiarze jakościowym, poza przeprowadzonym procesem ankietyzacji i pozyskiwaniu informacji w ramach organizowanych spotkań i wywiadów telefonicznych m.in. z pracownikami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi - przeprowadzono wizje lokalne zdegradowanego obszaru.

1.1.3 Koncentracja interwencji

Koncentracją interwencji w wymiarze terytorialnym - najważniejszym efektem prac nad *Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026* było wyznaczenie jednego, ściśle ograniczonego terytorialnie obszaru o szczególnym charakterze kryzysowym. Jego łączna powierzchnia nie przekracza 20% łącznej powierzchni Gminy, i nie jest zamieszkała przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Intensyfikacja interwencji w wymiarze tematycznym polega na tym, że zaplanowane działania w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych obejmują określone dziedziny przewidziane do realizacji ze środków finansowych Unii Europejskiej: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Wymiar społeczny oraz techniczny i przestrzenny został zdefiniowany w oparciu o kompleksową diagnozę sytuacji społecznej Gminy Urzędów, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów kryzysowych.

1.1.4 Planowanie finansowe

Planowanie finansowe *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026* było przeprowadzone w oparciu o możliwości rzeczywistego zbudowania montażu finansowego

dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Uwzględnia możliwość finansowania planowanych zadań z różnych źródeł. Projekty gminne posiadają zabezpieczenie w postaci wkładu finansowego w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Szczegółowe informacje na temat montażu finansowego znajdują się w rozdziale 12 niniejszego opracowania. Założenia finansowe częściowo mają charakter indykacyjny wynikający z długookresowego charakteru dokumentu oraz potencjalnych zmian w zakresie wdrażania Lokalnych Programów Rewitalizacji. Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno - funkcjonalnego, technicznego, środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Planowanie interwencji w formie wiązek (wzajemnie powiązanych ze sobą projektów) wyklucza realizację tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt, które nie skutkują długotrwałymi zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.

2. Zgodność LPR z dokumentami strategicznymi

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016 - 2026 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji publicznej (jak również prywatnej), ukierunkowanej na wyznaczone obszary problemowe. Co równie ważne, w ramach wypracowanych założeń planistycznych, dokonano identyfikacji celów i metod pozwalających na zniwelowanie kluczowych deficytów obszarów problemowych, które w ramach polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej powinny korespondować z założeniami na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym. W tym kontekście należy podkreślić, iż niniejszy Program jest z jednej strony zgodny z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym, a z drugiej, tworzy płaszczyznę zgodności pomiędzy poszczególnymi dokumentami z różnych dziedzin funkcjonowania społeczności lokalnej i samorządu. Na poziomie europejskim, Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 jest zgodny z następującymi aktami prawnymi o charakterze ogólnym:

- *Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020* (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.),
- *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju*

Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r. z późn. zm.),

- *Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. Urz. UE L 138 z 13.05.2014 r. z późn. zm.).*

Zgodność niniejszego Programu z poszczególnymi dokumentami planistycznymi przedstawiono w dwóch poniższych podrozdziałach. Z uwagi na rozległy zakres przedmiotowy dokonano podziału z uwzględnieniem zasięgu terytorialnego danego dokumentu, opisując spójność dokumentu w skali makro oraz charakter powiązań LPR-u z dokumentami strategicznymi oddziałującymi bezpośrednio na otoczenie społeczno-gospodarcze Gminy Urzędów.

2.1 Komplementarność z dokumentami na poziomie ponadlokalnym

Podając za zapisami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020, w regionie występują zdegradowane obszary wymagające rekultywacji i rewitalizacji. Przyczyn degradacji obszarów upatrywać można m.in. w utracie ich dotychczasowych funkcji, wynikającej z kumulacji negatywnych zjawisk gospodarczych i społecznych. Tereny dotknięte degradacją, zamieszkiwane są niejednokrotnie przez społeczności zmuszone korzystać z pomocy społecznej. Wśród głównych problemów społecznych w województwie należy wymienić ubóstwo - dominującą w województwie przyczynę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Innym istotnym problemem jest zjawisko wykluczenia społecznego - województwo charakteryzuje się najwyższym, w skali kraju, poziomem wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Problemy te dotyczą również Gminę Urzędów, a główne założenia programu rewitalizacji w dużej mierze odpowiadają już wyznaczonym kierunkom rozwoju dla regionu, powiatu oraz gminy, co zostało zaprezentowane w tabeli poniżej.

Tabela 1 Komplementarność LPR z dokumentami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym

Strategia Europa 2020

Cel główny: „Osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny - dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony - dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa”. Dokument LPR wpisuje się bezpośrednio w następujące obszary strategiczne:

- Bezrobocie wśród młodzieży, poziom zatrudnienia kobiet i osób starszych,

- Środowisko dla rozwoju przedsiębiorczości,
- Infrastruktura oraz środowisko dla rozwoju przedsiębiorczości.

Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa

Kompleksowe działania rewitalizacyjne mające na celu włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane przyczynią się do ograniczenia ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach. Dokument LPR dla Urzędowa wpisuje się bezpośrednio w następujące cele tematyczne Umowy Partnerstwa:

- Cel tematyczny 3. Wzmacnianie Konkurencyjności MŚP,
- Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną,
- Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem,
- Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami,
- Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej,
- Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników,
- Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
- Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych, i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Spójność LPR Urzędów z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wyraża się w spójności na poziomie następujących celów:

- Cel 2 Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- Cel 3 Poprawa dostępności terytorialnej kraju w równych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury,
- Cel 4 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- Cel 5 Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- Cel 6 Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Spójność LPR Urzędowa ze Strategią Rozwoju Kraju wyraża się w realizacji następujących obszarów i celów:
Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo.

- Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,
 - I.1.1. Uporządkowanie kompetencji umożliwiające realizację działań rozwojowych,
 - I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego.

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.

- Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki.
 - II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki,
 - II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie,
 - II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej.
- Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.
 - II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej,
 - II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego,
 - II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej.
- Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
 - II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami,
 - II.6.4. Poprawa stanu środowiska,
 - II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu,
- Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu.

- II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
- II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich.

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.

- Cel III.1. Integracja społeczna,
 - III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
 - III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich,
 - III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Spójność LPR Urzędów z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego wyraża się 2010-2020 poprzez realizację następującego celu strategicznego:

„Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku, które wpisują się w specyfikę przedmiotowego opracowania:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Proces rewitalizacji w Gminie Urzędów zakłada zadanie z zakresu gospodarki niskoemisyjnej. Wobec tego LPR Urzędów jest zgodny w zakresie następujących celów szczegółowych:

- Cel szczegółowy 1: Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii,
- Cel szczegółowy 2: Poprawa efektywności energetycznej,
- Cel szczegółowy 3: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami,
- Cel szczegółowy 4: Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych,
- Cel szczegółowy 5: Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami,
- Cel szczegółowy 6: Promocja nowych wzorców konsumpcji.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Dokument LPR Urzędów wpisuje się w cele rozwojowe Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, a zwłaszcza:

- Cel strategiczny nr 1: Wzmacnianie urbanizacji regionu.
 - Cel operacyjny 1.2. Wspieranie ponadlokalnych funkcji miast (np. naukowych, akademickich, kulturalnych, turystycznych), które przyczyniają się do dynamizacji rozwoju tych miast i otaczających je obszarów:
 - *Kierunek działań*: wspieranie wysiłków władz lokalnych na rzecz kompleksowej rewitalizacji oraz poprawy infrastruktury komunalnej. Miasta średniej wielkości uzyskują dodatkowe możliwości rozwoju dzięki zwiększeniu atrakcyjności biznesowej i turystycznej, jak również poprawie warunków życia i zdolności świadczenia usług wyższego rzędu dla otaczających obszarów. Zmniejszy się odpływ migracyjny, a jednocześnie miasta te wchłoną część nadwyżek siły roboczej odpływającej z rolnictwa.
- Cel strategiczny 3: Selekttywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu:
 - Cel operacyjny 3.4. Rozwijanie systemu kształcenia dostosowanego do specyfiki regionu.
 - *Kierunek działań*. Wspieranie działań na rzecz indywidualizacji kształcenia (np. postaw innowacyjnych, kreatywnych, przedsiębiorczych, umiejętności zarządczych),
 - Cel operacyjny 3.5. Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw.
 - *Kierunek działań*: Ułatwianie powstawania przedsiębiorstw.
 - *Kierunek działań* Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw (w tym rozwoju kadr) w oparciu o zasoby lokalne.
 - Cel operacyjny 3.6. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

- Cel strategiczny 4: Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu:
 - Cel operacyjny 4.2. Wspieranie włączenia społecznego.
 - **Kierunek działań:** Współpraca i integracja działań na rzecz poprawy dostępu i wzrostu, jakości usług publicznych.
 - Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi i współpracy wewnątrzregionalnej m.in. przez odwoływanie się do tradycji wielokulturowości i włączaniu jej do regionalnych programów edukacyjnych i selektywnie wspieranych działań kulturotwórczych oraz stymulowanie podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych, organizacyjnych i edukacyjnych.
 - **Kierunek działań:** Wspieranie inicjatyw odtwarzania tradycji kulturowych, gospodarczych i etnicznych regionu, wzmacnianie ich edukacyjnej i kulturotwórczej roli,
 - **Kierunek działań:** Stymulowanie podejmowania i wspieranie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych, społecznych, edukacyjnych i kulturalnych (np. odtwarzania tradycji) przez społeczności lokalne.
 - Cel operacyjny 4.5. Racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego.
 - **Kierunek działań:** Poprawa jakości i efektywności korzystania z zasobów wodnych wraz z rozwojem funkcji towarzyszących (np. przeciwpowodziowa, gospodarcza, rekreacyjna, przyrodnicza),
 - **Kierunek działań:** Wspieranie inicjatyw i działań na rzecz racjonalnego wykorzystania energii i zwiększenie efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki np. w energetyce, budownictwie i przemyśle.

Strategia Rozwoju Powiatu Kraśnickiego na lata 2016-2022 z perspektywą do roku 2025

LPR Urzędowa wykazuje zgodność ze Strategią w następującym układzie:

- Priorytet I KONKURENCYJNA GOSPODARKA:
 - Cel operacyjny I.1: Stwarzanie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości. **Kierunek działania:** Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w kluczowych specjalizacjach powiatu i regionu.
 - Cel operacyjny I.2: Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. **Kierunek działania:** Działania na rzecz rewitalizacji terenów przemysłowych i powojkowych z przeznaczeniem na tereny inwestycyjne.
 - Cel operacyjny I.3: Promocja zatrudnienia oraz rozwój lokalnego rynku pracy. **Kierunek działania:** aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz grup nieaktywnych zawodowo na terenie powiatu kraśnickiego, promocja pracy, szczególnie wśród grup do 25-go i powyżej 50-go roku życia oraz Promocja samozatrudnienia.
- Priorytet II: KOMUNIKACJA, INFRASTRUKTURA I MEDYCYNĄ:
 - Cel operacyjny II.3. Rozwój infrastruktury użyteczności publicznej. **Kierunki działania:** 1. Budowa, rozbudowa, modernizacja oraz polepszenie efektywności energetycznej i wyposażanie w alternatywne źródła energii obiektów użyteczności publicznej, w tym infrastruktury oświatowej, kulturalnej i pomocy społecznej, w tym domów pomocy społecznej. 2. Rozwój i modernizacja obiektów oświatowych oraz bazy sportowej w zasobach oświatowych. 3. Podnoszenie standardu obiektów użyteczności publicznej w tym przełamywanie barier architektonicznych.
- Priorytet III: BEZPIECZNY POWIAT
 - Cel operacyjny III.2 Ograniczenie zjawisk wykluczenia społecznego. **Kierunek działania:** 1. Podniesienie poziomu aktywności społecznej i przeciwdziałanie patologiom społecznym mieszkańców powiatu. 2. Zmniejszenie poziomu ubóstwa na terenie powiatu kraśnickiego.
 - Cel operacyjny III.3. Zwiększenie bezpieczeństwa ekologicznego. **Kierunek działania:** Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
- Priorytet IV: PROMOCJA I WSPÓŁPRACA
 - Cel operacyjny IV.2. Rozwój turystyki. **Kierunek działania:** 1. Aktywizacja turystyki na terenie powiatu kraśnickiego, 2. Wykorzystanie i rozbudowa infrastruktury terenów nadrzecznych.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 - 2020

- Priorytet 3: Zmniejszenie poziomu ubóstwa na terenie powiatu kraśnickiego. Cele szczegółowe:

- 3.1. Wzrost możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców powiatu kraśnickiego.
- 3.2. Zwiększenie możliwości zatrudnienia bezrobotnych i powstawanie miejsc pracy.
- 3.3. Podniesienie poziomu aktywności społecznej i przeciwdziałanie patologiom społecznym mieszkańców powiatu.
- Priorytet 4: Sprawny, skuteczny system przeciwdziałania bezrobociu. Cele szczegółowe:
 - 4.1. Podejmowanie działań służących ograniczeniu skali bezrobocia.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

W zakresie działań dot. poprawy efektywności energetycznej budynków publicznych i w sektorze mieszkaniowym, rozwoju miejskich terenów zielonych, rekultywacji zanieczyszczonych/ zdegradowanych terenów, zachowania dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju zasobów kultury.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020

W zakresie działań dot. cyfrowej integracji grup zagrożonych cyfrowym wykluczeniem.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020

W zakresie inwestycji zapewniających dostęp do podstawowych usług, w tym infrastruktury technicznej i kulturalnej, dla ludności zamieszkującej obszary wiejskie (mechanizmy zapobiegające dublowaniu wsparcia z EFRR i EFRROW zostaną wprowadzone na etapie wdrożeniowym. Mechanizmy te będą miały formę np. odpowiednich kryteriów wyboru projektów, zapisów dokumentów uszczegółwiających Program lub na etapie realizacji projektów – kontroli krzyżowych) oraz działań LGD skierowanych do grup defaworyzowanych i mających na celu m.in. wzmocnienie kapitału społecznego, rozwój przedsiębiorczości.

Źródło: opracowanie własne

2.2 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Lokalny Program Rewitalizacji jest jednym z ważniejszych dokumentów strategicznych dla gminy Urzędów. Przyczyną tego stanu jest to, że podejmuje fundamentalne dla rozwoju gminy zagadnienia, swoistego mirażu przedsięwzięć inwestycyjnych (twardych) z projektami społecznymi (miękkimi), nastawionymi na przeciwdziałanie ważnym problemem społecznym. Zadania zapisane w Programie Rewitalizacji ściśle korespondują z głównymi kierunkami rozwoju gminy Urzędów, co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 2 Komplementarność z dokumentami na poziomie gminnym

Strategia Rozwoju Gminy Urzędów na lata 2016-2022

LPR Urzędowa wykazuje zgodność ze Strategią w następującym układzie:

- Cel strategiczny I Rozwój infrastruktury.
 - Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury komunalnej.
 - Cel operacyjny 1.3. Rozwój infrastruktury edukacyjnej i sportowej.
 - Cel operacyjny 1.5. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego.
- Cel strategiczny II Rozwój społeczeństwa, rynku pracy i usług społecznych.
 - Cel operacyjny 2.1. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy.
 - Cel operacyjny 2.3. Włączenie społeczne.
- Cel strategiczny III Rozwój gospodarczy i promocja gminy.
 - Cel operacyjny 3.4. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i promocja gminy.
- Cel strategiczny IV Czyste środowisko naturalne i funkcjonalna przestrzeń publiczna.
 - Cel operacyjny 4.4. Rewitalizacja i kształtowanie przestrzeni publicznej.

W ramach celu operacyjnego 4.4 wyodrębniono zadanie pt. Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, przywracająca lub nadająca nowe funkcje tym obszarom oraz prowadząca do rozwiązania zdiagnozowanych problemów społecznych na tych obszarach.

W Strategii Rozwoju znajdujemy szerokie zapisy dotyczące planowanej rewitalizacji. Autorzy Strategii wskazują, że opracowanie i realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowi szansę uzyskania ożywienia gospodarczego i społecznego Urzędowa poprzez zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności

gospodarczych. Działania rewitalizacyjne przyczynią się do rozwoju rynku pracy poprzez wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy (poprzez oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw). Realizacja LPR zwiększy potencjał turystyczny i kulturalny miasta. Będzie to możliwe poprzez nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji. Przeprowadzanie zaplanowanych działań będzie się odbywać w trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego i zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Tym samym działania rewitalizacyjne obejmą sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Urzędów

Programowana interwencja w ramach LPR jest zgodna z zapisami Studium. W pierwszej kolejności realizuje następujące kluczowe kierunki rozwoju:

- Harmonizowanie celów ochronnych, ekologicznych, gospodarczych, społecznych i technicznych poprzez realizację polityki przestrzennej opartej na spójnej strategii rozwoju gminy, na zasadzie rozwoju zrównoważonego - w zakresie działań inwestycyjnych procesu rewitalizacji,
- Zapewnienie bezpieczeństwa bytowego ludności oraz stabilnych warunków rozwoju gospodarki rolnej - w zakresie działań procesu rewitalizacji.

Zapisy LPR ściśle realizują cel strategiczny Studium, który brzmi następująco: *Wiodącym celem rozwoju i zagospodarowania przestrzennego jest wykorzystanie warunków naturalnych i społeczno-gospodarczych gminy, wzbogacenie jej zasobów ekonomicznych dla poprawy warunków życia oraz zamożności mieszkańców.* Działania w ramach LPR realizują ten cel z uwagi na fakt, że rewitalizacja wykorzystuje naturalne zasoby i potencjały na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, tym samym zamożności mieszkańców. LPR realizuje następujące cele rozwoju przestrzennego:

- Cel nr 1: Kształtowanie ładu przestrzennego przez ochronę terenów otwartych i poprawę struktury terenów zabudowanych,
- Cel nr 2: Ochrona i rewitalizacja zabytkowego układu urbanistycznego Urzędowa tworząca osnowę jego przekształceń i kształtowania, jako miasteczka usługowo - turystycznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- Cel nr 4: Przekształcenia układów osadniczych z uwzględnieniem programu rozwoju turystyki i rekreacji oraz funkcji letniskowych, z respektowaniem warunków ochrony ekologicznej i krajobrazu kulturowego,
- Cel nr 14: Przeznaczenie nowych terenów na rozwój funkcji rekreacyjnych, szczególnie na urządzenia terenów sportowo-rekreacyjnych.

W zakresie głównych priorytetów i zadań polityki rozwoju gminy, LPR realizuje zadanie nr 7 pt. Ochrona i rewitalizacja tożsamości kulturowej gminy, która jest rozumiana, jako ochrona i rewaloryzacja obiektów zabytkowych oraz wartości stanowiących cenną spuściznę historyczną obszaru.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Urzędów na lata 2016-2020

Ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność to najczęstsze przyczyny korzystania z pomocy społecznej w gminie Urzędów w roku 2015. Bezrobocie nadal dotyka znaczną część społeczności, przyczyniając się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji. Z tego względu projektowane działania tzw. miękkie (społeczne) zapisane w LPR skierowane są właśnie do tej grupy mieszkańców.

- Cel strategiczny 1: Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym:
 - Działanie: Aktywizacja bezrobotnych poprzez organizację różnorodnych form wsparcia wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, takich jak m. in.: staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, refundacje stanowiska pracy, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
 - Działanie: Praca metodą aktywizacji społeczności lokalnej.
- Cel strategiczny nr 4 Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w życiu zawodowym i społecznym Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
 - Działanie: Aktywizacja środowiska do wspólnych działań społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych.

LPR poprzez zaproponowane działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej będą miały wpływ na zniwelowanie występujących problemów społecznych osób mających szczególne trudności na rynku pracy.

Źródło: opracowanie własne

3. Wyznaczanie obszarów zdegradowanych - delimitacja

3.1 Metodyka wyznaczania zasięgu obszarów zdegradowanych

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 jest dokumentem strategicznym, o charakterze lokalnym (tj. dedykowanym jednej jednostce samorządu terytorialnego). Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Przyjęta w tym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a potem docelowo objętego programem rewitalizacji w Gminie Urzędów polegała na analizie wielostopniowej i zakładała w głównej mierze oparcie się na szczegółowych (w większości mierzalnych) wskaźnikach dotyczących sytuacji społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej na danym obszarze. Nie pominięto również metody badań jakościowych, wykorzystania narzędzi wywiadu bezpośredniego, spotkań warsztatowych.

Rozpoczęcie prac nad dokumentem umożliwiło przyjęcie dnia 28 października 2016 roku przez Radę Miejską w Urzędowie uchwały w sprawie przystąpienia do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 (uchwała nr XXXI/188/16 Rady Miejskiej w Urzędowie z dnia 28 października 2016 r). Uchwała wskazuje, że podstawowym celem sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016 - 2026 jest zidentyfikowanie obszarów zdegradowanych, przeznaczonych do rewitalizacji na terenie Gminy Urzędów, wyprowadzenie tych obszarów ze stanu kryzysowego i utworzenie warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

Obszary deficytowe były wyznaczone z uwzględnieniem kryteriów (czynników) przede wszystkim społecznych (z zakresu pomocy społecznej, przedsiębiorczości, rynku pracy i bezpieczeństwa), a w następnej kolejności pozaspołecznych, tj. przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Ujmując rzecz chronologicznie, delimitacja obejmowała następujące etapy:

- I. Podzielenie terenu gminy Urzędów na mniejsze jednostki porównawcze „badawcze”, według jasnego kryterium spójności społeczno - terytorialnej oraz administracyjnej;
- II. Wybór kryteriów (wskaźników) delimitacji;
- III. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie spraw/problemów społecznych w wyodrębnionych jednostkach porównawczych (badanie ilościowe i jakościowe). Efektem tego etapu było wyodrębnienie jednostek o szczególnym nasileniu problemów społecznych (*metoda: analiza danych zastanych, pozyskanych z Policji, Urzędu Miejskiego w*

Urzędowie, Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Policji oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku);

- IV. Przeprowadzenie analizy jednostek statystycznych pod kątem nasilenia problemów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych (badanie ilościowe i jakościowe);
- V. Wyodrębnienie jednostek porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania - w wymiarze społecznym, gospodarczym i tzw. pozaspołecznym (w aspektach środowiskowych, technicznych i przestrzenno-funkcjonalnych);
- VI. Wyodrębnianie obszaru zdegradowanego;
- VII. Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji, uwzględniające ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni - maksymalnie 20% udziału oraz ludności - limit 30% wszystkich zamieszkujących gminę;
- VIII. Analiza pogłębiona wybranego obszaru rewitalizowanego, zakończona analizą SWOT.

Poniżej przedstawiono opis poszczególnych etapów procesu delimitacji obszaru zdegradowanego w gminie Urzędów pod kątem jego dalszej rewitalizacji.

3.2 Wybór jednostek porównawczych

Gmina Urzędów położona jest w powiecie kraśnickim, w województwie lubelskim. Podając za Statutem Gminy Urzędów (przyjętym uchwałą Nr XLIII/316/14 Rady Gminy Urzędów z dnia 30 września 2014 r.) jednostkami pomocniczymi gminy są sołectwa. Przebieg granic jednostek pomocniczych (sołectw) uwzględnia naturalne uwarunkowania przestrzenne, komunikacyjne i więzi społeczne występujące na danym obszarze.

W zakresie wyboru jednostek porównawczych należało wziąć pod uwagę bardzo istotny fakt, jakim było przyznanie gminie statusu miasta oraz zmiana administracyjna granic dotychczasowych jednostek pomocniczych. Było to możliwe na mocy *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2015 r. w sprawie ustalenia granic niektórych miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, ustalenia granic oraz zmiany nazw i siedzib władz niektórych gmin*. Z dniem 1 stycznia 2016 r. nadano miejscowości Urzędów status miasta. Miasto utworzono na bazie dotychczasowego sołectwa Urzędów oraz sołectw Wodna o powierzchni 565,05 ha i Zakościelne o powierzchni 725,92 ha.

Tabela 3 Zestawienie jednostek porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców
1	Bęczyn	1 095,67	10,9 km ²	882
2	Boby - Kolonia	370,53	3,73 km ²	288
3	Boby -Księżę	282,34	0,838 km ²	108
4	Boby - Wieś	84,14	2,63 km ²	173
5	Góry	474,58	4,74 km ²	299
6	Józefin	351,17	2,51 km ²	214
7	Kozarów	556,29	3,41 km ²	141

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców
8	Leszczyna	132,25	5,53 km ²	291
9	Majdan Bobowski	85,25	1,34 km ²	138
10	Majdan Moniacki	112,45	0,810 km ²	76
11	Mikołajówka	842,56	1,12 km ²	87
12	Mikuszewskie	704,36	8,30 km ²	509
13	Moniaki	1 102,75	7,06 km ²	559
14	Natalin	968,77	11,0 km ²	110
15	Popkowice	201,97	9,75 km ²	760
16	Popkowice - Księżę	746,59	2,03 km ²	138
17	Rankowskie	874,55	7,56 km ²	477
18	Skorczyce	565,04	8,69 km ²	617
19	Urzędów	765,11	5,91 km ²	1 704
20	Wierzbica	863,74	7,71 km ²	705
21	Zadworze	725,89	5,88 km ²	533
22	Zakościelne	1 095,67	7,36 km ²	606
Suma		11 906 ha	118,81 km ²	9 415

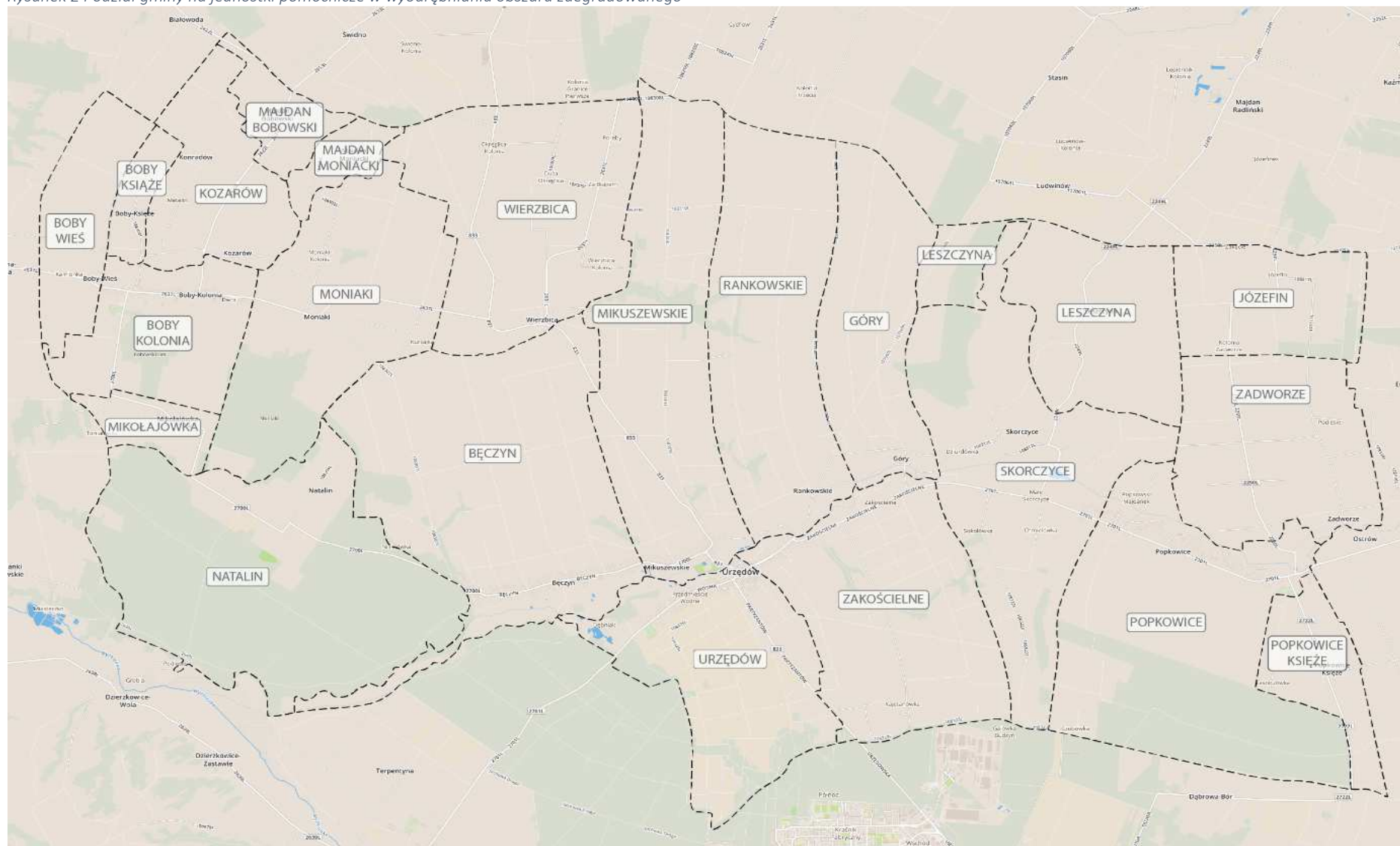
Źródło: Urząd Miejski w Urzędowie

Głównym determinantem w układzie przestrzenno-komunikacyjnym gminu Urzędów jest peryferyjne położenie w odległości 50 km od Lublina (od Kraśnika - 10 km, a od Opola Lubelskiego -28 km). Obszar gminy jest lekko rozciągnięty w kierunku wschód-zachód. Gmina ma charakter typowo rolniczy. Główną specjalizacją w rolnictwie jest uprawa owoców miękkich (głównie malin). Przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka nr 833 Kraśnik - Chodel. Łączny obszar gminy wynosi 118,81 km² i jest zamieszkały przez 9 415 mieszkańców.

Zgodnie ze Statutem Miasta i Gminy Urzędów, teren gminy podzielony jest na jednostki pomocnicze. Miasto Urzędów oraz sołectwa stanowią swoiste, spójne i odrębne jednostki, w znaczeniu społecznym, architektonicznym, funkcjonalnym i topograficznym. Biorąc tę okoliczność pod uwagę i ze względów metodologicznych w zakresie przeprowadzenia delimitacji zdecydowano się skorzystać z podziału na miasto i sołectwa i przyjąć jednostki pomocnicze jako jednostki porównawcze w procesie delimitacji, mającej na celu wyodrębnienie obszarów zdegradowanych. Z uwagi na fakt, że zmiana granic administracyjnych nastąpiła z dniem 1 stycznia 2016 roku, a wiele danych statystycznych gromadzonych przez instytucje publiczne, obejmują rok 2015 i wcześniejsze, zdecydowano o przeprowadzeniu procesu delimitacji w oparciu o wcześniejszy podział administracyjny - bez uwzględnienia miasta, jako osobnej jednostki pomocniczej.

Wobec tego proces delimitacji przeprowadzony został w oparciu o 22 następujące jednostki pomocnicze (sołectwa): Bęczyn, Boby - Kolonia, Boby - Księżę, Boby - Wieś, Góry, Józefin, Kozarów, Leszczyna, Majdan Bobowski, Majdan Moniacki, Mikołajówka, Mikuszewskie, Moniaki, Natalin, Popkowice, Popkowice - Księżę, Rankowskie, Skorczyce, Urzędów, Wierzbica, Zadworze, Zakościelne.

Rysunek 2 Podział gminy na jednostki pomocnicze w wyodrębnieniu obszaru zdegradowanego

Źródło: opracowanie własne

3.3 Wybór kryteriów (wskaźników) delimitacji

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji wybranych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych (czynników, kryteriów), które w sposób istotny i obiektywny różnicują dany obszar na tle całej gminy. Ze względu na swoiste cechy społeczne i gospodarcze gminy Urzędów i występujące tutaj zjawiska społeczne i demograficzne, jak również środowiskowe, przestrzenne i techniczne; konieczne było zbadanie szeregu czynników i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę na każdym ze wskazanych w ustawie o rewitalizacji kryterium, tj. społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych, które zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 4 Zmienne dla delimitacji obszaru zdegradowanego w gminie Urzędów

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera społeczna	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 100 mieszkańców. Źródło danych: PUP w Kraśniku
	Liczba bezrobotnych o szczególnej sytuacji na rynku pracy	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy uwzględniający grupę osób pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: PUP w Kraśniku
	Liczba korzystających z pomocy OPS	Wskaźnik obrazujące potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: GOPS w Urzędowie
	Liczba udzielonych świadczeń ogółem	Wskaźnik obrazujące potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający liczbę udzielonych świadczeń. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: GOPS w Urzędowie
	Kwota udzielonych świadczeń ogółem	Wskaźnik obrazujące potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający kwotę wydatkowaną na udzielanie świadczeń pomocowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: GOPS w Urzędowie
	Liczba przestępstw	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 100 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku
	Liczba zdarzeń drogowych	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących zdarzeń na drogach. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę wykroczeń na 100 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Policji w Kraśniku
	Liczba ofiar przemocy i wypadków	Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę ofiar przemocy na 100 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Policji w Kraśniku
Sfera gospodarcza	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej, wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: CEIDG i KRS, gminny rejestr przedsiębiorców

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera środowiskowa	Dostęp do przestrzeni zielonych (parki)	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni zielonych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów zielonych na danym obszarze. Źródło: badania własne.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Poziom degradacji przestrzeni publicznej	Wskaźnik dotyczący niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych. Źródło: badania własne.
Sfera techniczna	Poziom degradacji budynków i infrastruktury liniowej	Zmienna obrazująca stopień zniszczenia budynków oraz ich zapotrzebowania na prace remontowe. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie. Źródło: badania własne.

Źródło: opracowanie własne

Wymienione powyżej zmienne zostały wykorzystane do przeprowadzenia delimitacji obszaru. Należy podkreślić, iż w trakcie prowadzonych prac rozważano użycie znacznie większej liczby wskaźników, jednakże ich niewielka zmienność powodowała niski poziom istotności, który z punktu widzenia delimitacji obszarów czynił je nieprzydatnymi. Dlatego skupiono się jedynie na tych, które w sposób istotny przyczynią się do wyodrębnienia obszarów zdegradowanych, wymagających pilnej interwencji.

3.4 Szczegółowa analiza w zakresie spraw / problemów społecznych

W ramach tego etapu delimitacji, polegającego na wyodrębnieniu obszarów o szczególnym nasileniu problemów społecznych posłużono się analizą wskaźnikową, która w sposób syntetyczny pokazywała stan i zaawansowanie występowania problemów społecznych w poszczególnych jednostkach badawczych wyodrębnionych do przeprowadzenia delimitacji.

Przyjęta metoda polegała na podawaniu danych za każdym razem w przeliczeniu poziomu występowania danego zjawiska w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru. Po wcześniejszej analizie szeregu czynników, które oddają sytuację społeczną wybrano następujące mierzalne wskaźniki należące do następujących grup:

- stopień korzystania z pomocy społecznej,
- bezpieczeństwo publiczne,
- rynek pracy (bezrobocie).

Taki dobór czynników pozwolił na obiektywny dobór i selekcję obszarów, na których ogniskują się problemy społeczne. W tym celu posłużono się danymi liczbowymi, którymi dysponują instytucje publiczne operujące na terenie Gminy Urzędów. Jest to Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie, Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku oraz Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku. W zakresie przedsiębiorczości korzystano z danych centralnego rejestru przedsiębiorstw CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (www.ceidg.gov.pl).

W zakresie występujących problemów społecznych, jedną z ważniejszych diagnoz aktualnej sytuacji gminy możemy znaleźć w *Strategii Rozwoju Gminy Urzędów na lata 2016-2022*. Zapisy Strategii w części dotyczącej analizy SWOT wskazują na to, że gmina posiada dodatnie saldo migracji oraz zwiększający się odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Do słabych stron zaliczono następujące zjawiska:

- Zmniejszająca się liczba mieszkańców gminy,
- Ujemny przyrost naturalny,
- Postępująca niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców,
- Zmniejszająca się liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych,
- Uczęszczanie dzieci i młodzieży w wieku szkolnym do szkół zlokalizowanych poza terenem gminy (wskaźnik skolaryzacji brutto: 78,49 w szkołach podstawowych, 94,56 w szkołach gimnazjalnych),
- Rosnąca liczba przestępstw i spadek ich wykrywalności,
- Trudna sytuacja osób młodych na lokalnym rynku pracy,
- Zwiększający się odsetek osób długotrwale bezrobotnych.

Z kolei *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Urzędów na lata 2016-2020* dostarcza bardzo istotnych informacji w zakresie przyczyn i skutków występujących problemów w sferze społecznej.

Dodatkowo, na potrzeby opracowania Programu Rewitalizacji przeprowadzono badanie sondażowe z udziałem 350 osób (mieszkańców gminy Urzędów). Ponadto przeprowadzono wywiady pogłębione z osobami reprezentującymi różne obszary życia społecznego gminy Urzędów. Były to w większości osoby pełniące różne funkcje społeczne, w obszarze pomocy społecznej, edukacji, bezpieczeństwa publicznego, kultury, zdrowia, sportu, przedstawiciele władz samorządowych i organizacji pozarządowych oraz mieszkańców.

Pomoc społeczna

W 2015 roku w gminie Urzędów z pomocy społecznej skorzystało łącznie 456 osób (z tego 422 korzystało ze świadczeń pieniężnych). Średnio blisko 5 osób na 100 korzysta z usług pomocy społecznej w Urzędowie. Jednakże szczególną intensywność w zakresie udzielania pomocy społecznej zanotowano w następujących sołectwach: Moniaki, Majdan Moniacki, Góry, Urzędów, Wierzbica i Zadworze. Jednocześnie w tych sołectwach notowane są najwyższe wskaźniki w zakresie wysokości udzielonych świadczeń. Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie. Najczęstszym powodem udzielania wsparcia przez publiczne służby pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i

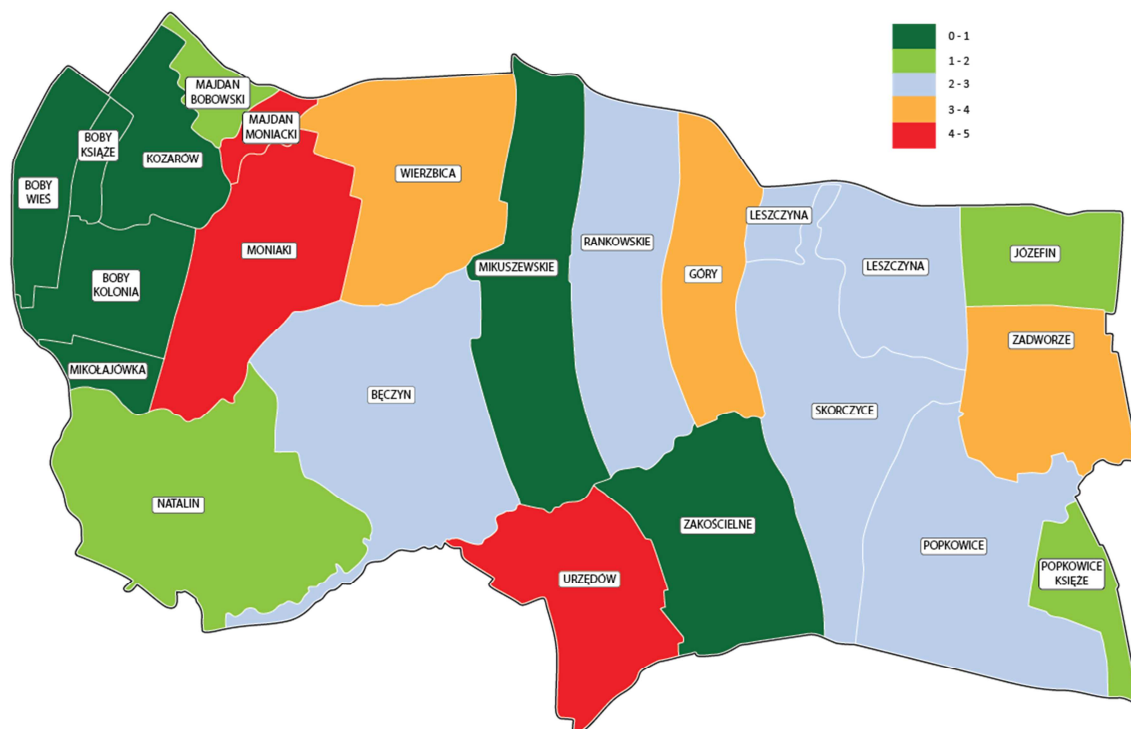
prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz bezrobocie i długotrwała choroba. Podając za danymi OPS w Urzędowie w 2015 roku na świadczenia w ramach pomocy społecznej wydano kwotę 349.650 zł.

Tabela 5 Wskaźnik dotyczące pomocy społecznej w odniesieniu do poszczególnych sołectw Urzędowa

Lp.	Sołectwa	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej (2015)	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem (2015)
1	Bęczyn	4,08%	3,74%
2	Boby - Kolonia	0,00%	0,00%
3	Boby -Księżę	0,00%	0,00%
4	Boby - Wieś	0,00%	0,00%
5	Góry	5,69%	5,35%
6	Józefin	2,80%	2,80%
7	Kozarów	0,00%	0,00%
8	Leszczyna	3,44%	3,44%
9	Majdan Bobowski	2,17%	2,17%
10	Majdan Moniacki	7,89%	7,89%
11	Mikołajówka	0,00%	0,00%
12	Mikuszewskie	0,98%	0,98%
13	Moniaki	8,41%	8,23%
14	Natalin	0,91%	1,82%
15	Popkowice	4,47%	4,47%
16	Popkowice - Księżę	2,90%	2,90%
17	Rankowskie	4,82%	4,40%
18	Skorczyce	4,54%	4,54%
19	Urzędów	9,10%	7,92%
20	Wierzbica	7,09%	6,24%
21	Zadworze	5,82%	5,44%
22	Zakościelne	0,00%	0,00%
Średnia dla Miasta i Gminy Urzędów		4,84%	4,48%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3 Współczynnik korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych

Źródło: opracowanie własne

Poniżej w tabeli przedstawiony został poziom udzielania świadczeń socjalnych za rok 2015 z uwzględnieniem liczby oraz kwoty udzielonych świadczeń. Wskaźnik kwoty udzielonych świadczeń świadczy w dużym stopniu o intensywności pomocy społecznej. Pokazanie go w stosunku do liczby mieszkańców daje ogólny obraz korzystania z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach gminy. W stosunku do liczby mieszkańców najwięcej świadczeń pomocy społecznej uzyskują mieszkańcy Popkowic, Urzędowa oraz Skorczyce.

Tabela 6 Liczba udzielonych świadczeń oraz kwota udzielonych świadczeń na mieszkańca – 2015 r.

Lp.	Sołectwa	Liczba udzielonych świadczeń ogółem (2015)	Kwota udzielonych świadczeń ogółem (2015)
1	Bęczyn	5,32	15,02
2	Boby - Kolonia	0,00	0,35
3	Boby -Księża	0,00	0,00
4	Boby - Wieś	0,00	0,00
5	Góry	4,24	15,95
6	Józefin	1,58	14,66
7	Kozarów	0,00	0,00
8	Leszczyna	3,86	33,33
9	Majdan Bobowski	3,01	0,00
10	Majdan Moniacki	13,38	13,38
11	Mikołajówka	0,00	0,00
12	MikuszeWSkie	0,71	1,92
13	Moniaki	8,08	48,75
14	Natalin	0,00	0,00
15	Popkowice	1,55	106,61
16	Popkowice - Księża	1,16	12,85
17	Rankowskie	3,73	36,63

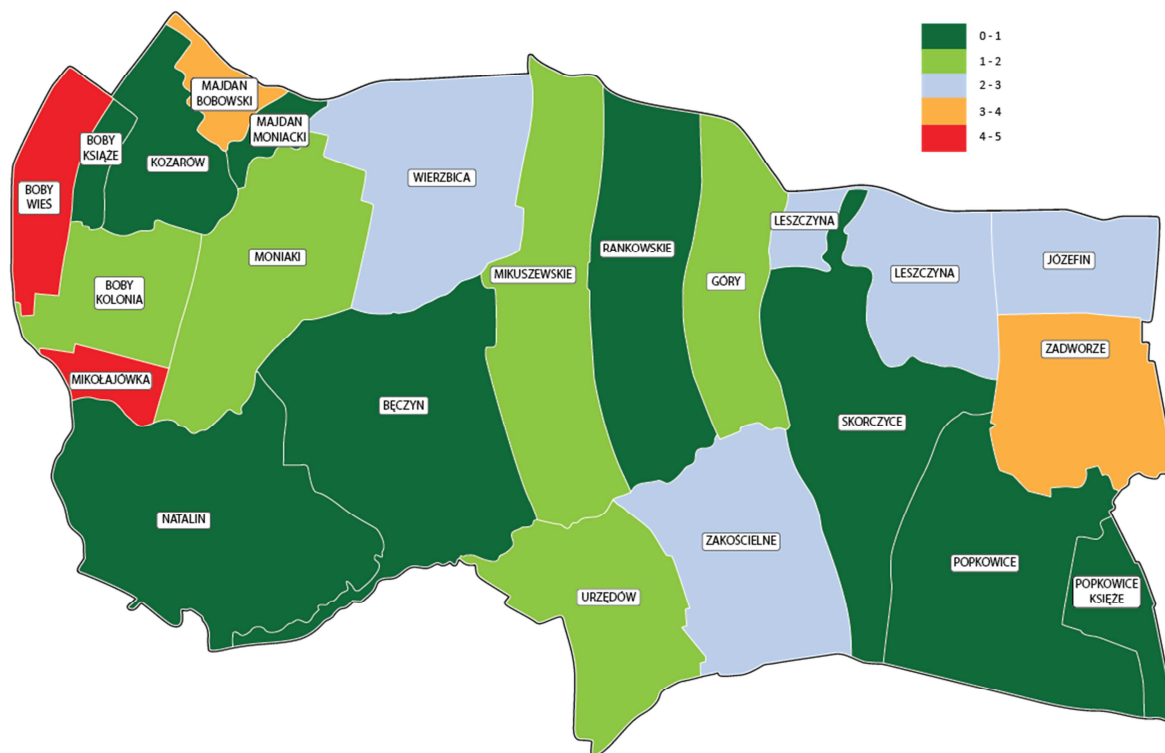
Lp.	Sołectwa	Liczba udzielonych świadczeń ogółem (2015)	Kwota udzielonych świadczeń ogółem (2015)
18	Skorczyce	4,97	39,38
19	Urzędów	5,00	81,31
20	Wierzbica	9,15	13,63
21	Zadworze	4,26	31,39
22	Zakościelne	0,00	0,00
Średnia dla Miasta i Gminy Urzędów		3,95	4,48

Źródło: opracowanie własne

Bezpieczeństwo

Wysoki stopień problemów w sferze społecznej danego obszaru jest jednym z podstawowych czynników wskazujących na konieczność działań rewitalizacyjnych. Za bezpieczeństwo na terenie gminy Urzędów odpowiada Komisariat Policji w Kraśniku, który obejmuje zasięgiem działania również część gminy miejskiej Kraśnik i gminę Dzierzkowice. Bardzo istotnym elementem problemowym identyfikowanym w gminie Urzędów w sferze społecznej jest przestępczość, która w większości wynika ze złej sytuacji materialnej rodzin i negatywnych wzorców rodzinnych.

Rysunek 4 Współczynnik przestępczości (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych gminy Urzędów

Źródło: opracowanie własne

W roku 2015 Komisariat Policji w Kraśniku odnotował 34 przestępstwa na terenie gminy. Tym samym ogólna liczba przestępstw w stosunku do mieszkańców gminy wyniosła 0,36%. Poniższa tabela obrazuje rozkład przestrzenny wskaźnika przestępstw dokonanych w gminie Urzędów. Najwyższy wskaźnik przestępczości odnotowano w następujących sołectwach: Zadworze, Wierzbica, Urzędów, Zakościelne, Mikołajówka, Boby - Wieś. Najczęściej popełnianymi przestępstwami na terenie gminy

Urzędów są m.in. kradzież cudzej rzeczy, kradzież z włamaniem, uszczerbek na zdrowiu, bójka lub pobicie, uszkodzenie rzeczy, nietrzeźwi kierujący, wypadek, przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomani a także przestępstwa przeciwko rodzinie. W okresie 2013 r. – 2015 r. na terenie gminy Urzędów stwierdzono ogółem 216 przestępstw kryminalnych, a wskaźnik umorzeń dochodzeń wynosił 25,77% - z uwagi na niewykrycie sprawcy przestępstwa.

Tabela 7 Wskaźnik dotyczące przestępczości w odniesieniu do poszczególnych sołectw Urzędowa

Lp.	Sołectwa	Wskaźnik przestępczości
1	Bęczyn	0,11%
2	Boby - Kolonia	0,35%
3	Boby -Księżę	0,00%
4	Boby - Wieś	1,16%
5	Góry	0,33%
6	Józefin	0,47%
7	Kozarów	0,00%
8	Leszczyna	0,69%
9	Majdan Bobowski	0,72%
10	Majdan Moniacki	0,00%
11	Mikołajówka	1,15%
12	Mikuszewskie	0,39%
13	Moniaki	0,36%
14	Natalin	0,00%
15	Popkowice	0,13%
16	Popkowice - Księżę	0,00%
17	Rankowskie	0,21%
18	Skorczyce	0,00%
19	Urzędów	0,41%
20	Wierzbica	0,57%
21	Zadworze	0,75%
22	Zakościelne	0,50%
Średnia dla Miasta i Gminy Urzędów		0,36%

Źródło: opracowanie własne

Poza ogólną liczbą przestępstw specyficznym czynnikiem dla gminy jest istotne zagrożenie powodowane w ruchu drogowym przez nietrzeźwych kierowców. Wskazany element z jednej strony wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, szczególnie tych mieszkających w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych, z drugiej natomiast ma charakter bezpośrednio związany z łamaniem prawa.

Tabela 8 Wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym – stan na 2015 rok

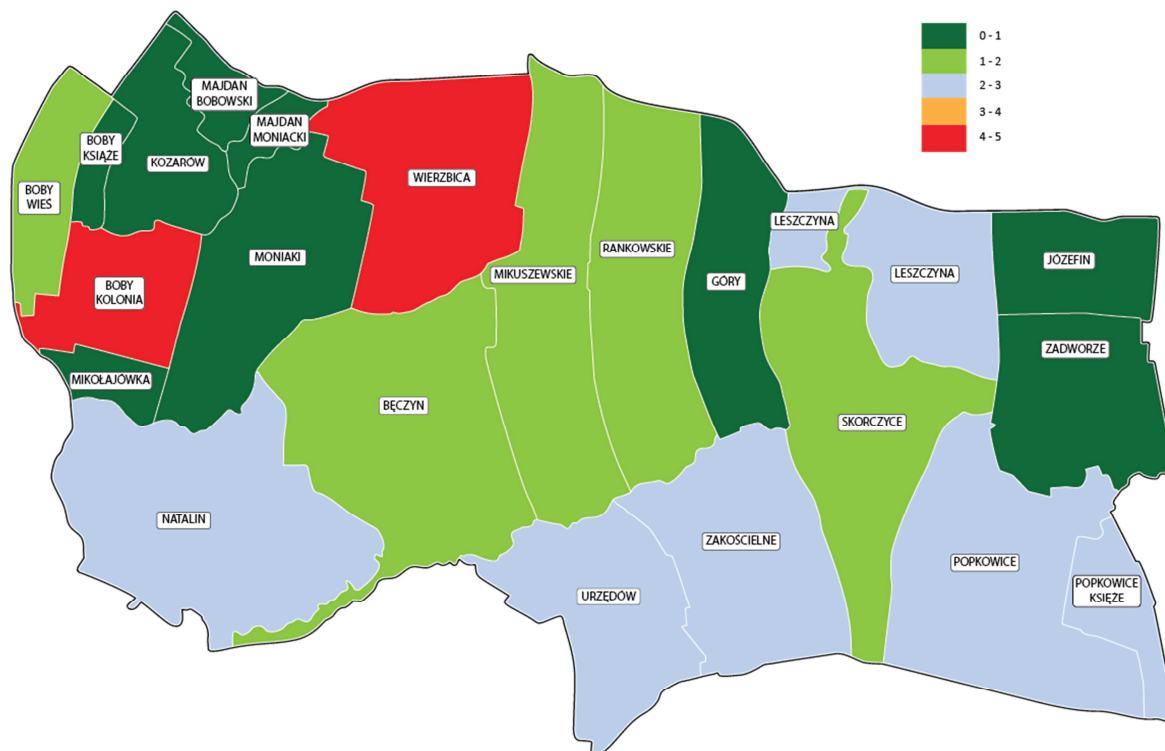
Lp.	Sołectwa	Liczba zdarzeń w ruchu drogowym	Liczba wypadków	Liczba rannych	Liczba kolizji
1	Bęczyn	0,34%	0,00%	0,00%	0,34%
2	Boby - Kolonia	1,39%	0,35%	0,35%	1,04%
3	Boby -Księżę	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
4	Boby - Wieś	0,58%	0,00%	0,00%	0,58%
5	Góry	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
6	Józefin	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
7	Kozarów	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
8	Leszczyna	0,69%	0,34%	1,37%	0,34%
9	Majdan Bobowski	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Lp.	Sołectwa	Liczba zdarzeń w ruchu drogowym	Liczba wypadków	Liczba rannych	Liczba kolizji
10	Majdan Moniacki	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
11	Mikołajówka	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
12	Mikuszewskie	0,39%	0,00%	0,00%	0,39%
13	Moniaki	0,18%	0,00%	0,00%	0,18%
14	Natalin	0,91%	0,00%	0,00%	0,91%
15	Popkowice	0,79%	0,13%	0,53%	0,66%
16	Popkowice - Księżę	0,72%	0,00%	0,00%	0,72%
17	Rankowskie	0,42%	0,00%	0,00%	0,42%
18	Skorczyce	0,32%	0,00%	0,00%	0,32%
19	Urzędów	0,65%	0,00%	0,00%	0,65%
20	Wierzbica	1,56%	0,00%	0,00%	1,56%
21	Zadworze	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
22	Zakościelne	0,83%	0,17%	0,17%	0,66%
Średnia dla Miasta i Gminy Urzędów		0,55%	0,04%	0,11%	0,51%

Źródło: opracowanie własne

W roku 2015 Komisariat Policji w Kraśniku wchodzący w skład Komendy Powiatowej Policji Kraśniku odnotował 52 zdarzenia drogowe na terenie gminy (z tego zdecydowana większość, bo 48 to kolizje). Tym samym ogólna liczba zdarzeń drogowych w stosunku do liczby mieszkańców gminy wyniosła 0,55%. Największa liczba przestępstw w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w sołectwach Wierzbica, Boby-Kolonia i Natalin. Ważnym aspektem analizy zjawisk społecznych jest kwestia przemocy. W roku 2015 Komisariat Policji w Kraśniku wdrożył 38 procedur „Niebieska Karta”. Warto podkreślić, że zjawisko przemocy domowej w społecznościach silnie konserwatywnych jest zjawiskiem często ukrywanym.

Rysunek 5 Współczynnik liczby zdarzeń w ruchu drogowym (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych gminy Urzędów

Źródło: opracowanie własne
Rynek pracy

Zjawisko bezrobocia to poza zagadnieniami bezpieczeństwa i ubóstwa podstawowy mierzalny miernik poziomu degradacji społecznej obszaru. W 2015 roku na terenie gminy Urzędów 448 osoby posiadały status osoby bezrobotnej (dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku), a wskaźnik liczby bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców kształtuje się na poziomie 4,76%. W 2015 na terenie gminy bez pracy pozostawało 234 mężczyzn i 214 kobiet. Tak niewielkie różnice świadczą o porównywalnej sytuacji mężczyzn i kobiet na lokalnym rynku pracy. W 2015 roku mężczyźni stanowili w gminie 52,23% osób bezrobotnych, natomiast kobiety 47,77%. Najwyższy współczynnik bezrobocia występuje w następujących sołectwach: MikuszeWSkie (7,27%), Zakościelne (7,26%) i Urzędów (5,93%). Warto podkreślić, że zjawisko bezrobocia silnie koreluje ze zjawiskiem przestępczości.

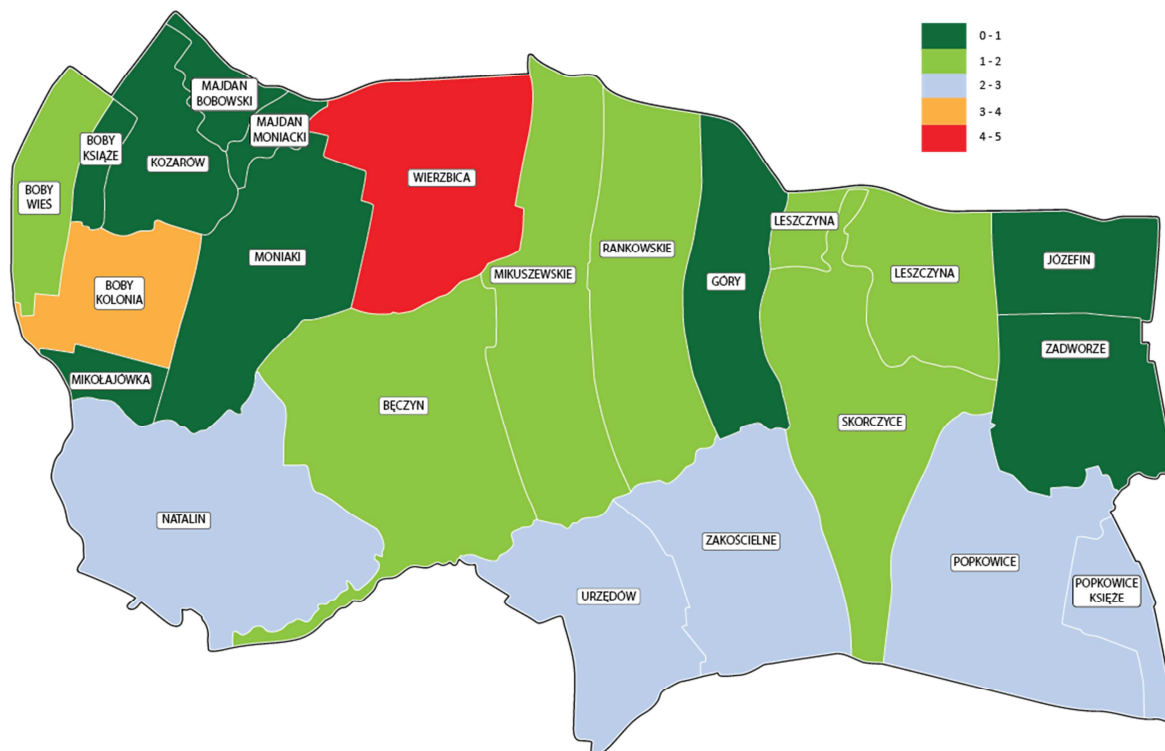
Tabela 9 Wskaźnik liczby bezrobotnych w odniesieniu do poszczególnych sołectw Urzędowa

Lp.	Sołectwa	Bezrobotni (2015)	Liczba mieszkańców wg stałego zameldowania	Współczynnik bezrobotnych	Współczynnik bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy
1	Bęczyn	42	882	4,76%	0,45%
2	Boby - Kolonia	12	288	4,17%	0,35%
3	Boby - Księżę	3	108	2,78%	0,00%
4	Boby - Wieś	8	173	4,62%	0,00%
5	Góry	12	299	4,01%	0,33%
6	Józefin	8	214	3,74%	0,93%
7	Kozarów	5	141	3,55%	0,00%
8	Leszczyna	8	291	2,75%	0,69%
9	Majdan Bobowski	4	138	2,90%	0,72%
10	Majdan Moniacki	2	76	2,63%	1,32%
11	Mikołajówka	1	87	1,15%	0,00%
12	Mikuszewskie	37	509	7,27%	1,38%
13	Moniaki	21	559	3,76%	0,54%
14	Natalin	4	110	3,64%	0,91%
15	Popkowice	28	760	3,68%	0,53%
16	Popkowice - Księżę	7	138	5,07%	0,00%
17	Rankowskie	23	477	4,82%	0,63%
18	Skorczyce	22	617	3,57%	0,49%
19	Urzędów	101	1 704	5,93%	0,82%
20	Wierzbica	34	705	4,82%	0,28%
21	Zadworze	22	533	4,13%	0,56%
22	Zakościelne	44	606	7,26%	0,99%
Średnia dla Miasta i Gminy Urzędów		448	9 415	4,76%	0,62%

Źródło: opracowanie własne

Dane PUP w Kraśniku potwierdzają prawidłowość polegającą na tym, że im dłuższy jest czas pozostawania bez pracy, tym trudniej jest ją zdobyć. Wiąże się to ze zjawiskiem wyuczonej bezradności. Osoby bezrobotne powyżej 24 miesięcy stanowiły 36,38% mieszkańców nie świadczących pracy.

Rysunek 6 Współczynnik bezrobotnych (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych gminy Urzędów

Źródło: opracowanie własne

Syntetyczny wskaźnik sytuacji społecznej w gminie Urzędów

W ramach prac nad opracowaniem dokonano podsumowania czynników zaliczanych do grupy określającej sytuację społeczną w gminie z uwzględnieniem poszczególnych sołectw. W tym celu opracowano wzór, którego wynikiem będzie porównywalny w skali całej gminy wskaźnik w odniesieniu do całej gminy.

Metodologia określenia wskaźnika przedstawia się następująco: *najwyższą liczbę w danej kategorii przyjmowano, jako 100%. Następnie wyodrębniono skalę od 0 do 5, gdzie 5 to najwyższa wartość w danej kategorii.* W ramach obliczania wskaźnika jednostkowego dla danego sołectwa w danej kategorii zastosowano następujący wzór:

$$x = \frac{a \times 5}{b}$$

a – wartość odpowiedzi, wskaźnika w danym sołectwie (wykazanego w analizie desk research),

b – wartość najwyższego wskaźnika w danej grupie w całej gminie,

x – wskaźnik syntetyczny

Tabela 10 Zestawienie wskaźników sytuacji społecznej – stan przekraczający średnią dla całej gminy (w skali od 0 do 5)

Sołectwa	Liczba klientów OPS	Liczba klientów OPS korzystających ze świadczeń	Liczba udzielonych świadczeń ogółem (2015)	Kwota udzielonych świadczeń ogółem (2015)	Wskaźnik przestępczości	Liczba zdarzeń w ruchu drogowym	Liczba wypadków	Liczba rannych	Liczba kolizji	Współczynnik bezrobotnych	Współczynnik bezrobotnych (w szczególnej sytuacji na rynku pracy)
Bęczyn	2,24	2,27	1,99	0,70	0,47	1,09	0,00	0,00	1,09	3,27	1,63
Boby - Kolonia	0,00	0,00	0,00	0,02	1,51	4,46	5,00	1,28	3,33	2,87	1,27
Boby -Księżę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,91	0,00
Boby - Wieś	0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	1,86	0,00	0,00	1,86	3,18	0,00
Góry	3,13	3,25	1,58	0,75	1,42	0,00	0,00	0,00	0,00	2,76	1,20
Józefin	1,54	1,70	0,59	0,69	2,03	0,00	0,00	0,00	0,00	2,57	3,37
Kozarów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,44	0,00
Leszczyna	1,89	2,09	1,44	1,56	2,97	2,21	4,86	5,00	1,09	1,89	2,50
Majdan Bobowski	1,19	1,32	1,12	0,00	3,10	0,00	0,00	0,00	0,00	1,99	2,61
Majdan Moniacki	4,34	4,79	5,00	0,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,81	4,78
Mikołajówka	0,00	0,00	0,00	0,00	4,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,79	0,00
Mikuszewskie	0,54	0,60	0,27	0,09	1,68	1,25	0,00	0,00	1,25	5,00	5,00
Moniaki	4,62	5,00	3,02	2,29	1,55	0,58	0,00	0,00	0,58	2,59	1,96
Natalin	0,50	1,11	0,00	0,00	0,00	2,92	0,00	0,00	2,92	2,50	3,30
Popkowice	2,46	2,72	0,58	5,00	0,56	2,53	1,86	1,93	2,12	2,53	1,92
Popkowice -Księżę	1,59	1,76	0,43	0,60	0,00	2,31	0,00	0,00	2,31	3,49	0,00
Rankowskie	2,65	2,67	1,40	1,72	0,91	1,35	0,00	0,00	1,35	3,31	2,28
Skorczyce	2,49	2,76	1,86	1,85	0,00	1,03	0,00	0,00	1,03	2,46	1,78
Urzędów	5,00	4,81	1,87	3,81	1,77	2,08	0,00	0,00	2,08	4,08	2,97
Wierzbica	3,90	3,79	3,42	0,64	2,46	5,00	0,00	0,00	5,00	3,31	1,01
Zadworze	3,20	3,30	1,59	1,47	3,23	0,00	0,00	0,00	0,00	2,84	2,03
Zakościelne	0,00	0,00	0,00	0,00	2,16	2,66	2,43	0,62	2,12	4,99	3,59
Gmina Urzędów	2,66	2,72	1,48	1,74	1,55	1,76	0,57	0,40	1,63	3,27	2,25

Źródło: opracowanie własne

Analiza sfery społecznej określonego obszaru, z punktu widzenia rewitalizacji uwzględnia zasadnicze problemy jakie dotyczą społeczność i które mają wpływ na jej niski status społeczny, ubóstwo, bezrobocie, konieczność korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, zachowania niepożądane społecznie, często implikujące niski poziom bezpieczeństwa. Dla uzyskania jednego wskaźnika określającego poziom problemów społecznych w poszczególnych sołectwach dokonano podsumowania polegającego na policzeniu średniej spośród jedenastu wskaźników podanych w tabeli powyżej. Podsumowanie pokazało, że średni syntetyczny wskaźnik w zakresie sytuacji społecznej wynosi 1,82 (w skali od 0 do 5). Najwyższy poziom problemów społecznych osiągnęły sołectwa Urzędów oraz Wierzbica (2,59) oraz Leszczyna (2,50).

Tabela 11 Syntetyczny sumaryczny wskaźnik sytuacji społecznej

Sołectwo	Syntetyczny sumaryczny wskaźnik
Bęczyn	1,34
Boby - Kolonia	1,79
Boby -Księżę	0,17
Boby - Wieś	1,08
Góry	1,28
Józefin	1,14
Kozarów	0,22
Leszczyna	2,50
Majdan Bobowski	1,03
Majdan Moniacki	1,94
Mikołajówka	0,52
Mikuszewskie	1,43
Moniaki	2,02
Natalin	1,20
Popkowice	2,20
Popkowice - Księżę	1,14
Rankowskie	1,60
Skorczyce	1,39
Urzędów	2,59
Wierzbica	2,59
Zadworze	1,61
Zakościelne	1,69
Gmina Urzędów	1,82

Źródło: opracowanie własne

Wykazany wyżej negatywny wymiar społeczny zarekomendowanych obszarów wskazuje, że wymagają one analizy porównawczej w kontekście pozostałych czynników rozwojowych, tj. kondycji gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Jednym z elementów prowadzonej delimitacji jest przedstawiona powyżej wszechstronna analiza czynników społecznych, która ze względu na swoją specyfikę jest ujmowana poprzez podanie „twardych” danych statystycznych. Jednakże, aby uzyskać pełny obraz problemów społecznych przeprowadzono również analizę wybranych czynników społecznych, o charakterze niemierzalnym

przez twarde wskaźniki. Ma ona charakter jakościowy i bazuje przede wszystkim na badaniach (wywiadach swobodnych) prowadzonych z mieszkańcami oraz przedstawicielami sektora samorządowego Miasta i Gminy Urzędów. Do oceny przyjęto pięciostopniową skalę: 1. *bardzo słabo*, 2. *słabo*, 3. *średnio*, 4. *dobrze*, 5. *bardzo dobrze*. Finalnie uzyskano syntetyczny wskaźnik potencjału w obszarze zagadnień społecznych, który jest matematyczną średnią ocen w poszczególnych elementach. W ujęciu szczegółowym analizie poddano następujące cztery elementy:

- Możliwość uczestnictwa w lokalnej imprezie kulturalnej / sportowej,
- Możliwość wstąpienia i działania w organizacji pozarządowej/społecznej,
- Możliwość skorzystania z biblioteki / czytelnia,
- Funkcjonowanie centrów skupienia lokalnego - place, kościoły, domy ludowe, remizy itp.

Poniżej zestawiono zmienne z zakresu sytuacji społecznej oraz wartości wskaźników obrazujących potencjał terenów (poszczególnych jednostek badawczych). Analizowane wskaźniki zestawiono łącznie i wyprowadzono syntetyczny wskaźnik potencjału obszaru w sferze społecznej oparty o opinie, oceny prezentowane przez przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy Urzędów.

Tabela 12 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze społecznej

Obręb	Możliwość uczestnictwa w lokalnej imprezie	Możliwość wstąpienia i działania w organizacji pozarządowej	Możliwość skorzystania z biblioteki / czytelnia	Funkcjonowanie centrów skupienia lokalnego	Wskaźnik syntetyczny obszaru
Bęczyn	3	3	3	3	3,00
Boby-Kolonia	4	3	4	4	3,75
Boby-Księżę	1	2	2	2	1,75
Boby-Wieś	3	3	4	3	3,25
Góry	1	2	0	2	1,25
Józefin	2	3	2	3	2,50
Kozarów	1	3	2	2	2,00
Leszczyna	2	3	0	2	1,75
Majdan Bobowski	1	2	2	2	1,75
Majdan Moniacki	1	2	2	2	1,75
Mikołajówka	1	3	2	2	2,00
Mikuszewskie	4	2	2	2	2,50
Moniaki	3	3	4	3	3,25
Natalin	2	3	2	3	2,50
Popkowice	3	3	4	4	3,50
Popkowice Księżę	1	2	2	2	1,75
Rankowskie	1	2	3	2	2,00
Skorczyce	3	3	3	3	3,00
Urzędów	4	4	4	4	4,00
Wierzbica	2	3	2	3	2,50
Zadworze	1	2	2	2	1,75
Zakościelne	4	4	4	4	4,00
Średnia	2,10	2,86	2,62	2,81	2,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów swobodnych

Przeprowadzona analiza czynników zaliczanych do sfery społecznej, z punktu widzenia rewitalizacji ujawnia zasadnicze potencjały, które mogą być wykorzystane w procesie rewitalizacji. Otóż sołectwo

Urzędów cechuje najwyższy potencjał w zakresie dostępu do świadczonych usług publicznych oraz możliwości czynnego udziału w życiu społecznym. Sołectwo to z jednej strony cechuje najwyższy stopień degradacji w zakresie spraw społecznych, z drugiej najwyższy, potencjałem w tym zakresie. Duży potencjał odnotowano również w sołectwie Zakościelne.

Analiza czynników rozwojowych potwierdziła, że wysokim poziomem zdegradowania charakteryzują się te obszary, które dotknięte są najbardziej problemami społecznymi (ale jednocześnie posiadające znaczny potencjał dla przyszłych działań rewitalizacyjnych), co oznacza konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych na każdej płaszczyźnie, aby proces rewitalizacji mógł okazać się skuteczny.

3.5 Czynniki gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne

Jedną z ważniejszych diagnoz aktualnej sytuacji gminy w zakresie szeroko pojętej infrastruktury możemy znaleźć w Strategii Rozwoju Gminy Urzędów na lata 2016-2022. Zapisy Strategii w części dotyczącej analizy SWOT wskazują na to, że gmina posiada korzystnie położenie oraz dogodne warunki dla rolnictwa. Walorem gminy jest przyroda. W gminie zlokalizowane są obszary chronione (Rezerwat Jodłowy w Natalinie, Kraśnicki Park Chronionego Krajobrazu) zwiększające atrakcyjność turystyczną. W gminie występują liczne zabytki. Do pozytywnych elementów zaliczono również dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia oraz prężnie funkcjonujące jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. W zakresie słabych stron gminy w obszarze infrastruktury technicznej i środowiskowej wskazano:

- Zły stan dróg (43,64% o nawierzchni twardej, 56,36% dróg o nawierzchni gruntowej),
- Brak terenów inwestycyjnych w gminie,
- Przeciętny stan wyposażenia lokali mieszkalnych w urządzenia techniczno-sanitarne (w wodociąg wyposażonych było 92,6% mieszkań, w łazienki - 72,1%, natomiast w centralne ogrzewanie 68,7%),
- Braki wyposażenia i stan pojazdów w jednostkach OSP,
- Występowanie łącz internetowych o niskiej przepustowości.

Sfera gospodarcza

Podając za danymi GUS za 2015 rok liczbę podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON (Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej - rejestr prowadzony przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) w gminie Urzędów wynosi 416. Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, od 2008 roku systematycznie wzrasta liczba zarejestrowanych na terenie gminy przedsiębiorstw. Od roku 2010 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 47 (co stanowi 11,2% aktualnej ich liczby). Większość funkcjonujących w sektorze prywatnym podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 13 Wskaźnik przedsiębiorczości w odniesieniu do poszczególnych sołectw Urzędowa

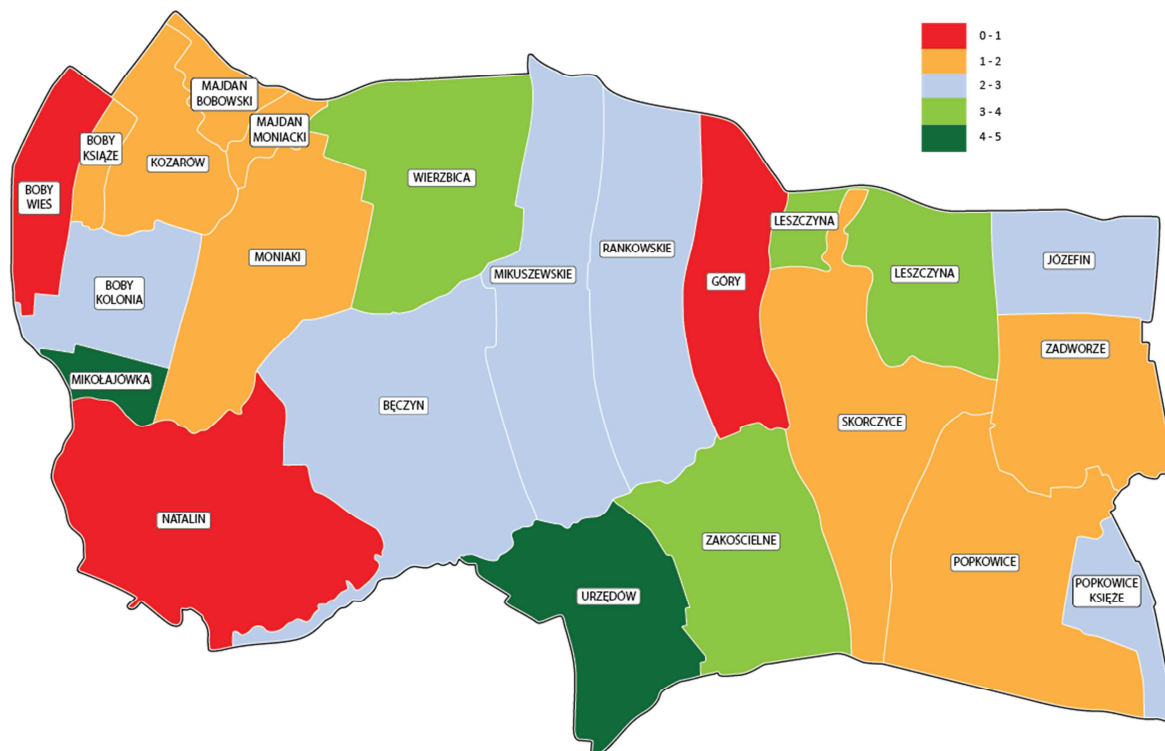
Lp	Sołectwa	Liczba podmiotów gospodarczych	Współczynnik przedsiębiorczości poszczególnych sołectw	Syntetyczny uśredniony wskaźnik (od 0 do 5)
1	Bęczyn	22	2,49%	2,2
2	Boby - Kolonia	8	2,78%	2,4
3	Boby -Księżę	2	1,85%	1,6
4	Boby - Wieś	1	0,58%	0,5
5	Góry	3	1,00%	0,9
6	Józefin	6	2,80%	2,4
7	Kozarów	2	1,42%	1,2
8	Leszczyna	13	4,47%	3,9
9	Majdan Bobowski	3	2,17%	1,9
10	Majdan Moniacki	1	1,32%	1,1
11	Mikołajówka	5	5,75%	5,0
12	Mikuszewskie	17	3,34%	2,9
13	Moniaki	9	1,61%	1,4
14	Natalin	1	0,91%	0,8
15	Popkowice	17	2,24%	1,9
16	Popkowice - Księżę	4	2,90%	2,5
17	Rankowskie	12	2,52%	2,2
18	Skorczyce	11	1,78%	1,5
19	Urzędów	87	5,11%	4,4
20	Wierzbica	25	3,55%	3,1
21	Zadworze	8	1,50%	1,3
22	Zakościelne	24	3,96%	3,4
Razem lub Średnia dla Miasta i Gminy Urzędów		281	2,98%	2,6

Źródło: opracowanie własne

Na potrzeby niniejszego opracowania oszacowano stopień przedsiębiorczości w podziale na przyjęte jednostki badawcze. Liczbę podmiotów gospodarczych przedstawiono w odniesieniu do liczby ludności. Liczba podmiotów gospodarczych w odniesieniu do całej populacji gminy Urzędów wynosi 2,98%. Sołectwami, które w sposób szczególny wyróżniają się pod tym względem jest Mikołajówka (5,75%), Urzędów - 5,11% (centralne miejsce gminy), dalej Leszczyna, Mikuszewskie, Zakościelne i Wierzbica.

W gminie Urzędów, w porównaniu z powiatem lubelskim i województwem lubelskim, wyraźnie zauważalna jest przewaga procentowego udziału podmiotów gospodarczych związanych z budownictwem. Występuje tu również nieznacznie wyższy niż w powiecie i województwie odsetek podmiotów działających w sekcjach rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, pozostała działalność usługowa i edukacja. Natomiast mniejszy procent występuje w największym stopniu w przypadku przedsiębiorstw zajmujących się transportem i gospodarką magazynową, działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości, opieką zdrowotną i pomocą społeczną.

Rysunek 7 Wskaźnik przedsiębiorczości (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych gminy Urzędów

Źródło: opracowanie własne

Rolnictwo jest ważnym sektorem gospodarki w gminie. Na jej terenie w 2015 roku funkcjonowały 2 122 gospodarstwa rolne. Znacząca rola rolnictwa znajduje odbicie również w strukturze użytkowania gruntów. Powierzchnia gminy w 2015 roku wynosiła 11 906 ha, z czego użytki rolne zajmowały aż 8 073 ha (74,89%). Gmina jest jednym z największych w Polsce producentów malin. Pomimo dużej roli rolnictwa w gminie Urzędów występuje niekorzystna sytuacja agrarna. Wiąże się ona ze znacznym rozdrobnieniem gospodarstw.

Sfera środowiskowa

Gmina Urzędów jest gminą rolniczą. Teren Gminy Urzędów pokrywa 2046,36 ha lasów, jest to 17% jej powierzchni. Pod względem własnościowym dominują lasy należące do Skarbu Państwa o powierzchni 1 327,89 ha, lasy prywatne mają powierzchnię ok. 710 ha. Są to głównie lasy sosnowe z domieszką drzew liściastych. Przyczyną zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki bytowo-gospodarcze, zanieczyszczenia rolnicze, komunikacyjne, przemysłowe i deszczowe. Stanowią one duże zagrożenie dla wód nie tylko powierzchniowych. Problemem są również zanieczyszczenia rolnicze, które powstają w wyniku spłukiwania i ługowania gleb użytkowanych rolniczo. Źródłem zanieczyszczeń może być niewłaściwe magazynowanie obornika, gnojowicy i gnojówki oraz ich nieodpowiednie wykorzystanie rolnicze.

W Gminie Urzędów poza zanieczyszczeniami powietrza napływającymi na jej teren z terenów ościennych największy udział w zanieczyszczeniu powietrza ma emisja powierzchniowa i w mniejszym stopniu emisja liniowa. Ze względu na swój rolniczy charakter, Gmina nie jest obszarem zagrożonym

pod względem zanieczyszczenia powietrza. Na jej terenie brak jest zakładów przemysłowych, emitujących zanieczyszczenia gazowe czy też pyły. Stąd też głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia komunikacyjne – liniowe oraz pochodzące ze źródeł niskiej emisji. Problemem na terenie Gminy jest tzw. niska emisja głównie, jako efekt spalania paliw niskiej jakości w paleniskach domowych. Dodatkowym źródłem zanieczyszczenia powietrza i jednocześnie źródłem hałasu jest w Gminie ruch komunikacyjny. Zanieczyszczenia komunikacyjne należą do czynników najbardziej obciążających powietrze atmosferyczne. Szczególnie uciążliwe są zanieczyszczenia gazowe powstające w wyniku spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów. Na terenie gminy nie ma dużego natężenia ruchu więc nie będzie on miał znaczącego wpływu na jakość powietrza.

Głównym zagrożeniem powierzchni ziemi jest erozja. Silną erozją powierzchniową zagrożonych jest 43,3% powierzchni użytków rolnych. Innymi zagrożeniami są odpady i chemizacja rolnictwa, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Negatywny wpływ na powierzchnię ziemi może mieć również postępująca urbanizacja i osadnictwo, między innymi ze względu na zmianę sposobu użytkowania gleby, powstawanie odpadów, wytwarzanie ścieków.

Tabela 14 Płyty azbestowo-cementowe płaskie i faliste w budownictwie – stan na 30.05.2015 r.

Miejscowość	Ilość wyrobów zawierających azbest m ²	Ilość wyrobów zawierających azbest w Mg
Bęczyn	45 635,98	501,99
Boby-Księżę	8 508,51	93,59
Boby-Wieś	15 971,79	175,69
Boby-Kolonia	21 395,92	235,35
Góry	23 898,29	262,88
Józefin	26 827,28	295,10
Konradów	4 020,10	44,22
Kozarów	8 188,82	90,07
Leszczyna	35 961,60	395,58
Majdan Bobowski	10 555,43	116,11
Majdan Moniacki	8 591,00	94,50
Metelin	731,10	8,04
Mikołajówka	12 291,52	135,21
Mikuszewskie	28 915,56	318,07
Moniaki	30 700,45	337,70
Moniaki-Kolonia	16 740,33	184,14
Natalin	9 595,46	105,55
Okręglica-Kolonia	9 070,46	99,77
Osada	36 224,35	398,47
Popkowice	58 103,63	639,14
Popkowice Księżę	15 892,72	174,82

Miejscowość	Ilość wyrobów zawierających azbest m ²	Ilość wyrobów zawierających azbest w Mg
Rankowskie	26 592,22	292,51
Skorczyce	54 329,33	597,62
Wierzbica	21 343,87	234,78
Wierzbica-Kolonia	17 495,01	192,44
Zadworze	45 485,09	500,34
Zakościelne	36 370,59	400,07
Mienie Gminy Urzędów	1 200,00	13,20
Razem	630 636,41	6 936,95

Źródło: Urząd Miejski w Urzędowie

Na terenie gminy nie ma problemu z nielegalnymi wysypiskami śmieci. Lesistość w Gminie Urzędów wynosi 17 % i jest niższa niż w województwie lubelskim (23%) i w Powiecie Kraśnickim (21%). Według danych Urzędu Statystycznego w Lublinie powierzchnia lasów wynosiła w Gminie 2 046,36 ha, z czego lasy należące do Skarbu Państwa mają powierzchnię 1 327,89 ha, a lasy prywatne 710,37 ha. Są to głównie kompleksy lasów świeżych. Rezerwat jodłowy Natalin położony jest w uroczysku Wolski Bór, Leśnictwie Zwierzyniec, Obrębie Dzierzkowice, Nadleśnictwie Kraśnik. Pod względem administracyjnym wchodzi w skład obrębu ewidencyjnego wsi Natalin, gminy Urzędów.

Na terenie gminy położony jest Obszar NATURA 2000 Dzierzkowice. Obszar leży na peryferiach Kraśnika Fabrycznego, na wysokości 169-226 m n.p.m. i obejmuje użytkowany gospodarczo kompleks leśny „Las Zwierzyniec” z siedliskiem grądu subkontynentalnego z dużą ilością storczyków oraz część doliny Urzędówki z łąkami kośnymi (2 enklawy). W podłożu płytko występują utwory węglanowe. Obszar chroni istotne stanowisko obuwika pospolitego w zachodniej części Wyżyny Lubelskiej.

Na terenie Gminy Urzędów znajdują się następujące pomniki przyrody:

- dąb szypułkowy (obwód 4 m; wys. 15 m) - rośnie na terenie parku w Skorzcycach,
- dąb szypułkowy „Marcin” (obwód 3,5 m; wys. 23 m) - rośnie w Natalinie w lesie Wolski Bór.

Podając za danymi Urzędu Gminy w Urzędowie na terenie gminy zainstalowanych jest 620 instalacji solarnej. Największa intensywność ich występowania odnotowuje się w sołectwie Boby - Księżę, Boby-Kolonia, Mikołajówka.

Tabela 15 Wskaźnik liczby instalacji solarnych w stosunku do liczby mieszkańców – 2015 r.

Lp.	Sołectwo	Wskaźnik
1	Bęczyn	6,46%
2	Boby - Kolonia	12,50%
3	Boby -Księżę	13,89%
4	Boby - Wieś	5,78%
5	Góry	6,35%
6	Józefin	10,75%
7	Kozarów	9,93%
8	Leszczyna	6,53%
9	Majdan Bobowski	5,80%

Lp.	Sołectwo	Wskaźnik
10	Majdan Moniacki	6,58%
11	Mikołajówka	11,49%
12	Mikuszewskie	5,70%
13	Moniaki	3,04%
14	Natalin	6,36%
15	Popkowice	5,53%
16	Popkowice - Księżę	5,80%
17	Rankowskie	9,64%
18	Skorczyce	7,29%
19	Urzędów	4,46%
20	Wierzbica	8,37%
21	Zadworze	6,38%
22	Zakościelne	6,77%
Suma		6,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Urzędowie

Gmina ma również możliwość produkcji energii z biomasy. Biomasa to stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej, a także z przemysłu przetwarzającego produkty oraz ziarna zbóż niskiej jakości (niespełniające wymagań jakościowych dla zbóż w zakupie interwencyjnym oraz te, które nie podlegają takiemu zakupowi).

Hałas

Głównym źródłem hałasu na terenie Gminy Urzędów jest hałas komunikacyjny. Ciągły wzrost ilości pojazdów mechanicznych, przy jednoczesnym braku właściwych rozwiązań drogowych, braku obwodnic miejskich, złej jakości nawierzchni znacząco powiększa obszar środowiska o ponadnormatywnym hałasie drogowym. W związku z tym, że główne drogi gminy nie stanowią głównych szlaków komunikacyjnych, a stan ich nawierzchni nie zachęca do podróżowania tymi trasami, nie ma tu dużej intensywności ruchu drogowego, a więc i wysokich poziomów natężeń hałasu drogowego. Dlatego też na terenie gminy nie były prowadzone pomiary hałasu drogowego. Na wzrost poziomu hałasu ma wpływ mechanizacja rolnictwa. Źródłem hałasu są traktory i kombajny. W okresie prac polowych hałas może być odczuwalny nawet po zmierzchu.

Z uwarunkowań środowiska przyrodniczego wysoką rangę ma hydrosfera. Wody podziemne na terenie gminy występują w utworach czwartorzędu i kredy, ale znaczenie użytkowe na niemal całym jej obszarze posiadają wody kredowe. Zasoby wód w głębszych w gminie należą do największych w województwie lubelskim, odznaczają się wysoką wydajnością potencjalną ujęć w kredowym poziomie wodonośnym. Duża zasobność, a także wysoka jakość sprzyjają lokalizacji dużych ujęć wód podziemnych dla celów komunalnych, przemysłu spożywczego i hodowli.

Główne zagrożenia:

- Gospodarka ściekowa: ścieki komunalne nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone. Największe zagrożenie występuje na terenach wiejskich, charakteryzujących się niskim stopniem skanalizowania przy równocześnie wysokim stopniu zwodociągowania. Zagrożenie dla środowiska stwarza także niedostatecznie uporządkowana gospodarka wodami opadowymi, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych.
- Gospodarka odpadami. Nadal notuje się małą ilość odpadów komunalnych poddawanych procesom odzysku, a jedną z głównych metod ich unieszkodliwiania jest składowanie.
- Emisja zanieczyszczeń powietrza. W ostatnich latach emisje zanieczyszczeń do powietrza z zakładów przemysłowych znacznie się zmniejszyły, natomiast nadal dużym problemem jest emisja niska z ogrzewania indywidualnego. Znajduje to odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu w powietrzu w sezonie grzewczym.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Gmina Urzędów jest położona w południowo- zachodniej części województwa lubelskiego, poza głównym układem komunikacyjnym regionu. Jej kształt jest wydłużony w kierunku równoleżnikowym. Gmina znajduje się w obszarze bezpośrednich wpływów miasta Kraśnika kształtującego, zwłaszcza w obszarach położonych w południowej części gminy, wpływy i powiązania społeczne, ekonomiczne, rekreacyjne i infrastrukturalne). Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 834, stanowiąca powiązanie gminy z drogą krajową - ekspresową S 19, która stanowi trakt transportowy o znaczeniu międzynarodowym.

Rozwój gminy w dużym stopniu determinuje istniejący stan zagospodarowania i struktura funkcjonalno-przestrzenna. Gmina Urzędów jest typową gminą rolniczą o wysokim udziale użytków rolnych. Główne potencjały rozwoju gminy i przekształceń w zagospodarowaniu obszaru:

1. Możliwości rozwoju wynikają z uwarunkowań przyrodniczych i walorów środowiska kulturowego. Do najważniejszych potencjałów zaliczono:
 - Bazę surowcową (surowce ilaste, kruszywo naturalne, złoża opoki i margle, torf), zasoby te powinny być poddane rozpoznaniu geologicznemu;
 - Bioklimat sprzyjający człowiekowi i korzystne warunki agroklimatyczne gminy (nasłonecznienie, łagodność klimatu);
 - Zasoby wód podziemnych i ich dobrą jakość; za potencjał można uznać prawdopodobne walory lecznicze wód ujmowanych w piwnicy kaplicy pod wezwaniem św. Otylii;
 - Walory przyrodnicze, udokumentowane występowaniem gatunków rzadkiej i chronionej flory roślin naczyniowych;

- Walory krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki, zwłaszcza różnorodność a zarazem harmonia krajobrazu;
- Gmina należy do zasobnych w wartości kulturowe, podczas gdy wartości zabytkowe zostały znacznie uszczuplone (głównie poprzez dewastację zespołów dworsko-parkowych).

Główną wartością jest miasto historyczne Urzędów z szachownicowym układem urbanistycznym o wyjątkowo dużym prostokątnym rynku i z unikalnym obwodem wałów obronnych. Wzdłuż dróg dojazdowych wytworzyły się wsie jednodrożne traktowane jako przedmieścia Urzędowa - co niepomniernie zwiększa możliwości rozwoju dawnego miasta. Całość istniejącej sieci dróg w gminie ma metrykę historyczną, co stanowi wyjątkową wartość kulturalną (trakt lubelsko-krakowski i mazowiecko-krakowski, a także najstarszy trakt przez Leszczynę i Skorczyce sięgający okresu przedpiastowskiego).

2. Z archeologii dużą wagę ma grodzisko z VIII - IX w. Unikalnym zabytkiem jest tzw. reduta szwedzka z połowy XVII w. Stosunkowo skromnie zachowały się zespoły podworskie, chociaż związane ze szlacheckimi gniazdami rodowymi o tradycjach fortalitiów rycerskich.
3. Warunki glebowe i agroklimatyczne oraz wysoka kultura rolna stanowią podstawę stabilizacji rolnictwa i jego wiodącej roli w strukturze gospodarczej gminy.
4. Wyposażenie gminy w zbiorcze systemy zaopatrzenia w wodę i gaz przewodowy.
5. Rozwijające się funkcje na obszarze gminy. Wysoką wartość prestiżową oraz rozwojową mają obiekty użyteczności publicznej o randze ponadlokalnej.

Sfera techniczna

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 99,2 km, ilość przyłączy: 2 061 szt. W sieć wodociągową wyposażone są wszystkie miejscowości Gminy Urzędów. Do sieci przyłączonych jest około 8 000 mieszkańców. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy wybudowana jest w miejscowościach: Urzędów oraz Bęczyn. W najbliższych latach planowana jest budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Mikuszewskie oraz etap III na ulicy Zakościelne w Urzędowie. Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 23,8 km, ilość przyłączy: 529 szt. Szacowany poziom skanalizowania według danych z ewidencji ludności: Sołectwo Zakościelne – 80%, Sołectwo Osada Urzędów – 95%, Bęczyn 100%. W pozostałych nie ma kanalizacji. Na terenie Gminy Urzędów w miejscowościach, gdzie nie ma wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej, ścieki z gospodarstw domowych są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, skąd są odwożone do oczyszczalni ścieków.

Tabela 16 Stopień skanalizowania obszaru

Obręb	% skanalizowania	% zwodociągowania
Bęczyn	100%	100%
Boby-Kolonia	0%	100%
Boby-Księżę	0%	100%
Boby-Wieś	0%	100%
Góry	0%	100%
Józefin	0%	100%
Kozarów	0%	100%
Leszczyna	0%	100%
Majdan Bobowski	0%	100%
Majdan Moniacki	0%	100%
Mikołajówka	0%	100%
Mikuszewskie	0%	100%
Moniaki	0%	100%
Natalin	0%	100%
Popkowice	0%	100%
Popkowice Księżę	0%	100%
Rankowskie	0%	100%
Skorczyce	0%	100%
Urzędów	95%	100%
Wierzbica	0%	100%
Zadworze	0%	100%
Zakościelne	80%	100%

Źródło: Urząd Miejski w Urzędowie

W gminie występują atrakcje turystyczne:

- Wały obronne w Urzędowie powstałe w 1507 roku,
- Wczesnośredniowieczne grodzisko z VIII-IX wieku w Leszczynie,
- Pomnik ku czci Bohaterów Walk o Niepodległość 1831 – 1920 w Bobach Wsi,
- Ośrodek Garncarski w Bęczynie,
- Sanktuarium Św. Otylii,
- Pomnik przyrody - „Dąb Marcin” w Natalinie w Leśnictwie Wolski Bór,
- Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja w Urzędowie powstały w latach 1755 - 1784 wraz z zespołem kościelnym, drzewostanem przykościelnym i cmentarzem przykościelnym,
- Układ urbanistyczny w Urzędowie obejmujący rynek i przyległe ulice z początku XV wieku,
- Kościół p.w. Trójcy Przenajświętszej w Popkowicach powstały w latach XVII wieku wraz z zespołem kościelnym, dzwonnica, ogrodzeniem z kapliczkami, kaplicą cmentarną, cmentarzem przykościelnym i drzewostanem przykościelnym,
- Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego w Bobach powstały w 1907 r. - wraz z zespołem kościelnym, drzewostanem przykościelnym, cmentarzem przykościelnym i plebanią.

Tabela 17 Zestawienie szkół według obwodów

Sołectwo	Szkoła podstawowa wg obwodów	Szkoła gimnazjalna wg obwodów
Bęczyn	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Boby-Kolonia	Szkoła Podstawowa w Bobach - Kolonii	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Boby-Księżę	Szkoła Podstawowa w Bobach - Kolonii	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Boby-Wieś	Szkoła Podstawowa w Bobach - Kolonii	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Góry	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Józefin	Publiczna Szkoła Podstawowa w Leszczynie	Zespół Szkół w Skorczycach
Kozarów	Szkoła Podstawowa w Bobach - Kolonii	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Leszczyna	Publiczna Szkoła Podstawowa w Leszczynie	Zespół Szkół w Skorczycach
Majdan Bobowski	Szkoła Podstawowa w Bobach - Kolonii	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Majdan Moniacki	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Moniakach	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Mikołajówka	Szkoła Podstawowa w Bobach - Kolonii	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Mikuszewskie	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Moniaki	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Moniakach	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Natalin	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Moniakach	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Popkowice	Zespół Szkół w Skorczycach	Zespół Szkół w Skorczycach
Popkowice Księżę	Zespół Szkół w Skorczycach	Zespół Szkół w Skorczycach
Rankowskie	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Skorczyce	Zespół Szkół w Skorczycach	Zespół Szkół w Skorczycach
Urzędów	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Wierzbica	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Moniakach	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie
Zadworze	Zespół Szkół w Skorczycach A	Zespół Szkół w Skorczycach
Zakościelne	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie

Źródło: Urząd Miejski w Urzędowie

3.6 Analiza pozostałych czynników rozwojowych

Jednym z elementów prowadzonej delimitacji jest wszechstronna analiza czynników rozwojowych, który ze względu na swoją specyfikę nie jest ujmowana poprzez podanie „twardych” danych statystycznych, a ma charakter jakościowy i bazuje przede wszystkim na badaniach prowadzonych z mieszkańcami, wywiadach pogłębionych oraz spotkaniach warsztatowych.

W ramach tego etapu prowadzonej delimitacji analizę przeprowadzono w następujących sferach: gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzennej (technicznej). Do oceny przyjęto pięciostopniową skalę: 1. *bardzo słabo*, 2. *słabo*, 3. *średnio*, 4. *dobrze*, 5. *bardzo dobrze*. Finalnie uzyskano wskaźnik syntetyczny degradacji, który jest matematyczną średnią ocen w poszczególnych elementach. W ujęciu szczegółowym analizie poddano następujące elementy:

Sfera gospodarcza:

- Poziom aktywności sołtysa i rad sołeckich,
- Możliwość dojazdu do większych miast - komunikacją publiczną lub prywatną,
- Poziom aktywności organizacji pozarządowych,

Sfera środowiskowa:

- Poziom zabezpieczenia powodziowego - występowanie rowów melioracyjnych,
- Możliwość wykorzystania przyrody do stworzenia oferty turystycznej,
- Oświetlenie dróg, ulic,
- Występowanie poboczy, chodników dla pieszych,

Sfera przestrzenna i techniczna:

- Poziom wyposażenia ochotniczych straży pożarnych,
- Poziom dostępności Internetu,
- Dostępność ścieżek rowerowych,
- Dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego,
- Stan infrastruktury drogowej.

Poniżej zestawiono zmienne z zakresu sfery gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzennej (technicznej) oraz wartości wskaźników obrazujących degradację terenów. Analizowane wskaźniki zestawiono łącznie i wyprowadzono syntetyczny wskaźnik degradacji obszaru.

Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej, określającej poziom aktywności rad sołeckich, dostępności komunikacji oraz aktywności organizacji pozarządowych widoczna jest dominacja obszarów położonych wokół centrum gminy – najgęściej zaludnionych. Stanowi to o potencjale gminy. Zakościelne, Urzędów to obszary o najniższym wskaźniku degradacji w tym obszarze.

Tabela 18 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze gospodarczej

Obręb	Poziom aktywności sołtysa i rad sołeckich	Możliwość dojazdu do większych miast – komunikacją publiczną lub prywatną	Poziom aktywności organizacji pozarządowych	Wskaźnik syntetyczny degradacji obszaru
Bęczyn	3	3	3	2,25
Boby-Kolonia	3	3	3	2,25
Boby-Księżę	3	1	2	1,50
Boby-Wieś	3	3	3	2,25
Góry	3	2	2	1,75
Józefin	3	2	2	1,75
Kozarów	2	2	2	1,50
Leszczyna	3	3	3	2,25
Majdan Bobowski	3	2	2	1,75
Majdan Moniacki	2	1	3	1,50
Mikołajówka	2	3	2	1,75
Mikuszewskie	3	2	2	1,75
Moniaki	4	3	3	2,50
Natalin	3	3	2	2,00
Popkowice	3	3	4	2,50
Popkowice Księżę	3	2	2	1,75
Rankowskie	3	2	2	1,75
Skorczyce	2	3	3	2,00
Urzędów	2	4	4	2,50
Wierzbica	4	3	3	2,50
Zadworze	3	2	2	1,75
Zakościelne	4	4	4	3,00
Średnia	2,10	2,67	2,76	1,88

Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa:

W aspekcie środowiskowym określającym poziom zabezpieczenia powodziowego (występowanie rowów melioracyjnych), możliwość wykorzystania przyrody do stworzenia oferty turystycznej, oświetlenie dróg, ulic oraz występowanie poboczy, chodników dla pieszych. Do obszarów o najwyższym wskaźniku degradacji w tym aspekcie należą sołectwa peryferyjne. Z kolei Urzędów i Bęczyn to sołectwa o najniższym wskaźniku degradacji.

Tabela 19 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze środowiskowej

Obwód	Poziom zabezpieczenia powodziowego – występowanie rowów melioracyjnych	Możliwość wykorzystania przyrody do stworzenia oferty turystycznej	Oświetlenie dróg, ulic	Występowanie poboczy, chodników dla pieszych	Wskaźnik syntetyczny degradacji obszaru
Bęczyn	3	4	4	4	3,75
Boby-Kolonia	3	2	4	2	2,75
Boby-Księżę	3	2	3	2	2,50
Boby-Wieś	3	2	4	2	2,75
Góry	3	2	4	2	2,75
Józefin	3	2	4	2	2,75
Kozarów	3	2	2	2	2,25
Leszczyna	3	2	4	2	2,75
Majdan Bobowski	3	2	4	2	2,75
Majdan Moniacki	3	2	1	2	2,00
Mikołajówka	3	2	4	2	2,75
Mikuszewskie	3	2	4	4	3,25
Moniaki	4	2	4	2	3,00
Natalin	3	4	4	2	3,25
Popkowice	3	2	3	2	2,50
Popkowice Księżę	3	2	4	2	2,75
Rankowskie	3	2	4	2	2,75
Skorczyce	3	3	4	2	3,00
Urzędów	2	4	4	4	3,50
Wierzbica	3	2	3	2	2,50
Zadworze	3	2	3	2	2,50
Zakościelne	2	1	3	4	2,50
Średnia	2,10	2,38	3,71	2,48	2,67

Źródło: opracowanie własne

Sfera przestrzenna i techniczna

W aspekcie dotyczącym przestrzeni publicznej oraz technicznej analizującej poziom wyposażenia ochotniczych straży pożarnych, poziom dostępności internetu, dostępność ścieżek rowerowych, dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego oraz stanu infrastruktury drogowej wskazał na znaczny potencjał w tym zakresie sołectw położonych centralnie. Największy potencjał w tym zakresie uzyskało sołectwo Zakościelne i Popkowice.

Tabela 20 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze przestrzennej (technicznej)

Obszar	Poziom wyposażenia ochotniczych straży pożarnych	Poziom dostępności internetu	Dostępność ścieżek rowerowych	Dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego	Stan infrastruktury drogowej	Wskaźnik syntetyczny degradacji obszaru
Bęczyn	3	4	1	3	2	3,25
Boby-Kolonia	3	4	1	3	2	3,25
Boby-Księżę	3	4	1	2	2	3,00
Boby-Wieś	3	4	1	2	2	3,00
Góry	1	4	1	2	3	2,75
Józefin	1	4	1	3	2	2,75
Kozarów	1	4	1	2	2	2,50
Leszczyna	2	4	1	3	2	3,00
Majdan Bobowski	1	4	1	2	3	2,75
Majdan Moniacki	1	4	1	2	3	2,75
Mikołajówka	1	4	1	2	3	2,75
Mikuszewskie	1	4	1	3	3	3,00
Moniaki	3	4	1	3	2	3,25
Natalin	1	4	1	2	3	2,75
Popkowice	3	4	1	4	3	3,75
Popkowice Księżę	1	4	1	2	3	2,75
Rankowskie	1	4	1	4	3	3,25
Skorczyce	2	4	1	3	3	3,25
Urzędów	1	4	1	4	3	3,25
Wierzbica	3	4	1	3	2	3,25
Zadworze	1	4	1	2	2	2,50
Zakościelne	5	4	1	4	3	4,25
Średnia	2,10	4,19	1,05	1,36	0,64	3,04

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzona analiza sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej oraz technicznej, z punktu widzenia rewitalizacji ujawnia zasadnicze problemy jakimi dotknięte są poszczególne sołectwa Miasta i Gminy Urzędów. Analiza czynników rozwojowych potwierdziła, że wysokim poziomem zdegradowania charakteryzują się te obszary, które dotknięte są najbardziej problemami społecznymi, co oznacza konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych na każdej płaszczyźnie, aby proces rewitalizacji mógł okazać się skuteczny. Poniżej w tabeli dokonano podsumowania i zestawienia wszystkich uzyskanych w procesie delimitacji współczynników.

Tabela 21 Analiza porównawcza wskaźników syntetycznych

Sołectwo	Syntetyczny sumaryczny	Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik syntetyczny

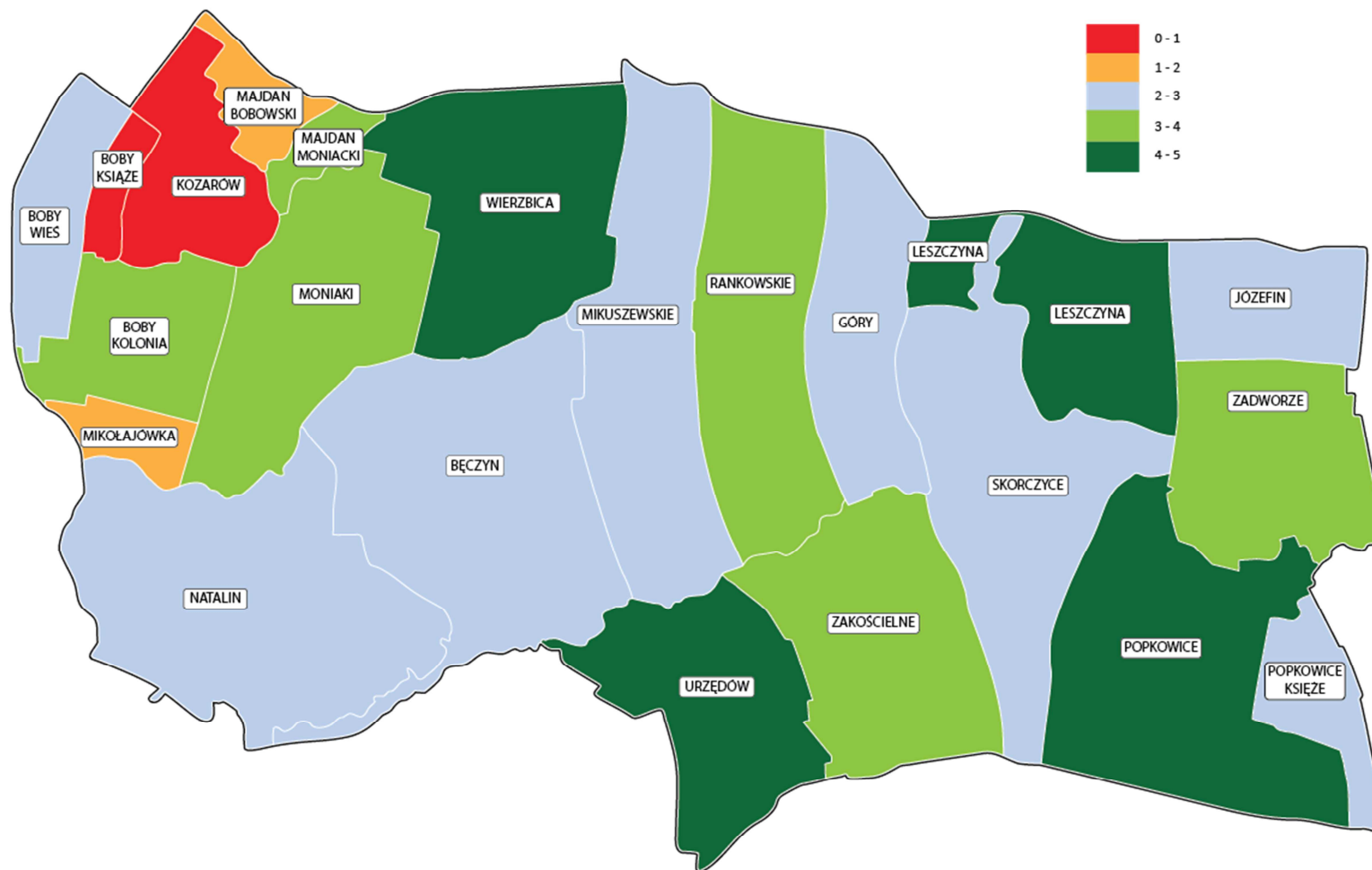
	wskaźnik (sprawy społeczne)	obszaru sprawy społeczne	sfera gospodarcza	sfera środowiskowa	sfera techniczna
Bęczyn	1,34	3,00	2,25	3,75	3,25
Boby - Kolonia	1,79	3,75	2,25	2,75	3,25
Boby -Księżę	0,17	1,75	1,50	2,50	3,00
Boby - Wieś	1,08	3,25	2,25	2,75	3,00
Góry	1,28	1,25	1,75	2,75	2,75
Józefin	1,14	2,50	1,75	2,75	2,75
Kozarów	0,22	2,00	1,50	2,25	2,50
Leszczyna	2,50	1,75	2,25	2,75	3,00
Majdan Bobowski	1,03	1,75	1,75	2,75	2,75
Majdan Moniacki	1,94	1,75	1,50	2,00	2,75
Mikołajówka	0,52	2,00	1,75	2,75	2,75
Mikuszewskie	1,43	2,50	1,75	3,25	3,00
Moniaki	2,02	3,25	2,50	3,00	3,25
Natalin	1,20	2,50	2,00	3,25	2,75
Popkowice	2,20	3,50	2,50	2,50	3,75
Popkowice - Księżę	1,14	1,75	1,75	2,75	2,75
Rankowskie	1,60	2,00	1,75	2,75	3,25
Skorczyce	1,39	3,00	2,00	3,00	3,25
Urzędów	2,59	4,00	2,50	3,50	3,25
Wierzbica	2,59	2,50	2,50	2,50	3,25
Zadworze	1,61	1,75	1,75	2,50	2,50
Zakościelne	1,69	4,00	3,00	2,50	4,25
Gmina Urzędów	1,82	2,60	1,88	2,67	3,04

Źródło: opracowanie własne

3.7 Wnioski i wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Prezentacja przestrzennego rozkładu wskaźników ma istotne znaczenie dla delimitacji obszaru zdegradowanego, gdyż w warstwie opisowej nie zawsze czynnik kumulacji jest łatwy do zaprezentowania. Koncentracja zjawisk negatywnych występująca na danym obszarze nie zawsze obejmuje w całości ulice czy dzielnice, dlatego „mapowanie” wskaźników ułatwia obserwację nasilania się zjawiska i jego tendencji przestrzennych. Poniżej zestawiono bilans wskaźników obrazujących degradację poszczególnych jednostek porównawczych w gminie Urzędów.

Rysunek 8 Zestawienie poziomu degradacji obszaru gminy Urzędów z uwzględnieniem jednostek porównawczych

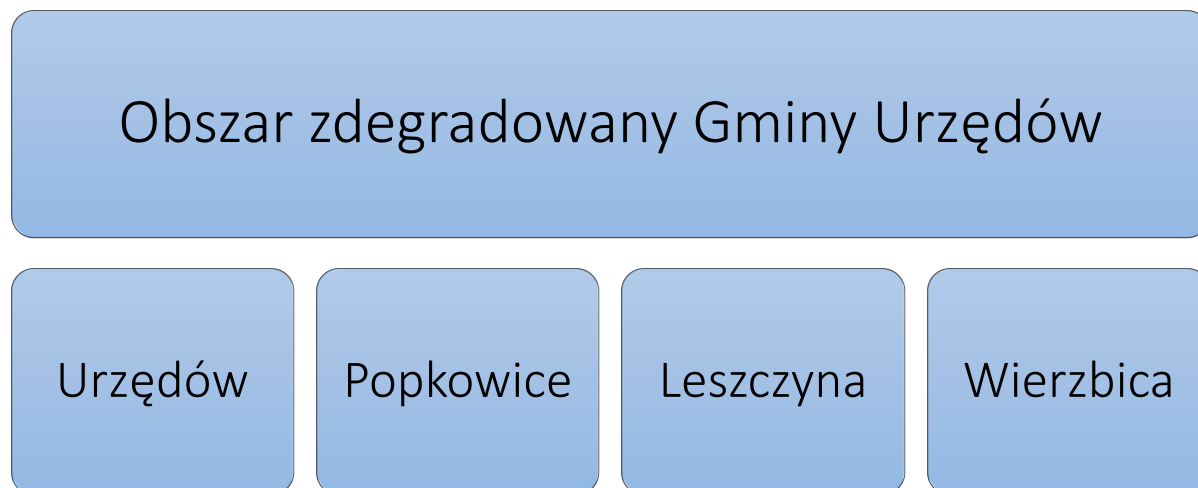
Źródło: opracowanie własne

Wybrane do analizy wskaźniki, omówione i zaprezentowane w układzie przestrzennym jednoznacznie wskazują, że obszar zdegradowany w gminie Urzędów obejmuje sołectwa:

- Urzędów, Popkowice, Leszczyna, Wierzbica – wysoki wskaźnik degradacji,

Ponadto wysoki stopień degradacji wykazano w następujących sołectwach: Zadworze, Zakościelne, Rankowskie, Bobaki, Boby Kolonia, Majdan Moniacki.

Rysunek 9 Podział strukturalny obszaru zdegradowanego Gminy Urzędów

Źródło: opracowanie własne

Powyższa diagnoza w sposób bardzo oczywisty wskazała na dużą intensywność problemów o charakterze społecznym i technicznym w poszczególnych jednostkach badawczych na obszarze miasta i gminy Urzędów. Jednakże dla precyzyjnego wyboru podobszarów zdegradowanych kluczowe jest wykazanie dokładnych miejsc (rewirów) występowania tych problemów - miejsc o szczególnym ogniskowaniu się problemów. W tym celu przeprowadzono serię wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy w Urzędowie, Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku oraz Komisariatu Policji w Kraśniku.

3.8 Ostateczne wyznaczenie obszaru do rewitalizacji

Na tym etapie delimitacji podobszarów zdegradowanych w gminie Urzędów dokonano dogłębnego rozpoznania sytuacji lokalnej pod kątem intensywności zdegradowania obszaru, w ramach już wybranych jednostek badawczych (pomocniczych). Podstawowym celem tego zabiegu było powiązanie problemów społecznych z występującymi na tym obszarze potencjalnymi problemami technicznymi, infrastrukturalnymi czy gospodarczymi. Ten element został przeprowadzony przez lokalne władze samorządowe, z uwzględnieniem opinii pracowników samorządowych, radnych, dyrektorów jednostek organizacyjnych (w tym szkół czy ośrodka pomocy społecznej) oraz członków zarządów jednostek pomocniczych (sołectw). Wyznaczenie obszaru rewitalizacji było konsultowane z głównymi interesariuszami procesu rewitalizacji podczas spotkań warsztatowych (prowadzonych podczas całego procesu tworzenia dokumentu) oraz otwartych spotkań konsultacyjnych z udziałem

przedstawicieli władz samorządowych, pracowników Urzędu Miejskiego w Urzędowie, jednostek podległych oraz przedstawicieli organizacji społecznych, przedsiębiorców. Wnioski z tych spotkań zostały w pełni uwzględnione w procesie wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

W szczegółowym wytypowaniu obszarów dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych przyjęto następujące kryteria:

- Występowanie miejsc nasilonych problemów społecznych,
- Występujący regres gospodarczy (skutki przemian o charakterze gospodarczym), potencjał dla rozwoju gospodarczego,
- Zdegradowana infrastruktura i przestrzeń publiczna,
- Historia miejsca (dawne przeznaczenie); było duże znaczenie dla rozwoju lokalnego (tzw. *genius loci - duch miejsca*),
- Środowisko naturalne - jego zagrożenie lub potencjał jaki ze sobą niesie.

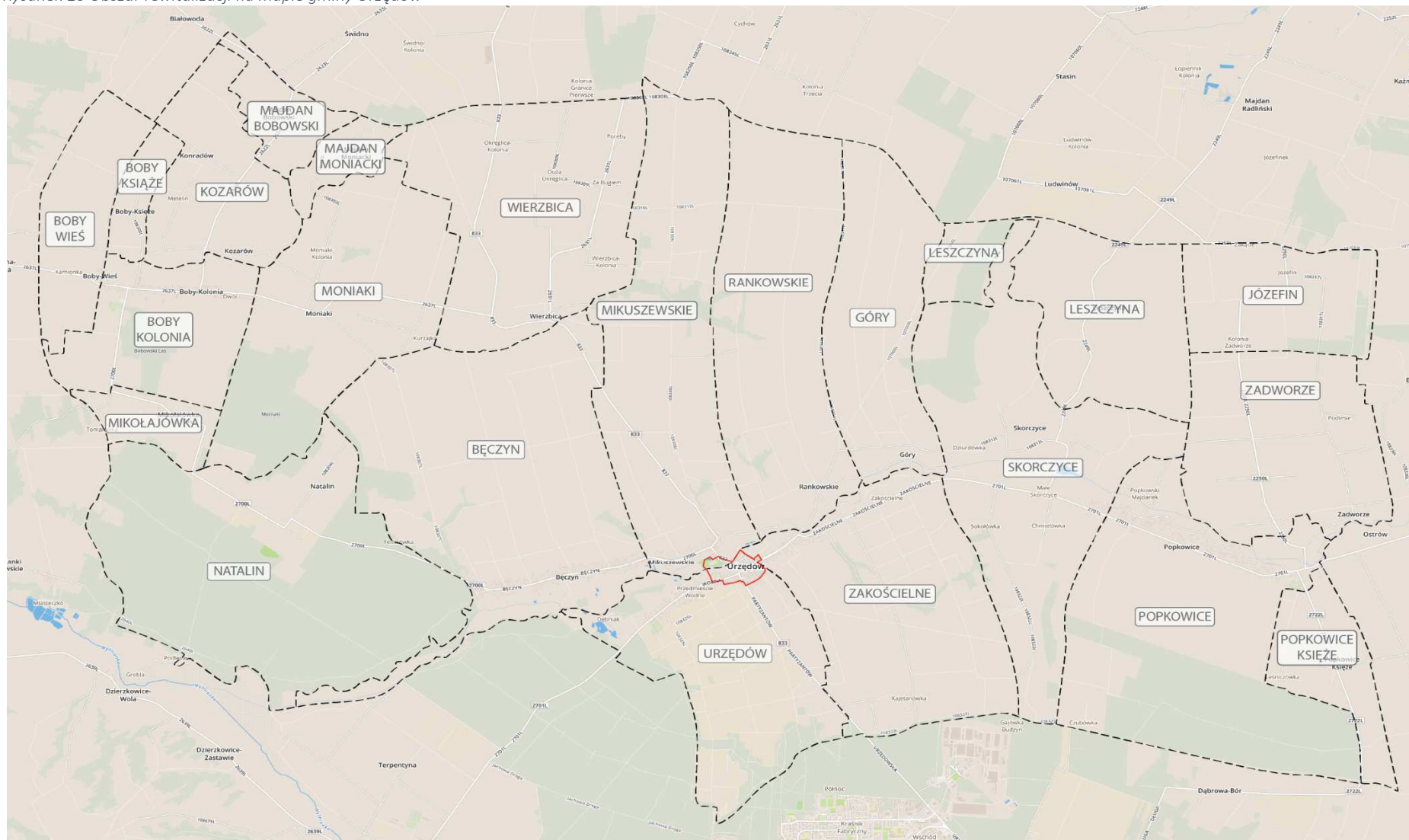
Metodologia prac nad wyodrębnieniem podobszarów zdegradowanych prowadzona była w taki sposób, że uczestnicy wywiadów pogłębionych w oparciu o wiedzę praktyczną (znajomość terenu) wskazywali poszczególne ulice, kwartały, obszary o szczególnym nasileniu niekorzystnych zjawisk. Wynikiem tych prac było opracowanie listy ulic, przy których występują nasilone zjawiska z zakresu problemów społecznych.

Po zebraniu opinii stworzono wstępny zarys obszaru przeznaczonego do rewitalizacji (granice obszaru), po czym ponownie konsultowano uzyskane wyniki prac. Ten etap prac to obserwacje ilościowe. Polegały one na obserwacji lokalnej rzeczywistości i ilościowym odnotowywaniu zaobserwowanych obiektów danego rodzaju lub liczebności wystąpień danego zjawiska. W trakcie prac delimitacyjnych na tym etapie podzielono obszar miasta na równe kwartały.

Na tej bazie dokonano ostatecznego wyboru obszaru rewitalizacji. Przy ostatecznym wyborze kierowano się kluczową zasadą: *obszarem zdegradowanym jest obszar o dominującej funkcji mieszkaniowej*. Z tego względu do rewitalizacji wyznaczono obszar położony w centrum Urzędowa, charakteryzujący się zwartą zabudową oraz przeznaczony do funkcji mieszkaniowej i usługowej.

Konsekwentnie przeprowadzona analiza pozostałych czynników, obejmujących sferę gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną, również wykazała pilne potrzeby rewitalizacyjne. Wyodrębniony teren dotknięty jest w zaawansowanym stopniu degradacją społeczną. Zaproponowane kryteria delimitacji w zakresie sfery społecznej ujawniła niekorzystną kondycję obszaru.

Rysunek 10 Obszar rewitalizacji na mapie gminy Urzędów

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawia się wskaźniki charakteryzujące wybrany obszar rewitalizacji z punktu widzenia jego powierzchni oraz liczby mieszkańców. Kalkulacja dotycząca udziału procentowego powierzchni oraz ludności obszaru rewitalizacji została obliczona dla następujących wartości bazowych. Liczba mieszkańców całej Gminy Urzędów została przyjęta na poziomie 9 415 osób (dane na dzień 31 grudnia 2015 r.), natomiast powierzchnia geodezyjna gminy zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Urzędowie wynosi 11 906 ha. Obszar rewitalizacji zamieszkuje 529 osób (ponad 6% mieszkańców). Tereny wskazane do rewitalizacji wynosi 24,308 ha tj. 0,20% gminy.

Wykres 1 Wskaźniki obligatoryjne dla rewitalizacji w Gminie Urzędów

Wyszczególnienie	Liczba ludności [2015r.]	Powierzchnia [ha]
Obszar całej Gminy	9 415	11 906
Obszar rewitalizacji	529	24,308
Wskaźnik dla Urzędowa [%]	5,61%	0,2
Wskaźnik obligatoryjny [%]	30	20

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z wyliczeniem przedstawionym w tabeli powyżej wskazany obszar rewitalizacji nie obejmuje terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz nie jest zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Wybrany obszar rewitalizacji zajmuje 0,2% powierzchni gminy Urzędów i jest zamieszkały przez 5,6% mieszkańców.

Rewitalizacja jest kompleksowym procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania, które przede wszystkim obejmują kwestie społeczne, a także gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe. Rewitalizacja jako proces integrujący interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim. Z tego względu istotne jest właściwe wytypowanie obszaru zdegradowanego, a później obszaru rewitalizacji, aby można było konsekwentnie przeprowadzić planowane działania.

3.9 Analiza badań sondażowych

Na potrzeby opracowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026* przeprowadzono wśród mieszkańców gminy Urzędów badanie sondażowe. Badanie służyło pozyskaniu opinii na temat rewitalizacji wyznaczonych terenów zdegradowanych w Gminie. Kwestionariusz ankietowy dostępny był w formie elektronicznej (ankieta on-line dostępna była pod adresem www.deltapartner.pl/webroot/ankiety/urzedow/) oraz w formie tradycyjnej (ankietę można było uzyskać i złożyć w Urzędzie Miejskim w Urzędowie).

W badaniu sondażowym łącznie wpłynęło 350 wypełnionych formularzy. Bardzo ważną okolicznością w zakresie badania sondażowego jest fakt, że uczestnicy sondażu odpowiadali na pytania dotyczące już wstępnie wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Jednocześnie respondenci mieli możliwość zgłaszania

dodatkowych obszarów lub propozycji korekt granic wyznaczonych terenów. W badaniu sondażowym wzięło udział 350 osób, w tym 171 kobiet i 179 mężczyzn. Szczegółowy rozkład respondentów w badaniu sondażowym przedstawiony został w tabeli poniżej.

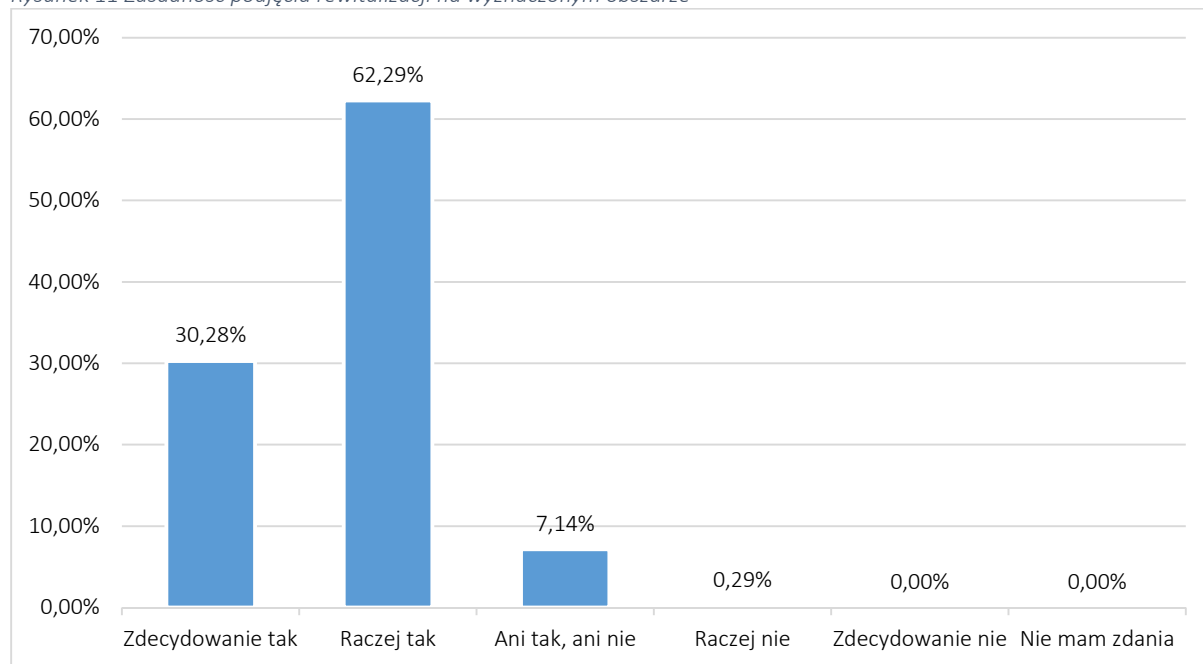
Tabela 22 Metryczka dotycząca badania sondażowego

Czynnik	Liczba respondentów	Odsetek respondentów
Podział respondentów ze względu na płeć		
Kobieta	171	48,86%
Mężczyzna	179	51,14%
Podział respondentów ze względu na wiek		
16-25	32	9,14%
26-35	63	18,00%
36-45	103	29,43%
46-55	84	24,00%
56-66	66	18,86%
67 i więcej	2	0,57%
Podział respondentów ze względu na wykształcenie		
Wyższe	31	8,86%
Średnie, policealne, techniczne	158	45,14%
Zasadnicze zawodowe	150	42,86%
Gimnazjalne, podstawowe	11	3,14%
Podział respondentów ze względu na status na rynku pracy		
Pracujący	251	71,71%
Uczący się	9	2,57%
Emeryt, rencista	43	12,29%
Bezrobotny	32	9,14%
Inne	15	4,29%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Planowany proces rewitalizacji na wyznaczonym obszarze cieszy się bardzo dużym poparciem społecznym. Aż 92,6% odpowiedziało twierdząco na pytanie dotyczące zasadności podjęcia rewitalizacji na wskazanym obszarze znajdującym się w centralnej części gminy. Przy tej okazji należy wziąć pod uwagę fakt, że respondenci zamieszkujący zaproponowany obszar rewitalizacji stanowią aż 48,6% respondentów biorących udział w badaniu. Sondaż potwierdził, że wybrany obszar jest najwłaściwszy do przeprowadzenia procesu rewitalizacji na terenie miasta i gminy Urzędów.

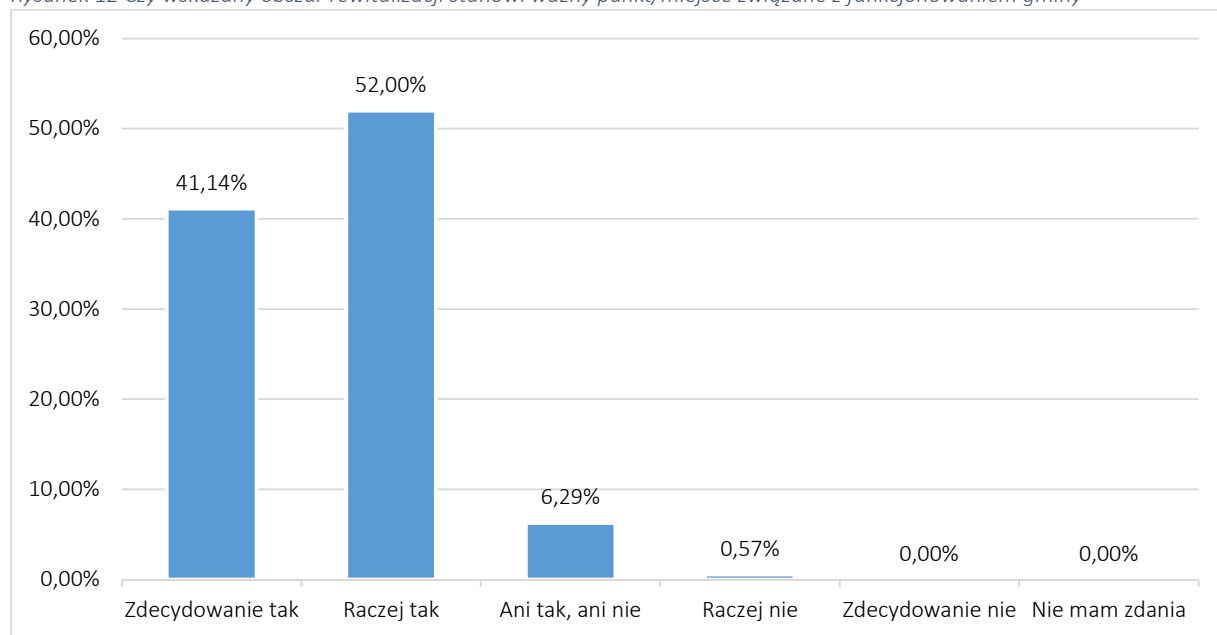
Rysunek 11 Zasadność podjęcia rewitalizacji na wyznaczonym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Respondenci udzielili również odpowiedzi na pytanie czy wskazany obszar rewitalizacji stanowi ważne miejsce związane z funkcjonowaniem gminy. Dla zdecydowanej większości (aż 93,14% respondentów) wybrany do rewitalizacji obszar uznało za ważne w funkcjonowaniu gminy. Pytanie to dotyczyło w jakim zakresie obszar rewitalizacji stanowi centrum w zakresie powiązań funkcjonalnych w ramach gminy. Utworzone niedawno miasto Urzędów, jest najważniejszym ośrodkiem skupiającym w sobie funkcję mieszkaniową, usługową, komercyjną. Zestawienie poniżej pokazuje szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące pełnienia roli centralnej w skali całej gminy Urzędów.

Rysunek 12 Czy wskazany obszar rewitalizacji stanowi ważny punkt/miejsce związane z funkcjonowaniem gminy

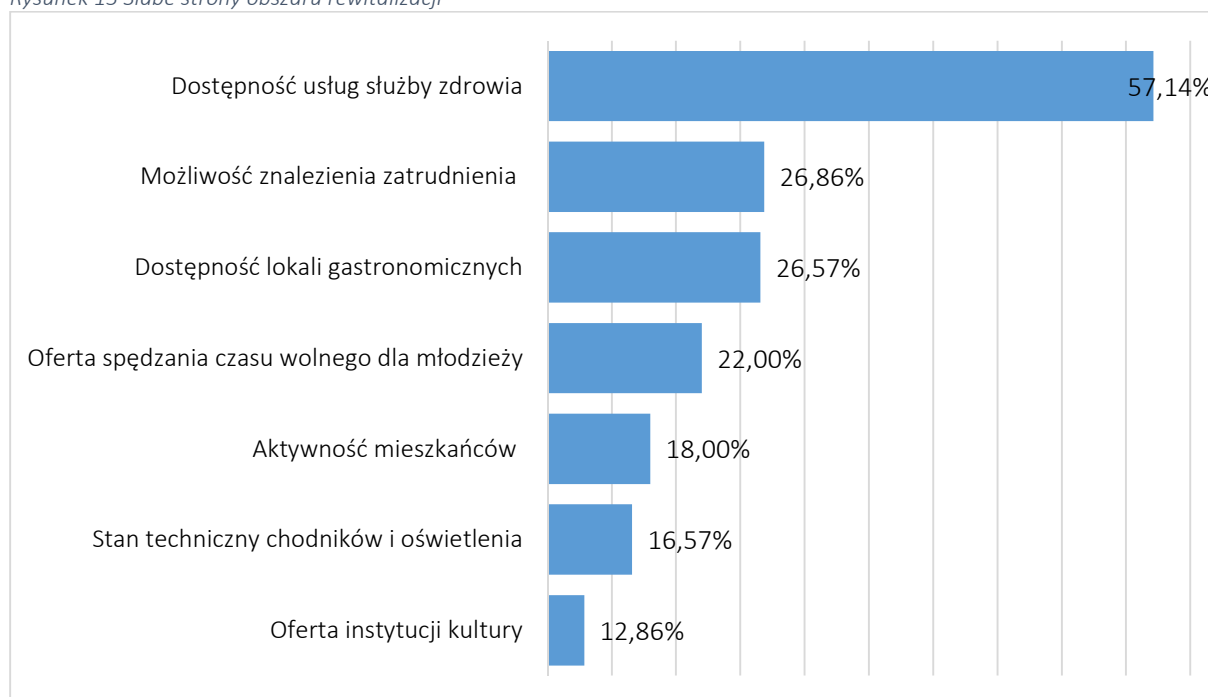

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Badanie sondażowe służyło również do oceny poszczególnych elementów jakości życia na obszarze rewitalizowanym. Ocenie podlegało 16 elementów, poprzez które można określić poziom jakości życia. Respondenci oceniali następujące czynniki: dostępność usług służby zdrowia, dostępność świetlic i punktów opieki nad dziećmi, stan techniczny chodników i oświetlenia, jakość środowiska naturalnego (np. stan powietrza), dostępność przedszkoli, dostępność szkół, poziom bezpieczeństwa, możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie obszaru rewitalizacji, oferta instytucji kultury, dostępność miejsc, w których można spędzić czas wolny, dostępność oferty firm usługowych (np. fryzjer, poczta), dostępność lokali gastronomicznych, dostępność oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży, dostępność oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów, aktywność mieszkańców w podejmowaniu wspólnych działań. Respondenci oceniali każdy z czynników w skali od 1 do 5; gdzie 1 to ocena bardzo słaba, 2 słaba, 3 średnia, 4 dobra, 5 bardzo dobra.

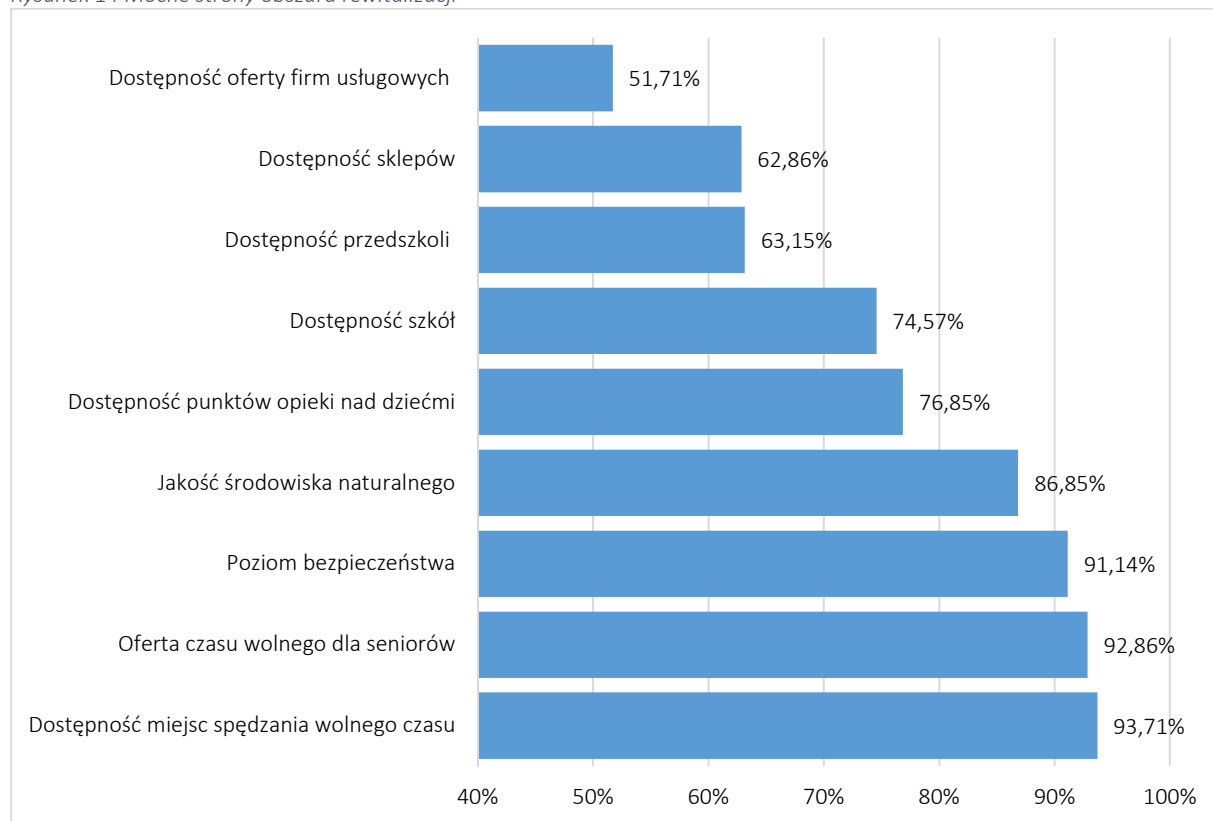
Dostępność usług służby zdrowia to najślabiej oceniony aspekt życia na obszarze rewitalizowanym. 57,14% respondentów krytycznie oceniło ten aspekt. Ponadto problemem na obszarze rewitalizowanym jest możliwość znalezienia pracy oraz najogólniej mówiąc oferty spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku. Na uwagę zasługuje niska ocena jakości chodników i oświetlenia. Najniżej ocenione elementy decydujące o jakości życia zostały ujęte w zestawieniu poniżej. Z punktu widzenia rewitalizacji niepokojąca jest niska (krytyczna) ocena czynnika dotyczącego aktywności mieszkańców w podejmowaniu wspólnych działań.

Rysunek 13 Słabe strony obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Rysunek 14 Mocne strony obszaru rewitalizacji

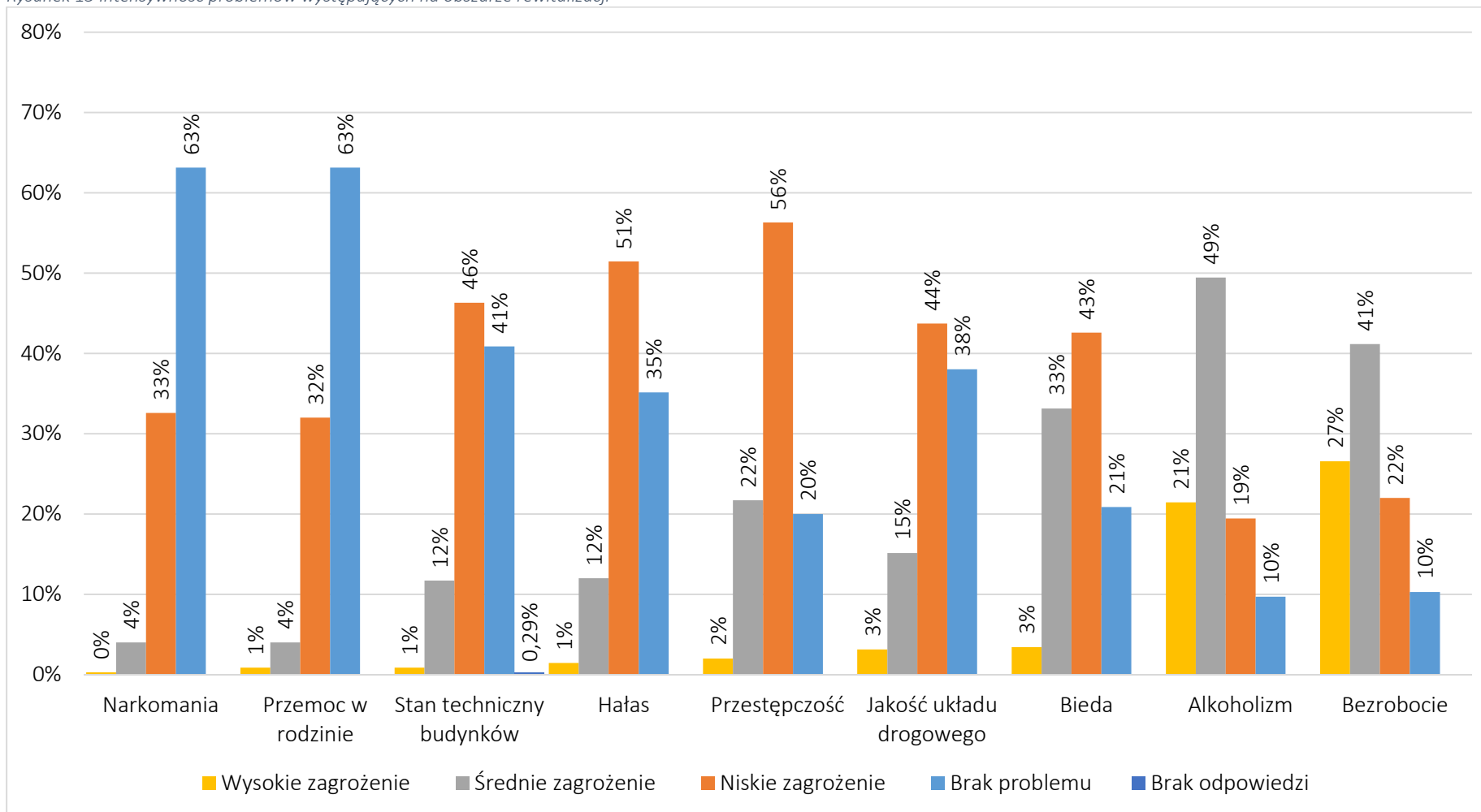
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Wyznaczony obszar rewitalizacji posiada identyfikowane przez mieszkańców mocne strony, potencjały. Spośród 16 ocenianych elementów decydujących o jakości życia, najwyżej oceniono dostępność do miejsc spędzania wolnego czasu – aż 93,71% respondentów dobrze lub bardzo dobrze oceniło ten element. To samo dotyczy czasu wolnego spędzanego przez seniorów – coraz liczniejszą grupę społeczną w społeczności lokalnej Urzędowa. Obszar rewitalizowany jest również centrum świadczenia usług publicznych w dziedzinie kultury oraz edukacji. Świadczy o tym pozytywna ocena dostępności do szkół i przedszkoli. Obszar rewitalizacji jest również postrzegany jako centrum usług komercyjnych. Ankietowani mieszkańcy wysoko oceniają poziom bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym – aż 91,14% oceniło bezpieczeństwo dobrze i bardzo dobrze. Wysokie oceny w tym aspekcie przekładają się również na brak poważnych problemów społecznych. Respondenci odpowiadali na pytanie dotyczące problemów występujących na terenie obszaru rewitalizacji. Przyjęto skalę odpowiedzi od 1 do 4, gdzie 1 to brak problemu, a 4 wysokie zagrożenie.

Spośród odczuwalnych zagrożeń, respondenci wskazali na bezrobocie (27%) i alkoholizm (21%). Pozostałe zagrożenia zostały potraktowane marginalnie. Badanie sondażowe wskazało również na występowanie, choć nie w stopniu intensywnym biedy (36% wskazało to jako wysokie lub średnie zagrożenie) oraz przestępczości (22% wskazało to jako wysokie lub średnie zagrożenie). Są to dwa niepokojące zjawiska społeczne, które wymagają gruntowniejszej analizy na podstawie dostępnych danych statystycznych.

Zidentyfikowanym problemem jest również stan techniczny budynków. 13% respondentów wskazało na możliwość występowania tego zjawiska. Jednocześnie (jak pokazuje zestawienie powyżej), aż 16,57% respondentów krytycznie ocenia stan techniczny chodników i oświetlenia.

Rysunek 15 Intensywność problemów występujących na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

W pytaniu otwartym, które brzmiało: proszę wskazać co Pani/Pana zdaniem jest mocną stroną a co największym problemem obszaru rewitalizacji, respondenci wskazywali konkretne czynniki decydujące o ocenie danego miejsca. Do zalet zaliczono przede wszystkim komfort miejsca – estetyka oraz cisza, park, dużo zieleni. Respondenci w tym pytaniu wskazali na główne potencjały miejsca, czynniki mogące przyczynić się do powodzenia procesu rewitalizacji.

Podkreślono również jego historyczne powiązania, rodowód, mający znaczenie przy postrzeganiu tego obszaru jako centralny, kluczowy z punktu widzenia ważnych działań rewitalizacyjnych. Do deficytów zaliczono przede wszystkim elementy związane z rynkiem pracy oraz infrastrukturą.

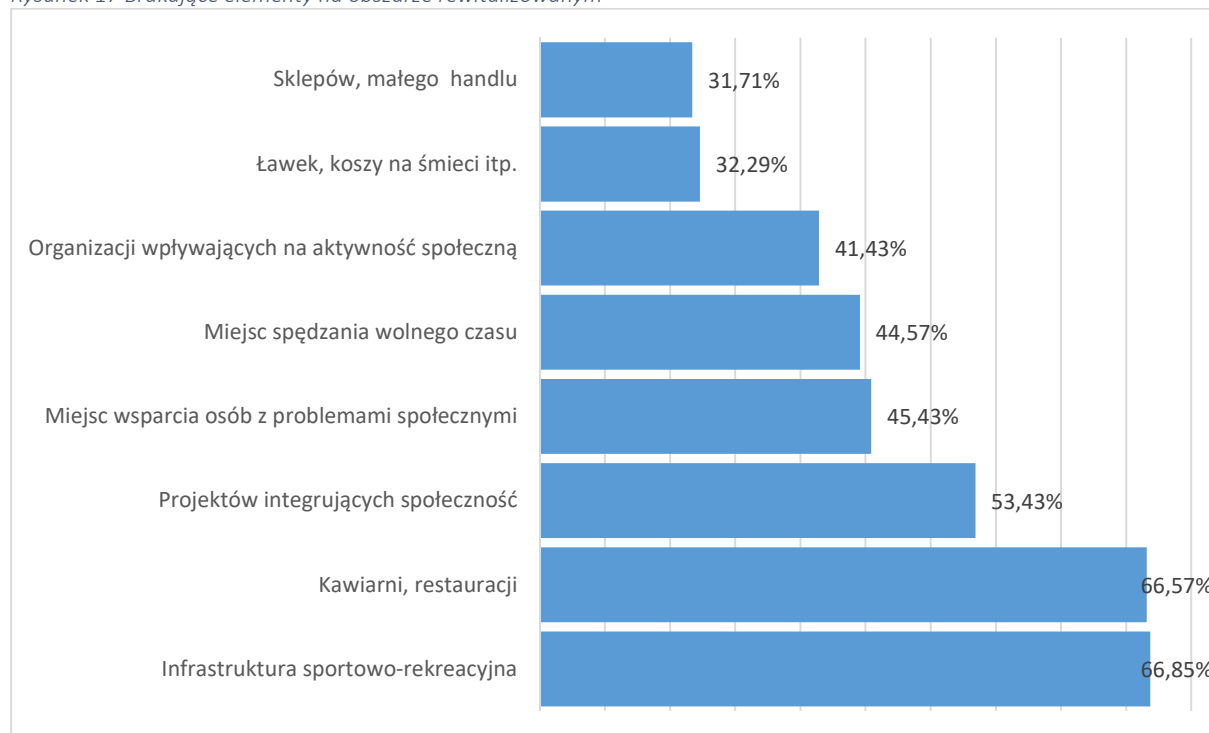
Rysunek 16 Zalety i wady obszaru rewitalizowanego

Dobre strony	Złe strony
<ul style="list-style-type: none">• Estetyka, cisza, spokój• Zabytkowa zabudowa• Miasto z rodowodem - historia• Sklepy• Park, rzeka, dużo zieleni	<ul style="list-style-type: none">• Brak zakładów pracy• Zła infrastruktura (oświetlenie, chodniki)• Brak miejsc parkingowych• Małomiasteczkowość

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Do głównych deficytów obszaru rewitalizacji wskazanych w badaniu sondażowym należy infrastruktura sportowa i rekreacyjna. Wskazało na to blisko 7 na 10 respondentów. Następnie brak kawiarni i restauracji. Ważnym do podkreślenia jest fakt, że mieszkańcy wskazują na brak przedsięwzięć integrujących społeczność lokalną, oraz problemy w zaspokojeniu zbiorowych potrzeb dla osób z problemami społecznymi (inaczej zagrożonych wykluczeniem społecznym). Wynika z tego, że dla powodzenia procesu rewitalizacji konieczna jest z jednej strony realizacja przedsięwzięć twardych (infrastrukturalnych), z drugiej miękkich, społecznych, podnoszących atrakcyjność zamieszkania oraz spędzania wolnego czasu.

Rysunek 17 Brakujące elementy na obszarze rewitalizowanym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Mieszkańcy w badaniu sondażowym mieli również okazję do przedstawienia propozycji konkretnego projektu, przedsięwzięcia, które ich zadaniem w najlepszy sposób przyczyni się do zrewitalizowania wskazanego obszaru. Spośród przedsięwzięć infrastrukturalnych najbardziej oczekiwane są inwestycje polegające na naprawie dróg i chodników oraz wskazujące na konieczność utworzenia obwodnicy. W gronie proponowanych przedsięwzięć miękkich mieszkańcy wskazywali na zawody sportowe, imprezy, festyny.

Tabela 23 Propozycje projektów rewitalizacyjnych z udziałem procentowym odpowiedzi

Projekty infrastrukturalne		Projekty miękkie – społeczne	
Nazwa	Udział %	Nazwa	Udział %
Odnowić, naprawić, poszerzyć, wybudować chodniki	11,78%	Zawody sportowe (w tym dla dzieci)	15,78%
Za dużo tirów w centrum, zrobić obwodnicę	11,56%	Więcej imprez, festynów	13,46%
Naprawić, poszerzyć drogi, zrobić ronda	10,71%	Łatwiejszy dostęp do lekarza	4,87%
Odnowić elewację budynków na Rynku	6,85%	Spotkania z pisarzami, ciekawymi ludźmi	4,18%
Więcej parkingów	6,64%	Kulig, ognisko	3,71%
Stworzyć miejsca pracy, budowa fabryki, chłodni	5,35%	Kino	3,25%
Plac zabaw dla dzieci	4,28%	Koncerty, koncerty gwiazd	2,78%
Siłownia na świeżym powietrzu, w GOK-u	4,07%	Spływy kajakowe	1,86%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Celem przeprowadzonego badania sondażowego było włączenie mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych z terenu gminy w proces rewitalizacji. Prócz pozyskania wiedzy empirycznej, co do potrzeb mieszkańców, sondaż miał na celu promocję i popularyzację rewitalizacji, jako ważnego elementu rozwoju lokalnego. Badanie sondażowe przeprowadzone wśród mieszkańców Urzędowa pokazało zasadność podjęcia rewitalizacji wskazanego obszaru zdegradowanego. Biorąc pod uwagę wskazania mieszkańców biorących udział w sondażu, do najważniejszych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na wskazanych obszarach powinny należeć:

- wzmocnienie obszaru rewitalizacji w zakresie świadczonych usług społecznych,
- intensywne działania w zakresie rynku pracy, przeciwdziałania bezrobociu,
- infrastruktura rekreacyjna, wypoczynkowa, sportowa,
- poprawa jakości infrastruktury drogowej i ciągów pieszych,
- zagospodarowanie zdewastowanych, zniszczonych i opuszczonych obiektów,
- poprawa estetyki otoczenia,
- aktywizacja i wzmocnienie działalności ośrodków kulturalnych i sportowych

Dla mieszkańców najważniejszą kwestią jest z jednej strony przeciwdziałanie kluczowym problemom społecznym, do których należy alkoholizm i bezrobocie, z drugiej tworzenie nowoczesnej infrastruktury dla spędzania wolnego czasu. Bardzo ważne jest również aktywizacja organizacji pozarządowych, zwłaszcza w zakresie tzw. rewitalizacji społecznej. Powodzenie procesu rewitalizacji zależy, więc będzie od harmonijnego doboru projektów infrastrukturalnych i przedsięwzięć społecznych.

3.10 Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji

Przeprowadzony proces delimitacji pozwolił na wyodrębnienie podobszarów zdegradowanych, oraz finalnie pozwolił na wskazanie obszaru przeznaczonego do rewitalizacji. Na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w gminie Urzędów zidentyfikowano stan kryzysowy, zarówno w aspekcie społecznym, jak i przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym. Tym samym spełniony został wymóg zawarty w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* dotyczących warunków, jakie powinien spełniać obszar zdegradowany i przeznaczony do rewitalizacji: *obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (...) można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcyjnych, technicznych.*

Wyznaczony do rewitalizacji obszar gminy Urzędów, znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności ubóstwa, alkoholizmu oraz bezrobocia. Ponadto na obszarze rewitalizowanym zidentyfikowano następujące problemy o charakterze:

- *gospodarczym* - w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej innowacyjności i kondycji lokalnych przedsiębiorstw
- *środowiskowym* - w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- *przestrzenno-funkcjonalnym* - w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- *technicznym* - w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Szczegółowy proces delimitacji pozwolił na wyodrębnienie obszaru, którego rewitalizacja przyniesie optymalny pozytywny wpływ na cały obszar gminy. Gwarantuje to wybór obszaru o dominującej funkcji mieszkaniowej oraz gospodarczo-usługowej. Wytypowany obszar rewitalizacji w gminie Urzędów obejmuje:

- Centrum Urzędowa;
- Tereny i nieruchom, przy ul. Podwalnej, Janowskiej, Kościuszki, Partyzantów;
- Tereny i nieruchom, na północ od Rynku,
- Tereny i nieruchomości na zachód od Rynku.

Obszar rewitalizacji zamieszkuje 529 osób (ponad 6% mieszkańców). Tereny wskazane do rewitalizacji wynosi 24,308 ha tj. 0,20% gminy.

Tabela 24 Bilans powierzchni dla obszaru rewitalizacji

Wskaźnik	Wartość
Powierzchnia obszaru [ha]	24,308
Udział powierzchni obszaru w powierzchni Gminy [%]	0,2 %
Liczba ludności obszaru [os.]	529 osób
Udział ludności obszaru w liczbie ludności Gminy [%]	6 %

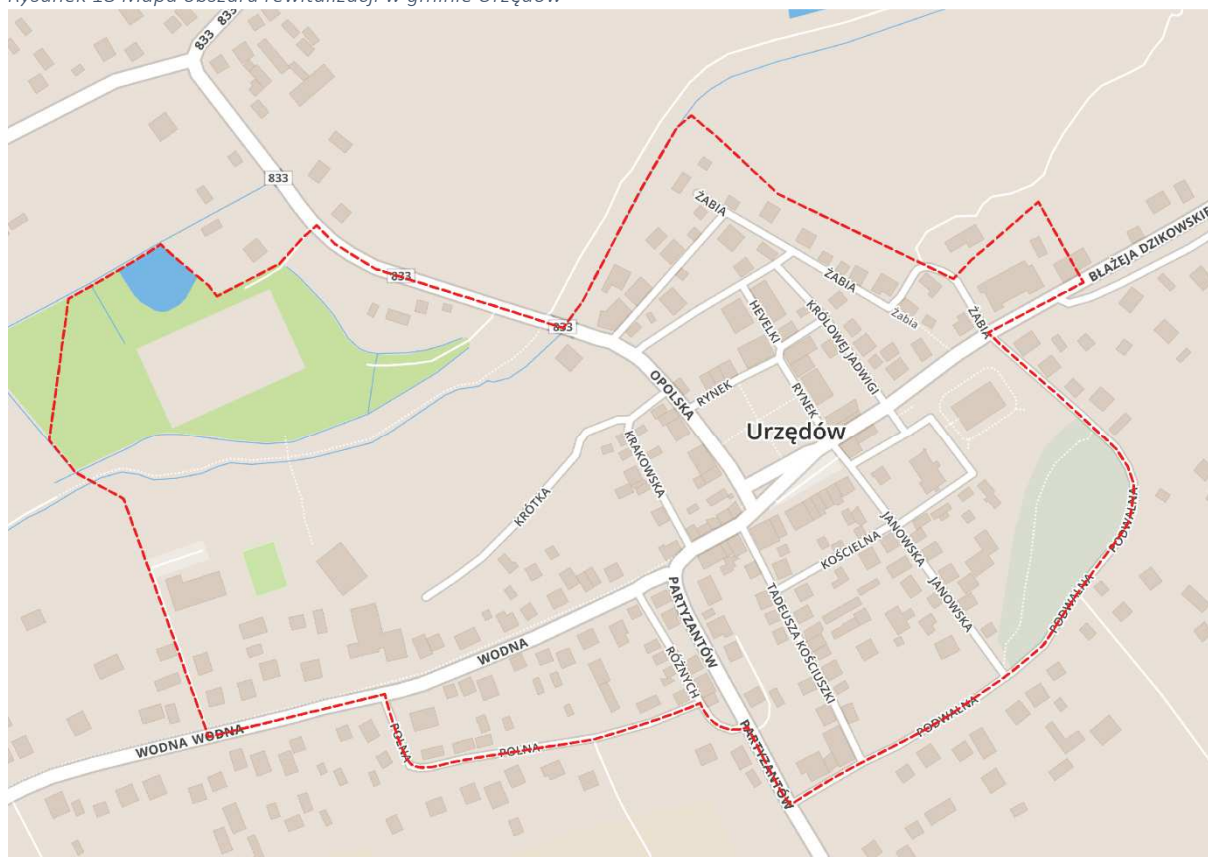
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Urzędowie

Wyznaczony (zdelimitowany) obszar rewitalizacji jest terenem zwartym przestrzennie i architektonicznie. To obszar, którego osią jest droga wojewódzka nr 833 (DW 833) - klasy G. Obszar posiada jednolite granice, wyznaczone w głównym stopniu naturalnymi ciągami dróg, ścieżek lub cieków wodnych. Dominantą architektoniczną na tym obszarze jest zlokalizowany centralnie rynek, do

którego przylegają ważne budynki użyteczności publicznej - urząd, poczta. W rynku dominuje zabudowa niska - jednopiętrowa o dominującym murowanym charakterze. W granicach obszaru rewitalizacji znajduje się również obiekt kościoła dla Parafii p.w. św. Mikołaja w Urzędowie wraz z przyległym terenem. W granicach obszaru znajdują się również budynki Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły w Urzędowie oraz Zespołu Szkół im. Orłąt Lwowskich.

Ważnym wyróżnikiem na mapie obszaru rewitalizowanego jest rzeka Urzędówka będąca prawym dopływem Wyżnicy. Ważnym obiektem jest również Gminny Stadion w Urzędowie będący miejscem realizacji wielu przedsięwzięć sportowych, rekreacyjnych i kulturowych.

Rysunek 18 Mapa obszaru rewitalizacji w gminie Urzędów

Źródło: Opracowanie własne

Mimo że obszar stanowi tak niewielką część gminy, występuje tu koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej.

Sfera społeczna

Mimo, że obszar rewitalizowany zamieszkały jest przez 6% mieszkańców to na jego terenie notuje się:

- wysoki odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej (6,98%),
- wysoki odsetek osób objętych „niebieską kartą” (2,7%),
- wysoki odsetek osób nadużywających alkoholu (9,09%),
- wysoki odsetek popełnianych przestępstw kryminalnych (22,11%) i wykroczeń (37,12%).

Obszar cechuje mniejszy stopień bezpieczeństwa w porównaniu do peryferyjnych obszarów gminy. Konieczne jest tworzenie systemu monitoringu wizyjnego. Badania sondażowe z udziałem 350 mieszkańców wskazały, że 7 na 10 osób uważa alkoholizm za poważny problem społeczny na obszarze rewitalizowanym. Mieszkańcy borykają się również z problemem bezrobocia. Nie bez znaczenia jest również problem społeczny jakim jest bieda oraz przestępczość.

Tabela 25 Problemy społeczne – odczuwalne wysokie i średnie zagrożenie na obszarze rewitalizacji

Wskaźnik	Wartość
Alkoholizm	70,86%
Bezrobocie	67,71%
Bieda	36,57%
Przestępczość	23,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Sfera gospodarcza

Na obszarze rewitalizacji notuje się wyższy niż średnia w gminie:

- wskaźnik bezrobocia (10,4% bezrobotnych; w gminie: 9,16%),
- odsetek osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem (35,48%; w gminie: 16,07%)
- odsetek długotrwale bezrobotnych (80%).

W Urzędowie brakuje podmiotów, organizacji, które w formie „pozarządowej” mogą mieć bezpośredni wpływ na aktywizację społeczną i gospodarczą osób znajdujących się w trudnej sytuacji, generujących problemy społeczne. Mimo znacznego zapotrzebowania na podmioty ekonomii społecznej, na obszarze rewitalizacji nie prowadzą działalności spółdzielnie socjalne. Żadna z organizacji pozarządowych nie rozwinęła działalności w formie Klubu Integracji Społecznej (KIS). Jest to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy.

W odniesieniu do procesu rewitalizacji należy w dużym stopniu rozważyć wykorzystywanie potencjału historycznego i przyrodniczego dla pobudzenia lokalnej gospodarki. Przykładem takiego działania może być wyznaczenie trasy turystycznej przebiegającej wzdłuż Urzędówki, pokrywającej się częściowo z dawnym traktem handlowym lub utworzenie szlaku konnego. Obszar rewitalizacji - cenny historycznie i przyrodniczo nie posiada spójnego systemu w zakresie obsługi ruchu turystycznego. Bazując na doświadczeniach innych krajów, utworzenie centrum, punktu informacji turystycznej w sposób istotny przyczynia się do wzrostu obrotów lokalnych przedsiębiorstw gastronomicznych czy noclegowych. Lokalny system informacji turystycznej ułatwia promocję walorów bazy i usług danego terenu, służy informacją zainteresowanym, indywidualnym i zbiorowym, konsumentom oraz

przekazuje dane do ośrodków masowego przekazu do krajowego, a nawet zagranicznego systemu informacji turystycznej.

Sfera środowiskowa

Do najważniejszych problemów w dziedzinie środowiskowej wzrastające zagrożenie zanieczyszczenia rzek i wód powierzchniowych przez lukę infrastrukturalną - nie nadążanie z budową kanalizacji za realizacją wodociągów. Ponadto problemem jest nadmierne rozproszenie terenów leśnych i zbyt wydłużona linię brzegową lasów, sprzyjającą ich degradacji i synantropizacji.

Najważniejszą arterią wodną obszaru rewitalizacji jest rzeka Urzędówka. Aktualnie problemem jest brak jej zagospodarowania pod kątem rekreacyjnym. Rzeka cechuje się znacznym potencjałem w zakresie rozwoju kajakarstwa. Niestety nie jest rzeką żeglowaną. Wymaga działań inwestycyjnych dla podniesienia jej znaczenia w rozwoju turystyki na obszarze.

Obszar rewitalizacji ze względu na walory środowiskowe i centralnym usytuowaniem charakteryzuje się dużym znaczeniem w zakresie pełnienia funkcji administracyjnej, mieszkaniowej i usługowej, jak również dużą atrakcyjnością turystyczną. Potencjał ten nie jest w pełni wykorzystywany. Czynnikiem wpływającym negatywnie zarówno na wykorzystanie potencjału turystycznego, jak i na jakość życia mieszkańców obszaru jest hałas. Stanowi on jedną z istotnych uciążliwości, z którą borykają się mieszkańcy i turyści. Jego źródłem są przede wszystkim arterie komunikacyjne przebiegające przez miasto (głównie droga 833). Na tym obszarze nie prowadzono zarówno pomiarów natężenia ruchu, jak i pomiaru natężenia hałasu czy zanieczyszczenia powietrza. Na obszarze rewitalizacji identyfikuje się obiekty zawierające azbest.

Sfera techniczna

Elementami charakteryzującymi sferę techniczną danego obszaru rewitalizacji są poziom skanalizowania i zwodociągowania, liczba obiektów wymagających termomodernizacji, oświetlenie uliczne oraz długość ciągów komunikacyjnych bez oświetlenia. Sfera techniczna istotnie wpływa na kreowanie wizerunku podobszaru oraz jakość życia mieszkańców. Jednym z ważniejszych elementów sfery technicznej jest infrastruktura komunikacyjna i sanitarna.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się mieszkaniowym charakterem. Na uwagę zasługuje zły stan kamienic w rynku - mierzeja rynku w Urzędowie. Drogi oraz ciągi piesze i jezdne są niefunkcjonalne, cechują się złym stanem technicznym. Powoduje to znaczne utrudnienia w dostępie do obiektów użyteczności publicznej, zwłaszcza do osób niepełnosprawnych oraz osób poruszających się z wózkami dziecięcymi. Na obszarze rewitalizacji identyfikuje się niski stopień pokrycia drogami rowerowymi. Mimo znacznego potencjału w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze, występują liczne deficyty w zakresie uzbrojenia technicznego przestrzeni. Zły stan dróg (43,64% o nawierzchni twardej, 56,36% dróg o nawierzchni gruntowej),

Tabela 26 Brakujące elementy na obszarze rewitalizacji

Element	Wartość
Infrastruktura sportowo-rekreacyjna	66,85%
Kawiarnie, restauracje	66,57%
Miejsca wsparcia osób z problemami społecznymi	45,43%
Miejsca spędzania wolnego czasu – place zabaw, skwery, miejsca zielone itp.	44,57%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Ważny obiekt jakim jest Gminny Stadion w Urzędowie jest niefunkcjonalny, przez to nie może w sposób optymalny pełnić funkcji centrum sportu i rekreacji. W obszarze rewitalizacji zlokalizowany jest Zespół Szkół Ogólnokształcących w Urzędowie (ul. Wodna). Obiekt ten wymaga pilnych działań zakresie jego modernizacji przyczyniającej się do poprawy jakości nauczania (sala komputerowa) oraz dostosowania do wymogów gospodarki niskoemisyjnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Obszar rewitalizowany jest bardzo cenny z punktu widzenia przestrzenno-architektonicznego. W jego obrębie znajdują się cenne zabytki widniejące na liście zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego (*Obwieszczenie Nr 1/2017 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 9 stycznia 2017 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego*). Są to:

- układ urbanistyczny Urzędowa obejmujący rynek, ulice i wały obronne (symbol: A/192),
- kościół paraf. pw. śś Mikołaja i Otylii z wyposażeniem wnętrza, drzewostan w granicach cmentarza kościelnego (symbol: A/390),
- kaplica cmentarna, w granicach murów zewnętrznych na cmentarzu parafialnym ul. Wodna (symbol: A/1104),
- młyn wodno-motorowy, w granicach ścian zewnętrznych na ul. Opolskiej 3 (symbol: A/1110).

Jednakże obszar ten wykazuje znaczne potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury. W tym aspekcie niewystarczające jest wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną. Obszar cechuje zły stan tej infrastruktury (75% budynków wybudowanych przed 1989), niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór i niska jakość terenów publicznych. Poważnym problemem jest również degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych w tym o przeznaczeniu na usługi publiczne i mieszkaniowe. Brakuje otartych, bardzo dobrze urządzonych miejsc dla rekreacji mieszkańców (np. siłowni na powietrzu).

Na szczególną uwagę zasługuje niewystarczające zagospodarowanie zabytkowych wałów urzędowskich z XVI wieku. Teren tego zabytku nie jest zagospodarowany. Obecne oblicze wałów jest mało imponujące, niż w wiekach ubiegłych. Znikły bastiony i mury z wieżami. Niemniej przeto

zachowała się pewna część wałów w dość dobrym stanie. Obiekt ten z uwagi na duży potencjał w zakresie rozwoju turystyki wymaga wykonania oświetlenia, oraz odnowienia.

Tabela 27 Negatywna ocena elementów decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji

Element	Wartość
Dostępność usług służby zdrowia	57,14%
Możliwość znalezienia zatrudnienia	26,86%
Dostępność lokali gastronomicznych	26,57%
Oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży	22,00%
Aktywność mieszkańców	18,00%
Stan techniczny chodników i oświetlenia	16,57%
Oferta instytucji kultury	12,86%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Obszar rewitalizacji pod względem przestrzennego układu zieleni cechuje się niską funkcjonalnością oraz słabą estetyką. Obecny drzewostan jest niezróżnicowany, mało jest tu cennych pod względem dendrologicznym gatunków drzew i krzewów. Brak lub bardzo mała liczba nowych nasadzeń generuje konieczność pilnej kompensacji ubytków zieleni. W niektórych zielonych miejscach odpoczynku w brakuje również roślinności przyulicznej w formie ściany zieleni, która odizolowałaby i ograniczyła hałas uliczny, znacznie uprzykrzając przebywanie w tych strefach. Brak zieleni izolacyjnej powoduje jednocześnie, że brakuje filtra chroniącego powietrze przed zanieczyszczeniami oraz pyłem pochodzącym z dróg. Uciążliwości emitowane przez pojazdy nie są w żaden sposób minimalizowane, co ułatwić mogłyby nasadzenia pasów zieleni, stanowiące barierę w rozprzestrzenianiu zanieczyszczeń i hałasu.

Poniżej w tabeli przedstawiono wybrane, najważniejsze problemy obszaru rewitalizacji w podziale na sferę społeczną, środowiskową, techniczną oraz przestrzenno-funkcjonalną.

Tabela 28 Mapa problemów obszaru rewitalizacji

Sfera społeczna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Przestrzenno-funkcjonalna
Wysokie bezrobocie	Brak zagospodarowania rzeki Urzędówki	Zagospodarowanie wałów urzędowskich	Obszar niedostosowany do celów gospodarczych
Niski poziom bezpieczeństwa	Niski poziom uzbrojenia w infrastrukturę liniową	Zły stan ciągów pieszych i jezdnych	Bariery techniczne w dostępie do obiektów użyteczności publicznej
Ubóstwo	Hałas i zjawisko niskiej emisji	Brak ścieżek rowerowych	Obszar z utrudnieniami dla osób niepełnosprawnych
Przestępczość	Niedostosowanie obiektów publicznych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej	Słabe wyposażenie obiektów rekreacyjnych	Niska jakość przestrzeni publicznej – słaba dostępność i atrakcyjność

Źródło: opracowanie własne

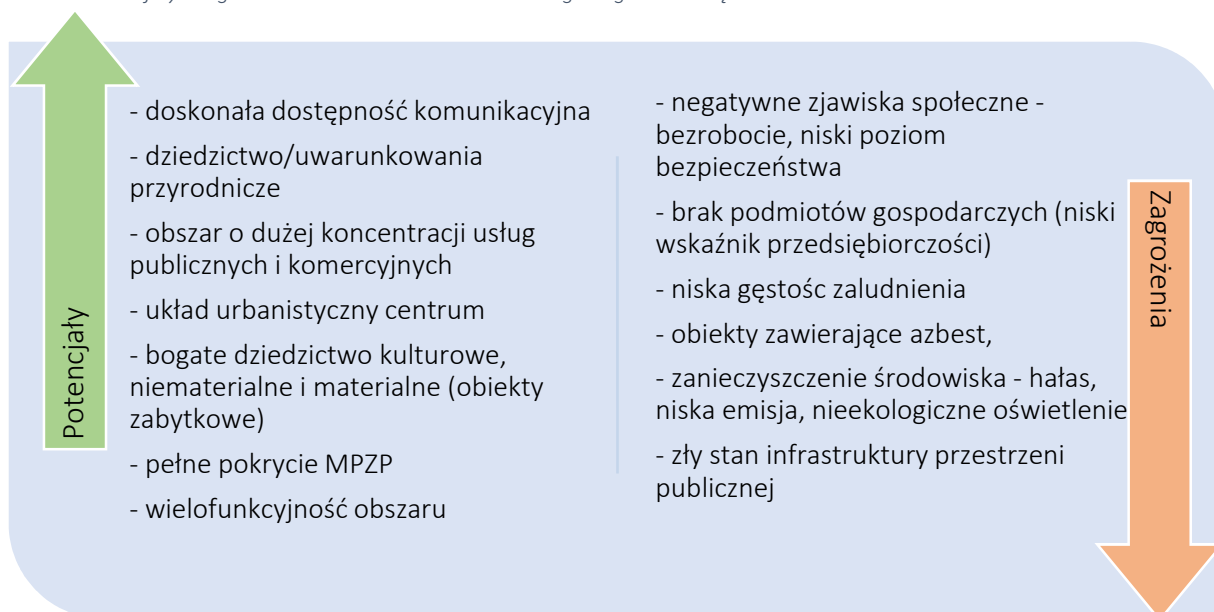
Obszar rewitalizacji mimo poważnych zdiagnozowanych problemów społecznych i techniczno-środowiskowych dysponuje znacznym potencjałem, mogącym przyczynić się do powodzenia działań/przedsięwzięć rozwojowych. Identyfikuje się następujące potencjały tego obszaru:

- *Spolecznej*: możliwość utworzenia Centrum Aktywizacji Społecznej lub Klubu Integracji Społecznej dla osób bezrobotnych;
- *Gospodarczej*: na obszarze oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie działa blisko 50% podmiotów gosp.; wskaźnik aktywności gospodarczej wynosi 10,76% i jest wyższy niż w gminie 3,23,%;
- *Przestrzenno - funkcjonalnej i technicznej*: na obszarze występują najważniejsze instytucje samorządowe (Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Kultury) oraz placówki edukacyjne (Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły, Przedszkole Publiczne, Zespół Szkół im. Orłąt Lwowskich CKZiU); na terenie do rew. znajduje się większość gminnych zabytków.

Aktywizacja społeczności i współpraca z przedsiębiorcami przyczyni się do przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym. Odnowa obiektów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, poprawa efektywności energetycznej i zagospodarowanie terenów będzie skutkowało wzrostem bezpieczeństwa, estetyki i atrakcyjności mieszkaniowej terenu. Odnowa zabytków i dostosowanie ich do funkcji społecznych i turystycznych przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru i poprawy ładu przestrzennego. Biorąc pod uwagę zapisy art. 9 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) po uwzględnieniu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych takich jak bezrobocie, ubóstwo, niski poziom kapitału społecznego, niewystarczające uczestnictwo w życiu społecznym, na obszarze tym zaobserwowano ponadto dodatkowo negatywne zjawiska przestrzenno - funkcjonalne, w szczególności niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, zły stan tej infrastruktury, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych,

degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych w tym o przeznaczeniu na usługi publiczne i mieszkaniowe.

Rysunek 19 Potencjały i zagrożenia dla obszaru rewitalizowanego w gminie Urzędów

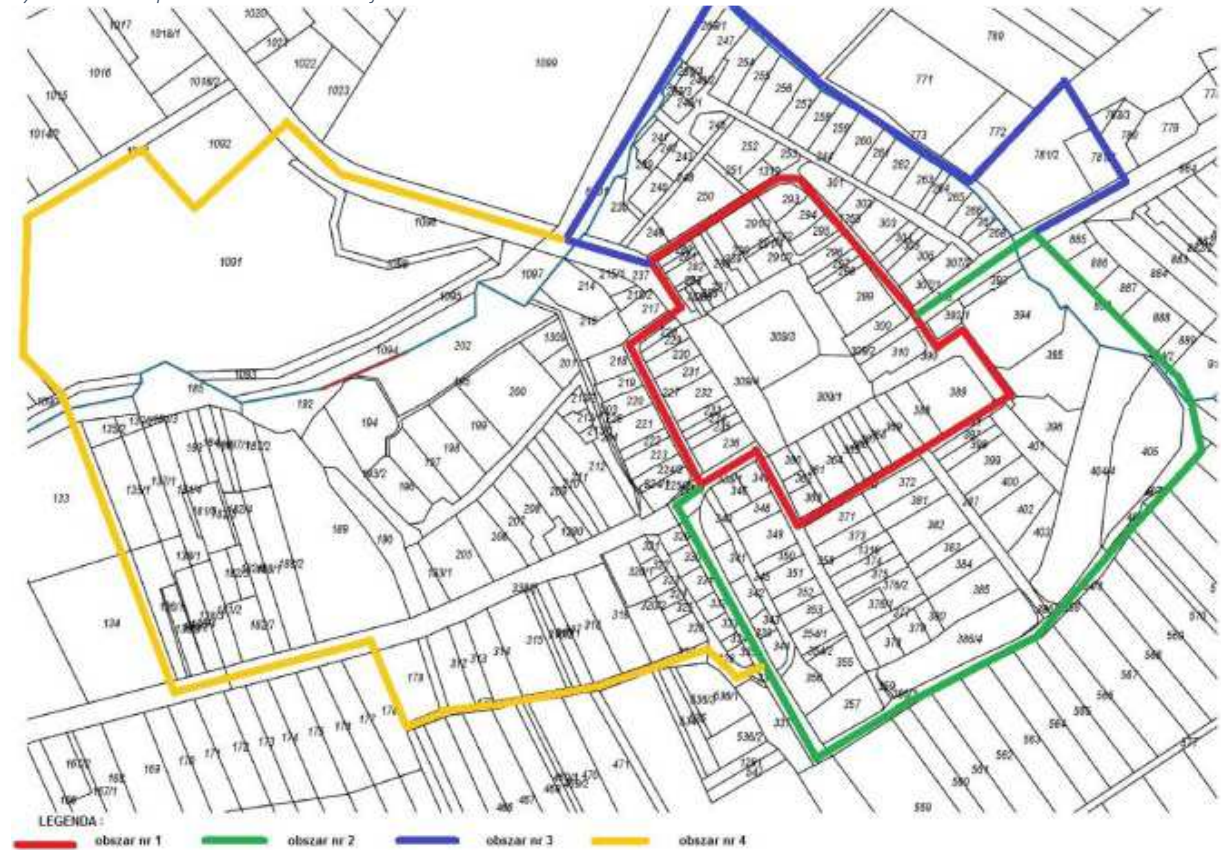
Źródło: opracowanie własne

Tym samym, ww. obszar został włączony w obszar interwencji w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026*. Wykorzystanie istniejącego potencjału, którym dysponuje wskazany obszar może wpłynąć na skuteczność jego przeobrażenia. Obszar ten z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego (zwłaszcza rozwoju usług na bazie potencjału przyrodniczego i kulturowego). Wśród potencjałów tego obszaru wymienić należy:

- Korzystna lokalizacja z punktu widzenia rozwoju oferty rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej i turystycznej,
- Funkcjonujące powiązania komunikacyjne z miastem powiatowym Kraśnik oraz resztą województwa, umożliwiające względnie szybki dostęp do ważnych ośrodków administracyjnych i kulturalnych,
- Centralne położenie, idealne położenie komunikacyjne, duża liczba obiektów użyteczności publicznej,
- Korzystna lokalizacja z punktu widzenia rozwoju sektorów gospodarki związanych z przetwórstwem rolnym oraz turystyką,
- Sąsiedztwo rzeki Urzędówki, z możliwością realizacji projektów dotyczących sportu i rekreacji,
- Sąsiedztwo terenów o ponadprzeciętnych walorach środowiskowych. Przyroda, środowisko-naturalne (np. Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu),
- Wysoki wskaźnik przedsiębiorczości, duża liczba przedsiębiorstw,
- Bogactwo kulturowe i architektoniczne - duża liczba zabytków.

Przeprowadzenie wszechstronnej rewitalizacji wskazanego obszaru przyczyni się do jego gospodarczego i społecznego rozwoju, w oparciu o dostępne zasoby z punktu widzenia rozwoju społecznego i gospodarczego.

Rysunek 20 Mapa obszaru rewitalizacji

Źródło: Strategia Rozwiązywania problemów społecznych Gminy Urzędów na lata 2016-2020

4. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Analiza opisanych wcześniej zagadnień związanych z diagnozą, podjętych konsultacji społecznych i obserwacji w terenie wskazała na główne problemy występujące na podobozarach rewitalizacji. Warto zwrócić uwagę na fakt, że większość ze zjawisk kryzysowych powtarza się na każdym z wytypowanych terenów. Dlatego też podjęto decyzję o opracowaniu analizy SWOT wspólnej dla wszystkich podobozarów rewitalizacji. Analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w kontekście rewitalizacji przedstawiona została poniżej w formie tabelarycznej.

Tabela 29 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Występujące zabytki, – Baza surowcowa (surowce ilaste, kruszywo naturalne, złoża opoki i margle, torf), – Bioklimat sprzyjający człowiekowi i korzystne warunki agroklimatyczne gminy (nasłonecznienie, łagodność klimatu), – Zasoby wód podziemnych i ich dobrą jakość; za potencjał można uznać prawdopodobne walory lecznicze wód ujmowanych w piwnicy kaplicy pod wezwaniem św. Otylii, – Walory przyrodnicze, udokumentowane występowaniem gatunków rzadkiej i chronionej flory roślin naczyniowych, – Walory krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki, zwłaszcza różnorodność a zarazem harmonia krajobrazu, – Zasobność w wartości kulturowe, podczas gdy wartości zabytkowe zostały znacznie uszczuplone (głównie poprzez dewastację zespołów dworsko-parkowych), – Relatywnie wysoki kapitał ludzki i społeczny (kwalifikacje, zasiedziałość, rodziny wielopokoleniowe), – Działalność placówek edukacyjnych i kulturowych, – Duża koncentracja różnorodnych usług obejmujących instytucje administracyjne, gospodarcze, społeczne, kulturalne, rozrywkowe, handlowe, – Miasto historyczne Urzędów z szachownicowym układem urbanistycznym o wyjątkowo dużym prostokątnym rynku i z unikalnym obwodem wałów obronnych, – Warunki glebowe i agroklimatyczne oraz wysoka kultura rolna stanowią podstawę stabilizacji rolnictwa i jego wiodącej roli w strukturze gospodarczej, – Wysoki odczuwalny poziom bezpieczeństwa – 91,14% biorących udział w sondażu oceniło to, 	<ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszająca się liczba mieszkańców gminy, – Ujemny przyrost naturalny, – Postępująca niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców, – Zmniejszająca się liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, – Uczęszczanie dzieci i młodzieży w wieku szkolnym do szkół zlokalizowanych poza terenem gminy, – Rosnąca liczba przestępstw i spadek ich wykrywalności, – Trudna sytuacja osób młodych na lokalnym rynku pracy, – Zwiększający się odsetek osób długotrwale bezrobotnych, – Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych (bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, kradzieże itp.), – Niska koncentracja oznakowanych tras rowerowych, brak bezpiecznych przejazdów przez drogi wojewódzkie, – Braki w infrastrukturze liniowej (kanalizacja sanitarna), – Duża degradacja techniczna budynków, nieuregulowany status własnościowy, – Dekapitalizacja i niefunkcjonalność miejskich terenów zielonych, miejskich przestrzeni wypoczynkowych, – Niskie bezpieczeństwo drogowe - duża liczba zdarzeń drogowych (tranzytowe położenie obszarów rewitalizowanych), – Słabo zróżnicowany rynek pracy, elementy monokultury gospodarczej, – Zły stan infrastruktury technicznej niezbędnej do rozwoju gospodarczego, – Zły stan dróg, – Brak terenów inwestycyjnych w gminie, – Przeciętny stan wyposażenia lokali mieszkalnych w urządzenia techniczno-sanitarne (w wodociąg wyposażonych było 92,6% mieszkań, w łazienki –

<ul style="list-style-type: none"> – jako mocną stroną Urzędowa, – Dobrze rozwinięte i różnorodne produkty lokalne i regionalne 	<ul style="list-style-type: none"> – 72,1%, natomiast w centralne ogrzewanie 68,7%) – Braki wyposażenia i stan pojazdów w jednostkach OSP, – Występowanie łącz internetowych o niskiej przepustowości. – Znaczny udział ogrzewania węglowego (niska emisja), – Niski poziom efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej), – Wzmożony hałas na skutek ruchu kołowego, – Zbyt duża ilość wyrobów azbestowych, – Niewystarczające zasoby infrastruktury turystycznej, – Brak wystarczającej ilości chodników.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Rosnące zainteresowanie turystyką, – Pozyskiwanie zewnętrznych środków na kompleksową rewitalizację, – Profesjonalizacja sektora usług publicznych dedykowanych mieszkańcom, – Rozwój funkcji turystycznej, – Rozwój oraz kompleksowy zakres usług branży przemysłu rolnego, – Rozwój oferty usług rzemieślniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Fragmentaryzacja działań skupiających się na interwencji rewitalizacyjnej, – Niedostateczna kwota środków przewidziana na rewitalizację w porównaniu do potrzeb, – Pauperyzacja (ubożenie) społeczeństwa, – Odpływ ludzi młodych do ośrodków miejskich lub zagranicę, – Bariery architektoniczne, – Duże rozproszenie zabudowy, chaos przestrzenny.

Źródło: opracowanie własne

5. Wstęp do typologizacji działań w zakresie rewitalizacji

Po przeprowadzonej gruntownie delimitacji, do której wykorzystano różne narzędzia badawcze uzyskano w pierwszej kolejności dokładnie wyznaczony obszar rewitalizacji wraz z najważniejszymi problemami, z drugiej oczekiwania mieszkańców (uczestników badania sondażowego), co do stanu obszaru oraz oczekiwanych działań inwestycyjnych. Podając za Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego 2014-2020 rewitalizacja to odnowa zdegradowanych przestrzeni miejskich prowadząca do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez wsparcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmujących m.in. zadania w zakresie głębokiej przebudowy i adaptacji zdegradowanych obiektów i obszarów, ukierunkowane w szczególności na poprawę jakości korzystania z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych. Inwestycje infrastrukturalne w zakresie rewitalizacji ukierunkowane będą na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych, wzmocnią wysiłki na rzecz ograniczania koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Pozwolą także na odnowę zdegradowanych przestrzeni miejskich przyczyniając się do wzmocnienia ich potencjałów rozwojowych. W ramach RPO priorytetowo będą traktowane projekty:

- generujące nowe miejsca pracy,
- przyczyniające się do poprawy efektywności energetycznej,

- zapewniające kompleksowe rozwiązanie problemu obszaru zdegradowanego,
- wykazujące jak największą komplementarność z inwestycjami współfinansowanymi z EFS, w szczególności z realizowanymi w ramach Działań: 9.2, 11.1, 11.2, 11.3,
- których całość lub elementy/moduły całości zostały przygotowane w oparciu o formułę konkursu architektonicznego, architektonicznourbanistycznego lub urbanistycznego.

Poniżej w tabeli zaprezentowano matrycę możliwości jakie wynikają z zapisów RPO WL 2014 -2020 w zakresie rewitalizacji i potrzeb wynikających z przeprowadzonej diagnozy i opisu potrzeb dla obszaru rewitalizowanego. Warunkiem prawidłowego wytypowania inwestycji jest uzyskanie pełnej zgodności potrzeb z możliwościami jakie dają projekty w zakresie rewitalizacji współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Tabela 30 Matryca możliwości i potrzeb w ramach rewitalizacji w Gminie Urzędów

<p>Typy projektów w ramach RPO WL 2014-2020 – główne</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przebudowa, remont lub modernizacja zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem, – Kompleksowe projekty obejmujące rekultywację / remediację zdegradowanych obszarów, – Roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków, – Przebudowa, remont lub modernizacja budynków w celu adaptacji na działalność przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw społecznych.
<p>Typy projektów w ramach RPO WL 2014-2020 – możliwe do realizacji tylko jako uzupełniające</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych, – Zakup wyposażenia - wyłącznie jako element projektów dotyczących adaptacji budynków, – Roboty budowlane i modernizacyjne infrastruktury technicznej, (jako element projektu), – Roboty budowlane i modernizacyjne dróg lokalnych, (jako element szerszego projektu), – Tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi, – Rozwój miejskich terenów zielonych.
<p>Projekty uzupełniające (społeczne, miękkie) rekomendowane do realizacji w ramach EFS</p> <ul style="list-style-type: none"> – 9.2 Aktywizacja zawodowa (projekty Powiatowych Urzędów Pracy). Wsparcie grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, – 11.1 Aktywne włączenie. Przedsięwzięcia na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej oraz integracji społecznej osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, poprzez realizację kompleksowych programów aktywizacji oraz usług reintegracji i rehabilitacji społeczno – zawodowej, – 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne. Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji oraz rozwoju zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych dostosowanych do specyficznych potrzeb mieszkańców, w tym usług środowiskowych, – 11.3 Ekonomia społeczna. Przedsięwzięcia na rzecz budowania systemu wsparcia podmiotów ekonomii społecznej oraz rozwoju partnerstw i współpracy w celu upowszechniania i rozwoju przedsiębiorczości społecznej.
<p>Najważniejsze oczekiwania i opinie mieszkańców (badanie sondażowe)</p> <p>Identyfikowane deficyty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Usługi. Słaby dostęp do usług służby zdrowia, – Rynek pracy. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia, – Oferta instytucji. Brak możliwości spędzania wolnego czasu, aktywność mieszkańców, – Infrastruktura. Stan techniczny chodników i oświetlenia. <p>Identyfikowane potrzeby:</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Infrastruktura sportowo-rekreacyjna, – Miejsca spędzania wolnego czasu, – Kreowanie oferty dla młodzieży, osób wykluczonych, pobudzenie aktywności mieszkańców.
Najpilniejsze potrzeby gminy w ramach rewitalizacji (wyniki analizy)
<p>SFERA SPOŁECZNA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Niski poziom bezpieczeństwa (przestępczość), – Problemy społeczne (ubóstwo), – Niski poziom rozwoju spółdzielczości socjalnej. <p>SFERA ŚRODOWISKOWA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Brak zagospodarowania rzeki Urzędówki, – Niski poziom uzbrojenia w infrastrukturę liniową, – Hałas i zjawisko niskiej emisji, – Niedostosowanie obiektów publicznych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. <p>SFERA TECHNICZNA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zagospodarowanie wałów urzędowskich, – Zły stan ciągów pieszych i jezdnych, – Brak ścieżek rowerowych, – Słabe wyposażenie obiektów rekreacyjnych. <p>SFERA GOSPODARCZA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Brak nowych miejsc pracy, – Mała innowacyjność przedsiębiorstw, – Brak systemu informacji turystycznej, – Niski poziom rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.

Źródło: opracowanie własne

6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

W rozdziale prezentuje się założenia, które w perspektywie roku 2026 będą stanowiły rezultat procesu rewitalizacji na wybranym obszarze w Gminie Urzędów. Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wyznaczonego obszaru, którego poziom zdegradowania oraz funkcje jakie pełni w najwyższym stopniu odpowiadał postawionym kryteriom. Sama *wizja* to określenie pożądanego stanu docelowego tego obszaru, do jakiego dąży samorząd lokalny wraz ze społecznością lokalną oraz głównymi interesariuszami. Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem strategicznym o charakterze planistycznym i operacyjnym. Jednocześnie w związku z jego charakterem, zawartość treściowa wizji ściśle koresponduje z jednej strony z zapisami dokumentów programowych o charakterze lokalnym (Strategia Rozwoju Gminy Urzędów na lata 2016-2022), z drugiej jest wynikiem wdrożonego procesu planowania rewitalizacji, i zrealizowanego zgodnie z reżimami związanymi z przepisami prawa, jak i wytycznymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego.

Wychodząc naprzeciw logicznej zasadzie powiązania kierunków rozwojowych zapisanych w programie rewitalizacji, z zapisami działań planistycznych już podjętych na poziomie gminy, punktem wyjścia dla planowania rozwoju obszaru rewitalizacji było w pierwszej kolejności oparcie się na zapisach Strategii. W Strategii Rozwoju Gminy Urzędów na lata 2016-2022 zdefiniowano cztery cele strategiczne, spośród których wszystkie w sposób bezpośredni odnoszą się do zagadnień stanowiących rdzeń przedmiotowego opracowania - przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- *Cel strategiczny I Rozwój infrastruktury*
 - Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury komunalnej.
 - Cel operacyjny 1.3. Rozwój infrastruktury edukacyjnej i sportowej.
 - Cel operacyjny 1.5. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego.
- *Cel strategiczny II Rozwój społeczeństwa, rynku pracy i usług społecznych*
 - Cel operacyjny 2.1. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy.
 - Cel operacyjny 2.3. Włączenie społeczne.
- *Cel strategiczny III Rozwój gospodarczy i promocja gminy*
 - Cel operacyjny 3.4. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i promocja gminy.
- *Cel strategiczny IV Czyste środowisko naturalne i funkcjonalna przestrzeń publiczna*
 - Cel operacyjny 4.4. Rewitalizacja i kształtowanie przestrzeni publicznej.

Wskazane wyżej zapisy celów strategicznych (ale również operacyjnych) stanowiły punkt wyjścia do realizacji prac planistycznych Lokalnego Programu Rewitalizacji, a w dalszej kolejności umożliwiły wskazanie dwóch obszarów wpisujących się w uwarunkowania wynikające z wymagań i specyfiki działań rewitalizacyjnych. Z punktu widzenia założeń rewitalizacyjnych za kluczowe aspekty uważa się akcenty położone na czynnik ludzki (umiejętności miękkie, przedsiębiorczość, tym samym włączenie społeczne) oraz infrastrukturę techniczną i środowiskową, które to podlegają istotnej koncentracji i natężeniu na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Zaprezentowana poniżej wizja to rezultat przyszłej realizacji planowanych przedsięwzięć i projektów oraz baza umożliwiająca definiowanie celów strategicznych rewitalizacji oraz kierunków działań. Zawartość wizji jest wypadkową analizy eksperckiej, konsultacji społecznych i spotkań warsztatowych, na które zapraszano zaangażowane podmioty procesu oraz wszystkich mieszkańców gminy Urzędów. Wizja stanu przyjętego obszaru rewitalizacji w perspektywie roku 2026 została zdefiniowana następująco:

Obszar rewitalizacji to nowatorsko zmodernizowana i bezpieczna przestrzeń publiczna, wykorzystująca dziedzictwo historyczne i przyrodnicze; posiadająca mocne i trwałe więzi funkcjonalne z resztą gminy. Przestrzeń korzysta z innowacyjnych rozwiązań w zakresie komponowania i wszechstronnego wykorzystania istniejących i nowych obiektów. Spełnione standardy ekologiczne wnoszą do działań rewitalizacyjnych element zrównoważonego rozwoju.

Rewitalizowany obszar stanowi doskonałą podstawę do rozwoju gospodarczego w tym ekonomii społecznej w oparciu o wysokie umiejętności mieszkańców. Perspektywy rozwojowe dla mieszkańców, otwarty i chłonny rynek pracy, wpływają na znaczną redukcję problemów społecznych.

Ideą przewodnią w rozwoju obszaru jest poszanowanie tradycji oraz innowacyjność, kreatywność i otwartość na wiedzę i nowości, jako podstawę tworzenia przyjaznego i otwartego miasta dla mieszkańców (w tym osób starszych) i turystów.

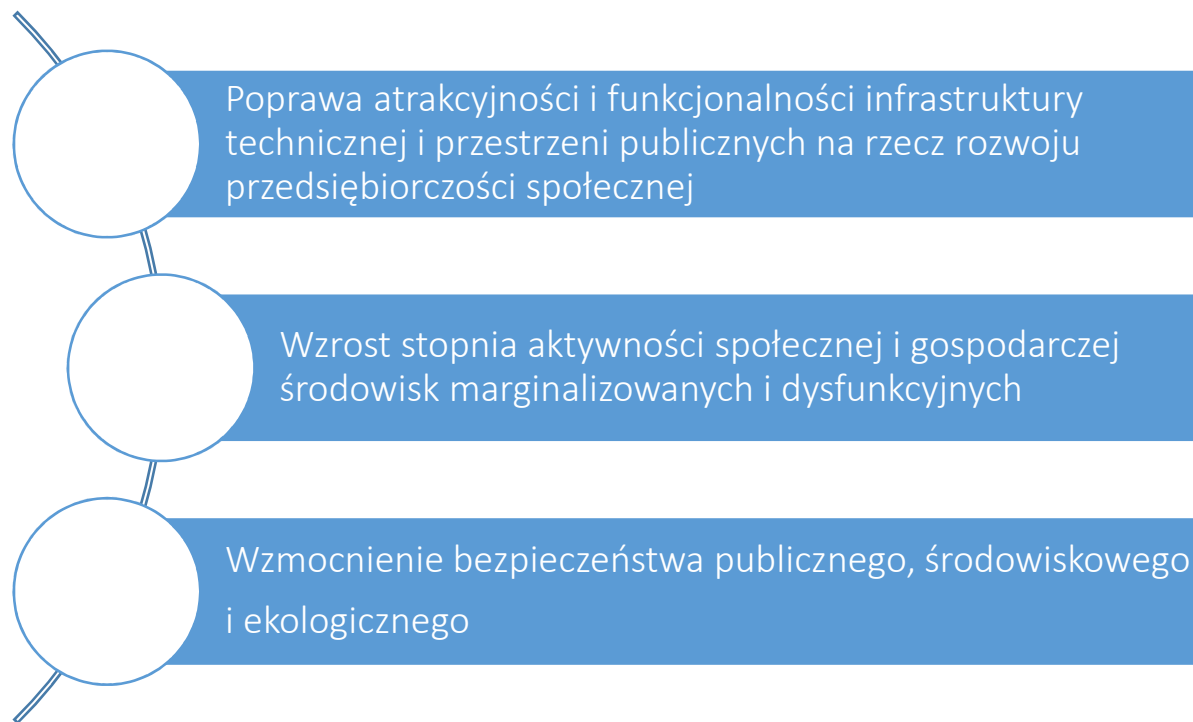
7. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostały trzy cele rewitalizacji dla Gminy Urzędów o charakterze kierunkowym, które w istocie określają obszary szczególnego zainteresowania Gminy oraz wszystkich interesariuszy z punktu widzenia potrzeb wynikających ze szczegółowej diagnozy obszaru wsparcia. Biorąc pod uwagę operacyjny (programowy) charakter opracowania, niniejsza część ma wymiar porządkowy, syntetyzujący treści wyartykułowane w docelowej wizji obszarów po przeprowadzeniu rewitalizacji. Natomiast z drugiej stanowi wprowadzenie do części projektowej zaprezentowanej w kolejnym rozdziale. W związku z przyjętą logiką podrozdziału cele opracowane w sposób możliwie szeroki, uwzględniający kontekst lokalny. Opracowano dla nich zestaw dedykowanych kierunków działań.

Bazując na wiedzy pozyskanej w toku prac nad dokumentem oraz wyartykułowanymi oczekiwaniami wyznaczono następujący cel nadrzędny dla rewitalizacji w Gminie Urzędów. *Celem nadrzędnym rewitalizacji jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej oraz umiejętności społecznych w zakresie przedsiębiorczości, powodzący wzrost znaczenia Urzędowa na mapie gospodarczej województwa w okresie do 2026 r.* To właśnie wzrost liczby miejsc pracy, atrakcyjności dla przedsiębiorców bezpośrednio wpłynie na powodzenie procesu rewitalizacji. Na poniższej grafice zaprezentowano trzy filary Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026. Nawiązują one pośrednio do celów strategicznych zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy, jednakże zawierają również elementy właściwe ze względu na powodzenie planowanego procesu rewitalizacji. Cele rewitalizacji w gminie Urzędów bezpośrednio nawiązują do zagadnień związanych z infrastrukturą techniczną,

atrakcyjnością inwestycyjną, środowiskiem i dziedzictwem kulturowym. Nie pominięte zostały relewantne kwestie społeczne, związane z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Rysunek 21 Cele rewitalizacji Gminy Urzędów

Źródło: opracowanie własne

Każdy z powyższych celów rewitalizacji w Gminie Urzędów odpowiada na zidentyfikowane deficyty (słabe strony) obszarów kryzysowych przewidzianych do rewitalizacji. Równocześnie warto podkreślić, iż LPR to narzędzie umożliwiające skuteczne wdrażanie części założeń planistycznych artykułowanych w Strategii Rozwoju Gminy. Poniżej prezentuje się wyznaczone cele strategiczne rewitalizacji wraz z odpowiadającym im słabymi stronami uzasadniającymi konieczność podjęcia działań w tym zakresie oraz dedykowane kierunki interwencji. Biorąc pod uwagę zdefiniowaną wizję, wyznaczone cele strategiczne rewitalizacji mają na celu ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji oraz wzmocnienie jego wewnętrznego potencjału, poprzez kompleksowe i zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, gospodarki, przestrzeni publicznej, dziedzictwa historycznego i środowiska naturalnego.

Cel strategiczny rewitalizacji 1.

Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej

Urzędów posiada bardzo duży potencjał rozwojowy, zwłaszcza w dziedzinie turystyki. Dziedzictwo przyrodnicze i architektoniczne jest jednym z istotnych atutów, których właściwe wykorzystanie może przyczynić się do rozwoju społecznego i gospodarczego. Bogate dziedzictwo może przysłużyć się do rozwoju przedsiębiorczości - tym przedsiębiorczości społecznej. Urzędów jest młodym miastem (jako

miasto funkcjonuje do 2016 roku), i aktualnie potrzebuje wszechstronnych bodźców do tworzenia tzw. „elementów miastotwórczych”, które będą kluczowe w budowaniu marki Urzędowa - jako miasta. Myślą przewodnią w pomyśle na rewitalizację Urzędowa jest inteligentne wykorzystanie historycznego dziedzictwa materialnego (architektonicznego) oraz przyrodniczego, które ze względu na brak środków finansowych nie przekłada się na atrakcyjność inwestycyjną. Utworzone początkiem XVI wieku Wały urzędowskie stanowią znaczną i niezagospodarowaną na cele społeczne i gospodarcze atrakcję. Obecne oblicze wałów jest mniej imponujące, niż w wiekach ubiegłych. Znikły bastiony i mury z wieżami. Niemniej jednak zachowała się pewna część wałów w stanie umożliwiającym podjęcie prac inwestycyjnych (z zachowaniem uwarunkowań własnościowych oraz konserwatorskim). Ich rewitalizacja przyczyni się do zdobycia przez miasto przewagi konkurencyjnej w zakresie możliwości generowania ruchu turystycznego (jako czynnika rozwoju gospodarczego). Ważnym elementem jest również rzeka Urzędówka, która stanowi znaczny, ale niewykorzystany potencjał rozwojowy. Wzmocnienie jakości przestrzeni publicznej z wszechstronnym wykorzystaniem dla rozwoju dziedzictwa kulturowego i środowiskowego stanowi kluczowy element rewitalizacji. W ramach tego działania konieczne jest wykonanie inwestycji uzupełniających związanych z infrastrukturą drogową, ścieżkami rowerowymi. Warunkiem osiągnięcia wszystkich celów rewitalizacyjnych w tym obszarze jest umiejętność wykreowania nowych produktów turystycznych - w oparciu o istniejące zasoby kultury materialnej, jak i duchowej (znaczenie miejsca). Produkty lokalne i regionalne stanowią również o potencjale dla rozwoju lokalnego i tworzenia nowych miejsc pracy.

Powyżej sformułowany cel ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia przeprowadzonej diagnozy oraz potrzeb artykułowanych przez mieszkańców. Zagadnienia związane ze sferą techniczną i funkcjonalno-przestrzenną to w istocie szereg zadań i przedsięwzięć inwestycyjnych warunkujących poprawę jakości życia oraz kompleksowość procesu rewitalizacji. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji zgodnie z wymaganiami ładu przestrzennego koncentruje się na zapewnieniu wysokiej dostępności i jakości infrastruktury technicznej i społecznej.

Poniżej prezentuje się cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki działań rewitalizacyjnych.

1.1 Poprawa stanu technicznego budynków / obiektów / na obszarze rewitalizacji

- (1) Przebudowa, remont, modernizacja zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem
- (2) Roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków
- (3) Modernizacja zasobu komunalnego
- (4) Adaptacja budynków na cele społeczne

1.2 Rozwój infrastruktury społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie różnych potrzeb mieszkańców

- (1) Rozwój infrastruktury kulturalnej

- (2) Rozwój infrastruktury edukacyjno-wychowawczej
- (3) Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej
- (4) Rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej

1.3 Rozwój infrastruktury technicznej służącej osiągnięciu celów rewitalizacji

- (1) Rozwój infrastruktury drogowej
- (2) Rozwój gospodarki wodno-ściekowej
- (3) Poprawa stanu zagospodarowania i jakości przestrzeni publicznych

Cel strategiczny rewitalizacji 2.

Wzrost stopnia aktywności społecznej i gospodarczej środowisk marginalizowanych i dysfunkcyjnych

Wobec zdiagnozowanych problemów społecznych, do których w głównej mierze należą ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia i niepełnosprawność w obrębie powyżej sformułowanego celu strategicznego istotnym wątkiem jest poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprzez przeciwdziałanie procesom wykluczenia społecznego, promocję integracji społecznej oraz poprawę dostępności usług publicznych. Cele społeczne w znacznej części będą efektem synergii i zintegrowania projektów społecznych z projektami inwestycyjnymi. Najważniejszym elementem tego procesu będzie rozwój ekonomii społecznej, a zwłaszcza spółdzielczości socjalnej. Kluczowe z punktu widzenia powodzenia procesu rewitalizacji są przedsięwzięcia na rzecz budowania systemu wsparcia podmiotów ekonomii społecznej oraz rozwoju partnerstw i współpracy w celu upowszechniania i rozwoju przedsiębiorczości społecznej. Rekomendowane działania dotyczą tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, które wykonywać będą potrzebne usługi porządkowe i opiekuńczo-rehabilitacyjne. Poniżej prezentuje się cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki działań rewitalizacyjnych.

2.1 Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej

- (1) Rozwój ekonomii społecznej
- (2) Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa mieszkańców
- (3) Reintegracja społeczno-zawodowa grup i osób zagrożonych wykluczeniem
- (4) Podniesienie poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

2.2 Rozwój usług społecznych na obszarze rewitalizacji

- (1) Rozwój usług kulturalnych
- (2) Rozwój usług edukacyjno-wychowawczych
- (3) Rozwój usług opiekuńczych

(4) Rozwój usług zdrowotnych

Cel strategiczny rewitalizacji 3.

Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego, środowiskowego i ekologicznego

Położenie obszaru rewitalizacji w sąsiedztwie terenów prawnie niechronionych powoduje, że proces rewitalizacji powinien w sposób szczególny uwzględniać aspekty środowiskowe i ekologiczne. Dużym zasobem obszaru rewitalizacji jest przepływająca tędy rzeka Urzędówka. Ochrona i poszanowanie środowiska przyrodniczego oraz racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych na obszarze rewitalizacji to bardzo ważny aspekt w kontekście wartości, jaką dla mieszkańców gminy stanowi środowisko naturalne. Warto podkreślić również wątki związane bezpośrednio z turystyką, jako ważnego filaru lokalnej gospodarki i rynku pracy. Biorąc pod uwagę fakt, że rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów w niwelowaniu problemów społecznych i gospodarczych, w mieście Urzędów zasadnym jest szczególne uwzględnienie ekologii i środowiska w planowaniu zrównoważonego rozwoju.

3.1. Ochrona i zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych

- (1) Ograniczenie niskiej emisji
- (2) Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców
- (3) Rozwój odnawialnych źródeł energii
- (4) Rozwój miejskich terenów zielonych

Rewitalizacja na wyznaczonym obszarze w gminie Urzędów zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (a zwłaszcza kulturowych) i jest procesem wieloletnim (w latach 2016-2026), prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone będą w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Lokalny Program Rewitalizacji i przyjęte w nim działania / projekty zarówno społeczne jak i infrastrukturalne mają bezpośrednie przełożenie na znielowanie zdiagnozowanych problemów społecznych. Efektem programu będzie wzrost stopnia aktywności społecznej i gospodarczej środowisk marginalizowanych i dysfunkcyjnych mierzona liczbą przedsiębiorstw społecznych, liczbą miejsc pracy oraz liczbą osób uczestniczących w działaniach pomocowych oraz rekreacyjnych i kulturalnych. Szczegółowe wskaźniki niwelowania problemów społecznych w wyniku realizacji zadań zapisanych w Programie przedstawione są w tabeli poniżej.

Tabela 31 Wpływ LPR na rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Urzędów

Miernik oceny osiągnięcia celów programu rewitalizacji
<p>Wskaźniki (mierniki celów rewitalizacji):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wskaźnik bezrobocia: punkt wyjścia 10,4%, efekt: spadek o 2 punkty procentowe; – Wskaźnik odsetek osób pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy spośród osób bezrobotnych: punkt wyjścia 80%; efekt: spadek o 5 punktów procentowych; – Wskaźnik pokazujący odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej: punkt wyjścia 6,98%; efekt: spadek o 1 punkt procentowy; – Wskaźnik liczby osób objętych „niebieską kartą”: punkt wyjścia 2,7%, efekt: spadek o 0,5 punktu procentowego; – Wskaźnik odsetek osób nadużywających alkoholu: punkt wyjścia 9,09%, efekt: spadek o 1,2 punktu procentowego; – Wskaźnik odsetek popełnianych przestępstw kryminalnych: punkt wyjścia 22,11%, efekt: spadek o 4 punkty procentowe; – Wskaźnik odsetek popełnianych wykroczeń punkt: wyjścia 37,12%, efekt: spadek o 5 punktów procentowych.

Źródło: opracowanie własne

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 jest dokumentem strategicznym. Jego cechą charakterystyczną jest ujęcie poszczególnych działań w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno - funkcjonalnego, technicznego, środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Projekty w ramach programu rewitalizacji zostały wybrane w sposób zapewniający jak najszersze konsultacje ze społecznością lokalną, a zwłaszcza grupami interesariuszy. W ramach rewitalizacji delimitowanego obszaru proponuje się realizację konkretnych projektów, zarówno społecznych, jak i inwestycyjnych. Jednakże z uwagi na charakter zgłaszanych projektów, ich równy zakres przedmiotowy, podjęto decyzję o podziale wszystkich projektów na dwie wiązki projektowe – główne i uzupełniające. Jest to o tyle istotne, że w toku prac warsztatowych wyodrębniono dwa najważniejsze przedsięwzięcia, jedno infrastrukturalne (dotyczące Wałów urzędowskich i rzeki Urzędówki oraz szeregu działań mających na celu uporządkowanie zdegradowanych powierzchni miasta), drugie społeczne, miękkie (dotyczące spółdzielczości socjalnej).

Rysunek 22 Wiązki projektowe w programie rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Filarem pierwszej wiązki projektowej (projekty główne) jest rewitalizacja dziedzictwa historycznego i przyrodniczego Urzędowa; zagospodarowanie zabytkowych Wałów urzędowskich oraz rzeki Urzędówki, które stwarzać będzie szerokie możliwości dla pobudzenia aktywności społecznej i gospodarczej (przedsiębiorczości społecznej). Aktywność ta dotyczyć będzie również podejmowania działań na tym obszarze przez powołaną spółdzielnię socjalną. Z kolei ideą przewodnią drugiej wiązki projektowej (uzupełniającej) będzie rozwój infrastruktury drogowej i technicznej oraz podejmowanie szeregu działań społecznych, polegających na rozwoju przedsiębiorczości społecznej, aktywności organizacji pozarządowych, samoorganizacji społecznej oraz świadczenia usług publicznych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 32 Wiązka projektowa – projekty główne

1. Nazwa wiązki
Projekty główne - rewitalizacja dziedzictwa historycznego i przyrodniczego Urzędowa na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
2. Projekty główne (wiodące)
Do projektów wiodących należy zagospodarowanie wałów urzędowskich oraz rzeki Urzędówki na cele turystyczne, rekreacyjne, będące podstawą do utworzenia przedsiębiorstw społecznych – spółdzielni socjalnych świadczących usługi w oparciu o utworzoną infrastrukturę. Przedsiębiorstwa społeczne będą fundamentem działającym na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców.
3. Zgłoszone projekty
A) Projekty podejmujące wzmocnienie atrakcyjności obszaru w zakresie turystyki i rekreacji oraz wykorzystanie zasobów obszaru dla rozwoju przedsiębiorczości społecznej
– A.1 Realizacja działań animacyjnych włączających społeczność lokalną w proces rewitalizacji -

dotyczących kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne – plenery, warsztaty architektoniczne itp.

- A.2. Zagospodarowanie wałów urzędowskich na cele turystyczne
 - A.3. Utworzenie spółdzielni socjalnej zajmującej się działalnością animacyjną (kulturalną, edukacyjną) w oparciu o zasoby bogatego dziedzictwa kulturowego wałów urzędowskich (np. garncarstwo),
 - A.4. Budowa siłowni zewnętrznej w obszarze przyległym do boisk sportowych,
 - A.5. Modernizacja boiska sportowego (boisko zapasowe) z oświetleniem,
 - A.6. Przebudowa kładki nad rzeką Urzędówką od budynku Centrum Edukacji do boiska sportowego.
- B) **Projekty dotyczące zagospodarowania turystycznego obszaru rewitalizacji w tym rzeki Urzędówki wraz z działaniami na rzecz rozwoju spółdzielczości społecznej**
- B.1. Promocja i rozwój produktów tradycyjnych i lokalnych - warsztaty, szkolenia z prowadzenia działalności gospodarczej,
 - B.2. Budowa przystani dla kajaków wzdłuż rzeki Urzędówki,
 - B.3. Utworzenie spółdzielni socjalnej zajmującej się prowadzeniem działalności usługowej (turystycznej) w oparciu o utworzoną infrastrukturę przystani kajakowej (wynajem, usługi turystyczne),
 - B.4. Wyznaczenie trasy konnej i wybudowanie stancji konnej w Urzędowie - wniosek organizacji pozarządowej,
 - B.5. Zagospodarowanie stopnia wodnego na rzece Urzędówce w celu pozyskania energii (4-5 kW),
 - B.6. Stworzenie punktu informacji turystycznej w Urzędowie,
 - B.7. Budowa ścieżki rowerowej przy rzece Urzędówce,
 - B.8. Budowa placu zabaw przy ul. Królowej Jadwigi - projekt organizacji pozarządowej.
 - B.9. Utworzenie „inkubatora kuchennego” - remont i wyposażenie pomieszczeń (proponowana lokalizacja – remiza OSP w Wierzbicy) wraz z działaniami animacyjnymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej.

3. Zgodność z RPO WL 2014-2020

Przedmiotowa wiązka projektowa wpisuje się w dwa główne typy projektów zapisane w ramach działania 13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich:

- Roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków, budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym nie będących w rejestrze zabytków i ich wyposażenia niezbędnego dla wprowadzenia funkcji, jaką będzie pełnić będzie budynek po realizacji projektu w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych, np. społecznych, gospodarczych, turystycznych lub kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem.
- Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych (przebudowa, remont lub modernizacja) w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych, np. społecznych, gospodarczych, turystycznych lub kulturalnych wyłącznie, jako element zapewniający spójność kompleksowych projektów rewitalizacyjnych.

4. Wskaźniki

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO:

- Liczba osób uczestniczących w działaniach włączających społeczność lokalną w proces rewitalizacji,
- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej,
- Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które podjęły zatrudnienie w przedsiębiorstwach społecznych,
- Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym uzależnionych) biorących udział w programach aktywizujących zawodowo,
- Liczba osób, które poprzez programy aktywizacyjne wyszły ze statusu osób ubogich,
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach z zakresu przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej),

- Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą,
- Powierzchnia użytkowa budynków przygotowanych pod działalność gospodarczą,
- Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach.

WSKAŹNIKI PRODUKTU:

- Liczba przedsięwzięć aktywizacyjnych w zakresie włączenia społeczności lokalnej w proces rewitalizacji,
- Liczba utworzonych przedsiębiorstw społecznych na rewitalizowanych obszarach,
- Liczba szkoleń, warsztatów z zakresu przedsiębiorczości,
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach,
- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie,
- Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich,
- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją,
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Wpływ na cele rewitalizacji

Realizacja projektów w tej wiązce projektowej przyczyni się do znacznej poprawy jakości przestrzeni publicznej. Finalnie obszar rewitalizacji będzie bardziej atrakcyjny dla turystów oraz przedsiębiorców, usługodawców w zakresie obsługi ruchu turystycznego. Duże znaczenie dla wzrostu atrakcyjności będzie miała również poprawa estetyki przestrzeni oraz obiektów. Zmodernizowana przestrzeń oraz obiekty będą również służyć do przeprowadzenia działań społecznych, nastawionych na osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, zwłaszcza zmagających się z ubóstwem, niepełnosprawnością oraz brakiem pracy. W tym celu założono realizację wielu przedsięwzięć, imprez, warsztatów, szkoleń włączających mieszkańców w życie społeczne i publiczne. Wartością dodaną będzie możliwość powołania spółdzielni socjalnej realizującej działania z zakresu usług turystycznych (na wałach urzędowskich oraz na bazie rzeki Urzędówki). Podmiot taki mógłby też zajmować się świadczeniem usług na bazie utworzonej infrastruktury (np. przystań dla kajaków lub stanica konna).

Źródło: opracowanie własne

Tabela 33 Wiązka projektów – projekty uzupełniające

1. Nazwa wiązki
Projekty uzupełniające proces rewitalizacji (infrastrukturalne i społeczne)
2. Projekty główne (wiodące)
Wiodącymi grupami projektów w tej wiązce są projekty infrastruktura (drogi i drobna infrastruktura społeczna) oraz działania społeczne - powołanie spółdzielni socjalnej sprzątającej, powołanie Klubu Integracji Społecznej, Centrum Organizacji Pozarządowych i punktu konsultacyjno - terapeutycznego dla osób uzależnionych.
3. Zgłoszone projekty
<p>C) Projekty komunikacyjne (drogowe) - przyczyniające się do poprawienia dostępności komunikacyjnej głównych atrakcji przyrodniczych, historycznych i kulturalnych obszaru rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> – C.1. Przebudowa ul. Podwalnej w Urzędowie - odnowienie terenu objętego ochroną konserwatorską, wymiana nawierzchni, budowa chodników, oświetlenia, – C.2. Przebudowa ul. Kościuszki w Urzędowie - przebudowa chodnika i nawierzchni, – C.3. Przebudowa ul. Żabiej w Urzędowie - modernizacja nawierzchni, (bezpieczne przejście łączące Ośrodek Kultury z boiskiem), – C.4 Budowa drogi gminnej i ścieżki rowerowej łączącej obszar rewitalizacji z Miastem Kraśnik (w granicach obszaru rewitalizacji), – C.5. Przebudowa ulicy Staszica w Urzędowie (bezpieczne przejście łączące Ośrodek Kultury z boiskiem), – C.6. Modernizacja uliczek ułatwiających kontakt ośrodka kultury z obiektem sportowym, – C.7 Budowa ścieżki rowerowej od Młyna Pani Pomykalskiej Wośko do Młyna Lamenta, – C.8. Ul. Krakowska - chodnik, – C.9. Ul. Nadrzeczna - przebudowa nawierzchni wraz z oświetleniem.

D) Pozostałe projekty rewitalizacyjne (infrastrukturalne)

- D.1. Monitoring obszaru rewitalizacji,
- D.2. Odnowa ścian frontalnych nieruchomości położonych na rynku,
- D.3. Stworzenie tablicy informacyjnej z obiektami turystycznymi,
- D.4. Wykonanie dojścia do pomnika Orłąt Lwowskich,
- D.5. Pobocze od rynku do ZS w Urzędowie,
- D.6. Elewacja siedziby Urzędu Miejskiego - wieżyczka nawiązująca do dawnej architektury,
- D.7. Nowy budynek administracyjno-biurowy, zabudowa nieruchomości po GS,
- D.8. Oświetlenie drogi koło młyna Lamenta (droga łącząca Osadę z Mikuszewskim),
- D.9. Modernizacja oświetlenia w obszarze rewitalizacji na energooszczędne,
- D.10. Przebudowa chodnika i nawierzchni Rankowskie dł. ok 500 mb.,
- D.11. Zaprojektowanie i utworzenie świetlnych bram Urzędowa – nawiązujących do historycznych bram wjazdowych ulokowanych w mieście.

E) Pozostałe projekty społeczne

- E.1. Utworzenie spółdzielni socjalnej o profilu usługowym, zajmującej się porządkowaniem terenu (domyślnie obszaru rewitalizacji) oraz świadczeniem usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych
- E.2. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Urzędowie. KIS to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy.
- E.3. Utworzenie centrum organizacji pozarządowych (prowadzone przez Gminę lub organizację pozarządową) realizujące wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej prowadzących działalność w gminie Urzędów,
- E.4. Realizacja szkoleń, warsztatów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie),
- E.5 Punkt konsultacyjno - terapeutyczny dla osób uzależnionych i ich rodzin.

3. Zgodność z RPO WL 2014-2020

Przedmiotowa wiązka projektowa wpisuje się w dwa główne typy projektów zapisane w ramach działania 13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich:

- Roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków, budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym nie będących w rejestrze zabytków i ich wyposażenia niezbędnego dla wprowadzenia funkcji, jaką będzie pełnić będzie budynek po realizacji projektu w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych, np. społecznych, gospodarczych, turystycznych lub kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem.
- Uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych (przebudowa, remont lub modernizacja) w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych, np. społecznych, gospodarczych, turystycznych lub kulturalnych wyłącznie, jako element zapewniający spójność kompleksowych projektów rewitalizacyjnych.

4. Wskaźniki

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO:

- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej,
- Liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), które podjęły zatrudnienie w przedsiębiorstwach społecznych,
- Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym uzależnionych) biorących udział w programach aktywizujących zawodowo,
- Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z poradnictwa dla uzależnionych i ich rodzin,
- Liczba osób, które poprzez programy aktywizacyjne wyszły ze statusu osób ubogich,
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach z zakresu przedsiębiorczości (w tym

- przedsiębiorczości społecznej)),
- Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą,
 - Powierzchnia użytkowa budynków przygotowanych pod działalność gospodarczą,
 - Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach,
 - Spadek liczby odnotowanych przestępstw i wykroczeń.

WSKAŹNIKI PRODUKTU:

- Liczba przedsięwzięć aktywizacyjnych w zakresie włączenia społeczności lokalnej w proces rewitalizacji,
- Liczba utworzonych przedsiębiorstw społecznych na rewitalizowanych obszarach,
- Liczba szkoleń, warsztatów z zakresu przedsiębiorczości,
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach,
- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie,
- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją,
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- Liczba przedsięwzięć podnoszących bezpieczeństwo mieszkańców.

Wpływ na cele rewitalizacji

Realizacja projektów w tej wiązce projektowej przyczyni się do znacznej poprawy jakości przestrzeni publicznej, dostępu komunikacyjnego. Finalnie obszar rewitalizacji będzie bardziej atrakcyjny dla turystów oraz przedsiębiorców, usługodawców w zakresie obsługi ruchu turystycznego. Duże znaczenie dla wzrostu atrakcyjności będzie miała również poprawa estetyki przestrzeni oraz obiektów. Zmodernizowana przestrzeń oraz obiekty będą również służyć do przeprowadzenia działań społecznych, nastawionych na osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, zwłaszcza zmagających się z ubóstwem, niepełnosprawnością oraz brakiem pracy. W tym celu założono realizację wielu przedsięwzięć, imprez, warsztatów, szkoleń włączających mieszkańców w życie społeczne i publiczne. Wartością dodaną będzie możliwość powołania spółdzielni socjalnej realizującej usługi polegające na sprzątnięciu miejsc publicznych na obszarze rewitalizacji. Podmiot taki mógłby też zajmować się świadczeniem usług porządkowych na obszarze rewitalizacji oraz poza nim.

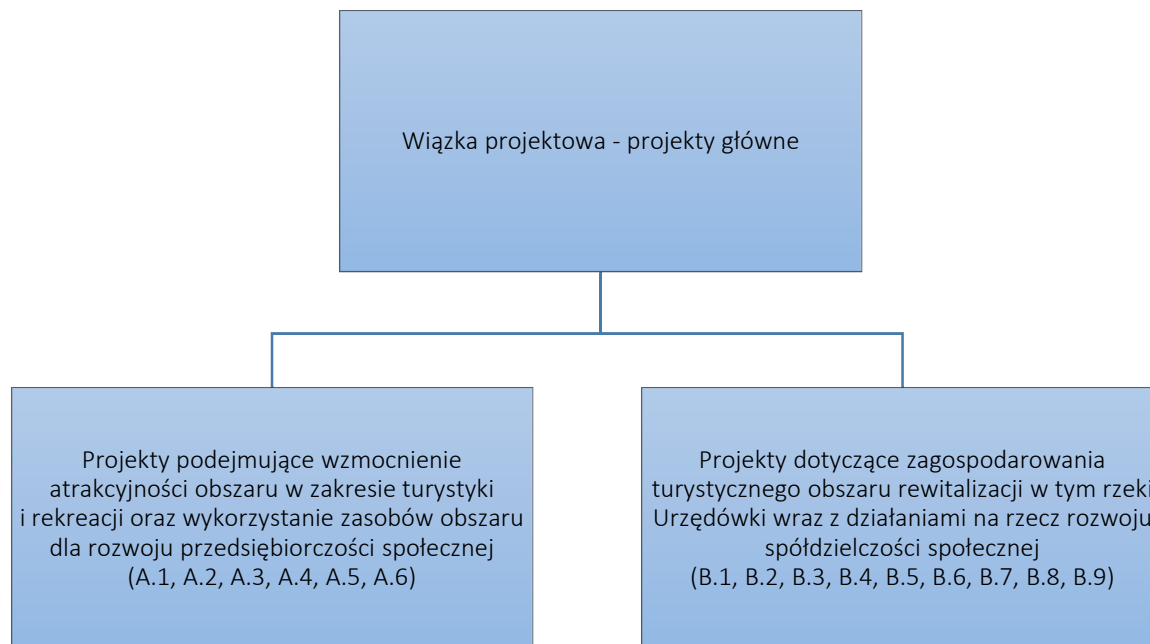
Zdiagnozowane na poziomie lokalnym problemy społeczne wiążą się w dużym stopniu z deficytami na rynku pracy dla osób długotrwale bezrobotnych, które z różnych przyczyn nie są aktywne na rynku pracy. Idea powołania spółdzielni socjalnej oraz podmiotów wspierających organizacje pozarządowe oraz świadczące usługi dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym wpłynie na niwelowanie problemów społecznych. Realizowane równolegle projekty infrastrukturalne zdecydowanie poprawią warunki do prowadzenia działalności społecznej.

Źródło: opracowanie własne

8.1 Fiszki projektów rewitalizacyjnych – wiązka projekty główne

Poniżej przedstawiono fiszki projektowe dla wiązki projektowej pod nazwą projekty główne - Rewitalizacja dziedzictwa historycznego i przyrodniczego Urzędowa na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Fiszki prezentują dwie grupy projektów i stanowią wstępną koncepcję dla każdego z projektów. Szczegółowe rozstrzygnięcia zostaną zapisane w dokumentacji projektowej oraz w ewentualnych wnioskach aplikacyjnych.

Rysunek 23 Struktura projektów w obrębie wiązki projekty główne

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano fiszki projektowe dla zadań wpisujących się w wiązkę projektową – projekty główne. Fiszki w zakresie projektów / zadań inwestycyjnych zostały przedstawione zgodnie z zaprezentowanym wyżej podziałem.

Projekty podejmujące wzmocnienie atrakcyjności obszaru w zakresie turystyki i rekreacji oraz wykorzystanie zasobów obszaru dla rozwoju przedsiębiorczości społecznej

Tabela 34 Fiszka projektowa – projekty główne A1, A3

Nazwa wiązki – projekty główne. Projekty podejmujące wzmocnienie atrakcyjności obszaru w zakresie turystyki i rekreacji oraz wykorzystanie zasobów obszaru dla rozwoju przedsiębiorczości społecznej
A.1 Realizacja działań animacyjnych włączających społeczność lokalną w proces rewitalizacji - dotyczących kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne - plenery, warsztaty architektoniczne itp.
A.3. Utworzenie spółdzielni socjalnej zajmującej się działalnością animacyjną (kulturalną, edukacyjną) w oparciu o zasoby bogatego dziedzictwa kulturowego wałów urzędowskich (np. garncarstwo)
Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i partnera (jeśli występuje)
Gmina Urzędów, ul. Rynek 26, 23-250 Urzędów Partner: podmiot gospodarczy lub organizacja pozarządowa (Stowarzyszenie na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwoju kultury lokalnej „Pomocna Dłoń”)
Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Na obszarze rewitalizowanym zdiagnozowano występujące poważne problemy społeczne. Należy do nich ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. W gminie brakuje podmiotów prowadzących działalność w zakresie ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnej. Brak takich podmiotów powoduje, że osoby zagrożone wykluczeniem społecznym mają poważne bariery w wejściu na rynek pracy. Ponadto brakuje inicjatyw pobudzających aktywność obywatelską.
Cel ogólny (cele) projektu
Celem projektu jest wzrost aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Urzędowie poprzez utworzenie spółdzielni socjalnej, oraz szereg działań na rzecz aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym działań włączających w proces rewitalizacji.
Zakres realizowanego zadania

Ekonomia społeczna w Urzędowie - utworzenie spółdzielni socjalnej w Urzędowie. Oczekiwana działalność spółdzielni socjalnej to działalność animacyjna (kulturalna, edukacyjna) w oparciu o zasoby bogatego dziedzictwa kulturowego wałów urzędowskich (np. garncarstwo). Ponadto założono aktywny udział mieszkańców w procesie planowania rewitalizacji plenery, warsztaty architektoniczne itp.
Szacowana wartość projektu
300 000 zł
Prognozowane rezultaty
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych: 8 szt. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 25 osób. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem: 1 szt.
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby przedsiębiorstw społecznych na obszarze rewitalizowanym, – Wzrost zatrudnienia oraz zniwelowanie problemu ubóstwa, – Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie miasta, – Budowa społecznej odpowiedzialności za dobro wspólne, – Wzrost wiedzy i kompetencji społecznych mieszkańców w zakresie ekonomii społecznej, – Zdobycie przez mieszkańców nowej wiedzy w zakresie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

Tabela 35 Fiszka projektowa – projekty główne A2

Nazwa wiązki – projekty główne. Projekty podejmujące wzmocnienie atrakcyjności obszaru w zakresie turystyki i rekreacji oraz wykorzystanie zasobów obszaru dla rozwoju przedsiębiorczości społecznej
A.2. Zagospodarowanie wałów urzędowskich
Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i partnera (jeśli występuje)
Gmina Urzędów, ul. Rynek 26, 23-250 Urzędów
Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Aktualnie stan techniczny Wałów urzędowskich nie spełnia wymogów związanych z pełnieniem funkcji turystycznych i społecznych. Teren Wałów nie jest zagospodarowany, brakuje podstawowej infrastruktury, która umożliwiłaby prowadzenie działalności gospodarczej na jego bazie.
Cel ogólny (cele) projektu:
Celem projektu jest odnowa zdegradowanych zabytkowych przestrzeni miejskich przyczyniająca się do wzrostu możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie terenu rewitalizowanego.
Zakres realizowanego zadania:
Przedmiotem projektu jest deptak (dojście), oświetlenie oraz ławki.
Szacowana wartość projektu
300 000 zł
Prognozowane rezultaty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu: 6 000 osób rocznie 2. Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą: 5 000 m², 3. Powierzchnia użytkowa budynków przygotowanych pod działalność gospodarczą: 200 m², 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach: 2
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby turystów i odwiedzających Urzędów, w tym obszar rewitalizowany, – Wzrost liczby działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji, – Stworzenie nowych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji, – Wzrost atrakcyjności centrum miasta, – Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, poprzez zwiększenie dostępności do terenów zabytkowych,

- Wzrost wiedzy i kompetencji społecznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego i pracy samorządu lokalnego,
- Zniwelowanie problemu bezrobocia.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 36 Fiszka projektowa – projekty główne A4, A5, A6

Nazwa wiązki – projekty główne. Projekty podejmujące wzmocnienie atrakcyjności obszaru w zakresie turystyki i rekreacji oraz wykorzystanie zasobów obszaru dla rozwoju przedsiębiorczości społecznej
<ul style="list-style-type: none"> – A.4. Budowa siłowni zewnętrznej w obszarze przyległym do boisk sportowych, – A.5. Modernizacja boiska sportowego (boisko zapasowe) z oświetleniem, – A.6. Przebudowa kładki nad rzeką Urzędówką od budynku Centrum Edukacji do boiska sportowego.
Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i partnera (jeśli występuje)
Gmina Urzędów, ul. Rynek 26, 23-250 Urzędów
Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Na obszarze rewitalizacji brakuje otwartych miejsc do spędzania wolnego czasu, do aktywności fizycznej zwłaszcza dla dzieci i młodzieży. Deficyt w zakresie tego elementu układu przestrzennego był bardzo mocno podkreślany przez uczestników badania sondażowego prowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania. Boisko sportowe na obszarze rewitalizacji jest w złym stanie technicznym. Nawierzchnia trawiasta nie jest dostosowana do wymagań komfortowej gry. Ponadto na obszarze rewitalizacji brakuje otwartych miejsc do spędzania wolnego czasu, do aktywności zwłaszcza dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych. Deficyt w zakresie tego elementu układu przestrzennego był bardzo mocno podkreślany przez uczestników badania sondażowego prowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania. Poważnym problemem obszaru rewitalizacji jest brak kładki nad rzeką Urzędówką, która w znacznym stopniu utrudnia dostęp do boiska sportowego.
Cel ogólny (cele) projektu:
Celem projektu jest uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych (przebudowa, remont lub modernizacja) w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych, dających możliwość podejmowania działań aktywizujących dla dzieci, młodzieży i osób starszych.
Zakres realizowanego zadania:
Przedmiotem projektu jest budowa siłowni zewnętrznej na terenie przylegającym do boisk sportowych w Urzędowie, modernizacja boiska sportowego z oświetleniem oraz przebudowa kładki nad rzeką Urzędówką od budynku placówki edukacyjnej do boiska sportowego.
Szacowana wartość projektu
1 050 000 zł
Prognozowane rezultaty
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu: 400 osób rocznie
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> – Stworzenie nowych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji, – Wzrost możliwości dla mieszkańców dla uprawiania sportu i rekreacji, a tym samym przeciwdziałanie marginalizacji, – Wzrost atrakcyjności centrum miasta Urzędowa w tym atrakcyjności turystycznej, – Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, poprzez zwiększenie dostępności do wysokiej jakości terenów rekreacyjnych, – Poszerzenie form spędzania wolnego czasu przez mieszkańców miasta, – Zwiększenie dostępności obszaru rewitalizacji przez osoby niepełnosprawne i rodziny z dziećmi

Źródło: opracowanie własne

Projekty dotyczące zagospodarowania turystycznego obszaru rewitalizacji w tym rzeki Urzędówki wraz z działaniami na rzecz rozwoju spółdzielczości społecznej

Tabela 37 Fiszka projektowa – projekty główne B2, B4, B5, B6, B7, B8

Nazwa wiązki - projekty główne. Projekty dotyczące zagospodarowania turystycznego obszaru rewitalizacji

w tym rzeki Urzędówki wraz z działaniami na rzecz rozwoju spółdzielczości społecznej
<ul style="list-style-type: none"> – B.2. Budowa przystani dla kajaków wzdłuż rzeki Urzędówki, – B.4. Wyznaczenie trasy konnej i wybudowanie stancy konnej w Urzędowie - wniosek organizacji pozarządowej, – B.5. Zagospodarowanie stopnia wodnego na rzece Urzędówce w celu pozyskania energii (4-5 kW), – B.6. Stworzenie punktu informacji turystycznej w Urzędowie, – B.7. Budowa ścieżki rowerowej przy rzece Urzędówce, – B.8. Plac zabaw przy ul. Królowej Jadwigi - wniosek organizacji pozarządowej.
Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i partnera (jeśli występuje)
<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Urzędów, ul. Rynek 26, 23-250 Urzędów – Organizacja pozarządowa / podmioty ekonomii społecznej – Podmiot biznesowy, przedsiębiorstwo
Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
<p>Rzeka Urzędówka przepływająca przez obszar rewitalizacji nie jest zagospodarowana na cele turystyczne. Brak zagospodarowania rzeki pojawia się jako częsty argument wśród respondentów badania sondażowego jako poważnym mankament w zakresie wykorzystania znacznego potencjału miejsca.</p> <p>Poważnym problemem obszaru rewitalizacji jest brak zagospodarowania stopnia wodnego na rzece w Urzędówce. Mimo znacznego potencjału turystycznego na terenie Urzędowa brakuje punktu, świadczącego usługi w zakresie informacji turystycznej. Przekłada się to na zmniejszenie liczby turystów i odwiedzających.</p>
Cel ogólny (cele) projektu:
<p>Celem projektu jest wzrost stopnia wykorzystania rzeki Urzędówki dla celów turystycznych i rekreacyjnych. Celem szczegółowym jest uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych (przebudowa, remont lub modernizacja) w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji użytkowych oraz poprawa atrakcyjności obszaru rewitalizowanego w zakresie rozbudowy ścieżek rowerowych</p>
Zakres realizowanego zadania:
<p>Przedmiotem projektu jest utworzenie przystani dla kajaków wzdłuż rzeki Urzędówki, wyznaczenie trasy konnej i wybudowanie stancy konnej, zagospodarowanie stopnia wodnego na rzece Urzędówce w celu pozyskania energii, utworzenie punktu informacji turystycznej oraz budowa ścieżki rowerowej przy rzece Urzędówce.</p>
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
1 500 000 zł
Prognozowane rezultaty
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu: 500 osób rocznie
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, pośrednio całej gminy, – Wzrost liczby turystów i odwiedzających obszar rewitalizacji oraz gminę Urzędów, – Wzrost przychodów firm prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji, – Wzrost liczby przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii na obszarze rewitalizacji, – Poprawa funkcjonalności obszaru rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 38 Fiszka projektowa – projekty główne B1, B3, B9

Nazwa wiązki – projekty główne. Projekty dotyczące zagospodarowania turystycznego obszaru rewitalizacji w tym rzeki Urzędówki wraz z działaniami na rzecz rozwoju spółdzielczości społecznej
<ul style="list-style-type: none"> – B.1. Promocja i rozwój produktów tradycyjnych i lokalnych - warsztaty, szkolenia z prowadzenia działalności gospodarczej, – B.3. Utworzenie spółdzielni socjalnej zajmującej się prowadzeniem działalności usługowej (turystycznej) w oparciu o utworzoną infrastrukturę przystani kajakowej (wynajem, usługi turystyczne), – B.9. Utworzenie „inkubatora kuchennego” - remont i wyposażenie pomieszczeń (proponowana lokalizacja – remiza OSP w Wierzbicy) wraz z działaniami animacyjnymi na rzecz rozwoju

przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej.
Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i partnera (jeśli występuje)
<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Urzędów, ul. Rynek 26, 23-250 Urzędów – Organizacja pozarządowa / podmioty ekonomii społecznej (Towarzystwo Ziemi Urzędowskiej oraz OSP w Wierzbicy) – Podmiot biznesowy, przedsiębiorstwo
Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
<p>Na obszarze rewitalizowanym zdiagnozowano występujące poważne problemy społeczne. Należy do nich ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. W gminie brakuje podmiotów prowadzących działalność w zakresie ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnej. Brak takich podmiotów powoduje, że osoby zagrożone wykluczeniem społecznym mają poważne bariery w wejściu na rynek pracy.</p> <p>Problemem jest również brak wszechstronnych i skoordynowanych działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ubóstwo należy do najpoważniejszego problemu społecznego na obszarze rewitalizowanym. Tymczasem Urzędów posiada znaczny potencjał w zakresie produktów lokalnych. Ich wykorzystanie dla rozwoju gospodarczego i zniwelowania problemu bezrobocia jest jednym z ważniejszych zadań w obliczu procesu rewitalizacji.</p> <p>Bez wątplenia produktem regionalnym obecnie najbardziej rozślawiającym obszar Ziemi Kraśnickiej, jest malina. Związane jest to z faktem, że obszar powiatu kraśnickiego jest zagłębiem produkcji sadowniczej, produkcji warzyw oraz owoców miękkich – truskawek, czarnych porzeczek, a głównie malin. Na obszarze tym, produkuje się rocznie prawie 30% produkcji krajowej malin. Kuchnia lokalna może stanowić istotny czynnik promocyjny tego obszaru, a oferta turystyczna bazująca na produktach regionalnych jest w stanie „przyciągnąć” wielu miłośników dobrego tradycyjnego jedzenia. Produkty regionalne i lokalne są znane jedynie mieszkańcom powiatu kraśnickiego, co potwierdzają badania przeprowadzone wśród mieszkańców powiatów sąsiadujących - co świadczy o braku efektu rozlewania się (spill over) informacji o zasobach turystycznych gminy/ powiatu kraśnickiego na obszary z nim sąsiadujące. Na liście produktów regionalnych i lokalnych związanych z Ziemią Kraśnicką i Ziemią Urzędowską znajdują się m.in. Grzaniec Marcina z Urzędowa, Malinoweczka, Maliniak kraśnicki – wódka malinówka, Sok z maliny kraśnickiej, Malina, Miód Malinowy, Powidła śliwkowe z Mikołajówki i inne. Lista produktów regionalnych i lokalnych wymaga uaktualnienia o nowe produkty – pomocnym elementem byłoby opracowanie strategii promocji i rozwoju produktów tradycyjnych i lokalnych.</p> <p>Elementem uzupełniającym promocję dziedzictwa lokalnego mogłyby być pamiątki lokalne - symbole nawiązujące do natury, historii i tradycji. Miałyby być to ważny element promocji regionu w kreowaniu jego pozytywnego wizerunku oraz popularyzowaniu atrakcji i regionalnej tradycji. Dla turystów stanowiłyby cenną pamiątkę z pobytu, przywołując wspomnienia i zachęcać do ponownego odwiedzenia.</p> <p>Nie mniej ważnym problemem jest brak tzw. inkubatora kuchennego - tj. miejsca przeznaczonego dla drobnych przetwórców produktów rolnych, firm cateringowych oraz rolników, którzy mogliby przygotowywać i przetwarzać swoje produkty w dobrze wyposażonych i przygotowanych do tego celu, zgodnie z obowiązującymi przepisami, pomieszczeniach. Pozwalałoby to drobnym przetwórcom spełnić wszelkie wymogi sanitarne nie inwestując własnych środków w urządzenia gastronomiczne, które będą wypożyczać w Inkubatorze Kuchennym i dzięki temu znacząco obniżyć koszty wytworzenia swoich produktów. Obsługa inkubatora może opierać się na pracy spółdzielni socjalnej.</p>
Cel ogólny (cele) projektu
Celem projektu jest wzrost aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Urzędowie poprzez utworzenie spółdzielni socjalnej, klubu integracji społecznej, inkubatora społecznej przedsiębiorczości oraz szereg działań na rzecz aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Zakres realizowanego zadania
<p>Ekonomia społeczna w Urzędowie - utworzenie spółdzielni socjalnej w Urzędowie. Oczekiwana działalność spółdzielni socjalnej to działalność usługowa (turystyczna) w oparciu o utworzoną infrastrukturę przystani kajakowej (wynajem, usługi turystyczne) oraz obsługa inkubatora kuchennego. Z punktu widzenia realizacji projektu inwestycyjnego, działalność powołanego podmiotu może również dotyczyć animacji kulturowej i edukacyjnej w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego. W ramach projektu utworzony zostanie również klub integracji społecznej oraz inkubator / centrum organizacji pozarządowych, które przyczyni się do rozwoju i wzmocnienia organizacji pozarządowych zwłaszcza z dziedziny pomocy społecznej.</p> <p>Ponadto w ramach projektu planuje się:</p>

- Realizacja działań włączających społeczność lokalną w proces rewitalizacji - dotyczących kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne – plenery, warsztaty architektoniczne itp.,
- Opracowanie strategii promocji i rozwoju produktów tradycyjnych i lokalnych, w tym wypracowanie nowych produktów, pamiątek – symbolów promujących kulturę i historię Urzędowa,
- Utworzenie „inkubatora kuchennego” – remont i wyposażenie pomieszczeń (proponowana lokalizacja – remiza OSP w Wierzbicy).

Wytwarzanie produktów tradycyjnych i lokalnych może mieć istotny wpływ na promocję naszego regionu, ale może także wspomóc rozwój obszarów wiejskich - poprzez umożliwienie mieszkańcom zarobkowania w ich własnym środowisku. Taka działalność pomaga zachować dziedzictwo kulturowe gminy Urzędów, pozwala na zróżnicowanie działalności na terenach wiejskich oraz zapobiec wyludnianiu się tych obszarów i ich marginalizacji.

Szacowana (orientacyjna) wartość projektu

500 000 zł

Prognozowane rezultaty

Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych: 12 szt.

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 15 osób.

Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem: 2 szt.

Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia

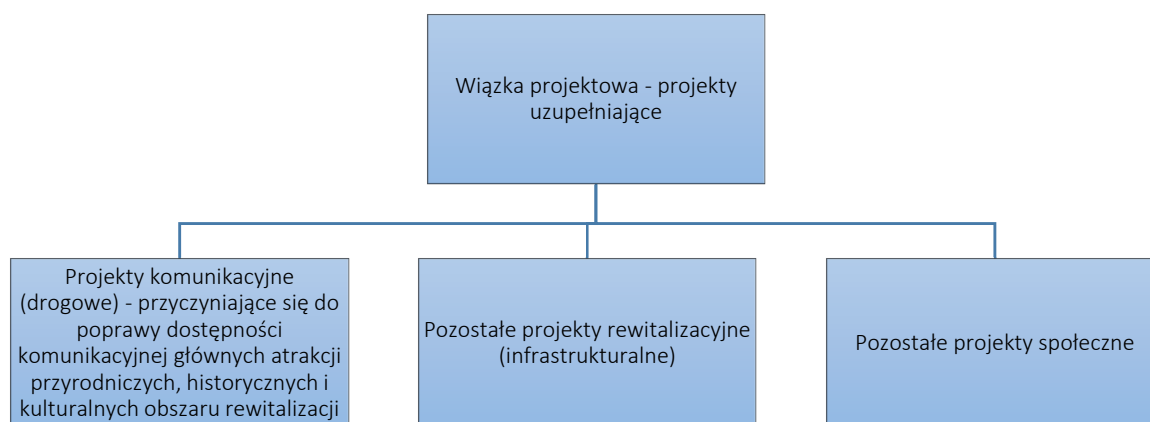
- Wzrost liczby przedsiębiorstw społecznych na obszarze rewitalizacji,
- Wzrost zatrudnienia oraz zniwelowanie problemu ubóstwa mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz gminy Urzędów,
- Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie miasta,
- Budowa społecznej odpowiedzialności za dobro wspólne,
- Wzrost wiedzy i kompetencji społecznych mieszkańców w zakresie ekonomii społecznej,
- Zdobywanie przez mieszkańców nowej wiedzy w zakresie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

8.2 Fiszki projektów rewitalizacyjnych – wiązka projekty uzupełniające

Poniżej przedstawiono fiszki projektowe dla wiązki projektowej pod nazwą projekty uzupełniające proces rewitalizacji (infrastrukturalne i społeczne). Fiszki prezentują dwie grupy projektów i stanowią wstępną koncepcję dla każdego z projektów. Szczegółowe rozstrzygnięcia zostaną zapisane w dokumentacji projektowej oraz w ewentualnych wnioskach aplikacyjnych.

Rysunek 24 Struktura projektów w obrębie wiązki projekty uzupełniające

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano fiszki projektowe dla zadań wpisujących się w wiązkę projektową - projekty uzupełniające proces rewitalizacji (infrastrukturalne i społeczne). Fiszki w zakresie projektów / zadań zostały przedstawione zgodnie z zaprezentowanym wyżej podziałem.

Tabela 39 Fiszka projektowa – projekty uzupełniające C1 – C9

Wiązka projektowa - projekty uzupełniające. Projekty komunikacyjne (drogowe) - przyczyniające się do poprawy dostępności komunikacyjnej głównych atrakcji przyrodniczych, historycznych i kulturalnych obszaru rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> – C.1. Przebudowa ul. Podwalnej w Urzędowie - odnowienie terenu objętego ochroną konserwatorską, wymiana nawierzchni, budowa chodników, oświetlenia, – C.2. Przebudowa ul. Kościuszki w Urzędowie - przebudowa chodnika i nawierzchni, – C.3. Przebudowa ul. Żabiej w Urzędowie - modernizacja nawierzchni, (bezpieczne przejście łączące Ośrodek Kultury z boiskiem), – C.4 Budowa drogi gminnej i ścieżki rowerowej łączącej obszar rewitalizacji z Miastem Kraśnik (w granicach obszaru rewitalizacji), – C.5. Przebudowa ulicy Staszica w Urzędowie (bezpieczne przejście łączące Ośrodek Kultury z boiskiem), – C.6. Modernizacja uliczek ułatwiających kontakt ośrodka kultury z obiektem sportowym, – C.7 Budowa ścieżki rowerowej od Młyna Pani Pomykalskiej Wośko do Młyna Lamenta, – C.8. Ul. Krakowska - chodnik, – C.9. Ul. Nadrzeczna - przebudowa nawierzchni wraz z oświetleniem.
Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i partnera (jeśli występuje)
Gmina Urzędów, ul. Rynek 26, 23-250 Urzędów
Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Aktualnie stan techniczny dróg i ciągów komunikacyjnych uniemożliwia komfortowe korzystanie z obiektów kulturalnych i sportowych na obszarze rewitalizowanym. Utrudniona komunikacja stwarza poważne problemy w świadczeniu profesjonalnych usług publicznych na obszarze rewitalizowanym. Dużym problemem jest również brak ścieżek rowerowych, które mają bardzo duży wpływ na rozwój turystyki na tym obszarze.
Cel ogólny (cele) projektu:
Celem jest poprawa drożności komunikacyjnej w obrębie obszaru rewitalizowanego przyczyniającego się do

znacznego ułatwienia w dostępie do organizowanych imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych oraz rozwoju gospodarczego. Poprawa drożności komunikacyjnej wpłynie na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru. Zagospodarowany teren będzie również służył do prowadzenia działalności przez spółdzielnie socjalną o profilu porządkowym.
Zakres realizowanego zadania
Przedmiotem projektu jest budowa, remont, odnowienie nawierzchni ciągów komunikacyjnych w obszarze rewitalizowanym.
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
3 000 000 zł
Prognozowane rezultaty
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu: 500 osób rocznie
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> – Stworzenie nowych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji, – Wzrost możliwości dla mieszkańców dla uprawiania sportu i rekreacji, – Wzrost atrakcyjności centrum miasta Urzędowa w tym dostępu do atrakcji turystycznych, – Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, poprzez zwiększenie dostępności do wysokiej jakości terenów rekreacyjnych, – Poszerzenie form spędzania wolnego czasu przez mieszkańców miasta, – Zwiększenie dostępności obszaru przez osoby niepełnosprawne i osoby z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 40 Fiszka projektowa – projekty uzupełniające D1 – D11

Wiązka projektowa - projekty uzupełniające. Pozostałe projekty rewitalizacyjne (infrastrukturalne)
<ul style="list-style-type: none"> – D.1. Monitoring obszaru rewitalizacji, – D.2. Odnowa ścian frontalnych nieruchomości położonych na rynku, – D.3. Stworzenie tablicy informacyjnej z obiektami turystycznymi, – D.4. Wykonanie dojścia do pomnika Orłąt Lwowskich, – D.5. Pobocze od rynku do ZS w Urzędowie, – D.6. Elewacja siedziby Urzędu Miejskiego - wieżyczka nawiązująca do dawnej architektury, – D.7. Nowy budynek administracyjno-biurowy, zabudowa nieruchomości po GS, – D.8. Oświetlenie drogi koło młyna Lamenta (droga łącząca Osadę z Mikuszewskim), – D.9. Modernizacja oświetlenia w obszarze rewitalizacji na energooszczędne, – D.10. Przebudowa chodnika i nawierzchni Rankowskie dł. ok 500 mb., – D.11. Zaprojektowanie i utworzenie świetlnych bram Urzędowa - nawiązujących do historycznych bram wjazdowych ulokowanych w mieście.
Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i partnera (jeśli występuje)
Gmina Urzędów, ul. Rynek 26, 23-250 Urzędów, Powiat: Kraśnicki
Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Na obszarze rewitalizacji brakuje infrastruktury, otwartych miejsc do spędzania wolnego czasu, do aktywności zwłaszcza dla dzieci i młodzieży. Deficyt w zakresie tego elementu układu przestrzennego był bardzo mocno podkreślany przez uczestników warsztatów szkoleń oraz badania sondażowego prowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania. Brak dojścia do pomnika Orłąt Lwowskich utrudnia dostęp do tego obiektu, ważnego z punktu widzenia budowania tożsamości społeczności lokalnej. Poważnym problemem obszaru rewitalizacji jest niska jakość i funkcjonalność obiektów mieszkalnych i komercyjnych (w tym niska estetyka fasad tych obiektów) oraz zlokalizowanych przy rynku w Urzędowie. Problemem jest również niski poziom bezpieczeństwa oraz brak zabezpieczenia przed przestępstwami popełnianymi zwłaszcza na mieniu publicznym. Brak systemu monitoringu wpływa negatywnie na poziom wykrywalności przestępstw
Cel ogólny (cele) projektu
Celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa, estetyki oraz atrakcyjności obszaru rewitalizowanego w

zakresie rozbudowy dostępu do ważnych, historycznych obiektów oraz zwiększenia dostępu do informacji turystycznej
Zakres realizowanego zadania
Przedmiotem projektu jest zainstalowanie monitoring obszaru rewitalizacji, odnowa ścian frontalnych nieruchomości położonych na rynku, stworzenie tablicy informacyjnej z obiektami turystycznymi oraz wykonanie dojścia do pomnika Orłąt Lwowskich
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
1 200 000 zł
Prognozowane rezultaty
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu: 500 osób rocznie
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost bezpieczeństwa obszaru, – Wzrost stopnia wykrywalności przestępstw, – Spadek liczby wykroczeń przeciw mieniu, – Stworzenie ułatwień w dostępie do przestrzeni publicznych, – Wzrost atrakcyjności centrum miasta, w tym atrakcyjności turystycznej, – Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, poprzez zwiększenie dostępności do terenów mających symboliczne znaczenie dla tożsamości lokalnej, – Stworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, – Poprawa funkcjonalności budynków komercyjnych na obszarze rewitalizacji, – Poprawa estetyki budynków w przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji – Wzrost atrakcyjności turystycznej śródmieścia, poprzez estetyzację budynków w centrum miasta.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 41 Fiszka projektowa – projekty uzupełniające E1-E5

Wiązka projektowa - projekty uzupełniające. Pozostałe projekty społeczne
<ul style="list-style-type: none"> – E.1. Utworzenie spółdzielni socjalnej o profilu usługowym, zajmującej się porządkowaniem terenu (domyślnie obszaru rewitalizacji) oraz świadczeniem usług opiekuńczo-pielęgniarskich – E.2. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Urzędowie. KIS to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. – E.3. Utworzenie centrum organizacji pozarządowych (prowadzone przez Gminę lub organizację pozarządową) realizujące wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej prowadzących działalność w gminie Urzędów, – E.4. Realizacja szkoleń, warsztatów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie), – E.5 Punkt konsultacyjno - terapeutyczny dla osób uzależnionych i ich rodzin.
Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i partnera (jeśli występuje)
<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Urzędów, ul. Rynek 26, 23-250 Urzędów, – Partner społeczny lub prywatny (Stowarzyszenie na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwoju kultury lokalnej „Pomocna Dłoń” oraz Towarzystwo Ziemi Urzędowskiej)
Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
<p>Na obszarze rewitalizowanym zdiagnozowano występujące poważne problemy społeczne. Należy do nich ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. W gminie brakuje podmiotów prowadzących działalność w zakresie ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnej. Brak takich podmiotów powoduje, że osoby zagrożone wykluczeniem społecznym mają poważne bariery w wejściu na rynek pracy.</p> <p>Problemem jest również brak podmiotu wspomagającego tworzenie i rozwój organizacji pozarządowych oraz wszechstronnych i skoordynowanych działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ubóstwo należy do najpoważniejszego problemu społecznego na obszarze rewitalizowanym. Tymczasem</p>

Urzędów posiada znaczny potencjał w zakresie produktów lokalnych. Ich wykorzystanie dla rozwoju gospodarczego i zniwelowania problemu bezrobocia jest jednym z ważniejszych zadań w obliczu procesu rewitalizacji.
Cel ogólny (cele) projektu
Celem projektu jest wzrost aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Urzędowie poprzez utworzenie spółdzielni socjalnej, klubu integracji społecznej szereg działań na rzecz aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Zakres realizowanego zadania
Ekonomia społeczna w Urzędowie - utworzenie spółdzielni socjalnej w Urzędowie. Oczekiwana działalność spółdzielni socjalnej to prace porządkowe, działalność opiekuńczo-rehabilitacyjna, obsługa inkubatora kuchennego. Z punktu widzenia realizacji projektu inwestycyjnego, działalność powołanego podmiotu może również dotyczyć animacji kulturowej i edukacyjnej w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego. W ramach projektu utworzony zostanie również klub integracji społecznej oraz centrum organizacji pozarządowych, które przyczyni się do rozwoju i wzmocnienia organizacji pozarządowych zwłaszcza z dziedziny pomocy społecznej.
Ponadto w ramach projektu planuje się:
<ul style="list-style-type: none"> – Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Urzędowie. KIS to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. – Utworzenie centrum organizacji pozarządowych (prowadzone przez Gminę lub organizację pozarządową) realizujące wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej prowadzących działalność w gminie Urzędów, – Realizacja szkoleń, warsztatów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie), – Punkt konsultacyjno – terapeutyczny dla osób uzależnionych i ich rodzin,
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
800 000 zł
Prognozowane rezultaty
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych: 8 szt. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 15 osób. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem: 1 szt.
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby przedsiębiorstw społecznych, – Wzrost zatrudnienia oraz zniwelowanie problemu ubóstwa, – Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie miasta, – Budowa społecznej odpowiedzialności za dobro wspólne, – Wzrost wiedzy i kompetencji społecznych w zakresie ekonomii społecznej, – Zdobycie przez mieszkańców nowej wiedzy w zakresie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

9. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poza wskazanymi powyżej projektami związanymi z LPR dla Gminy Urzędów, przewidziana jest również możliwość realizacji innych przedsięwzięć, stanowiących uzupełnienie dla prowadzonej rewitalizacji. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców oraz podmiotów funkcjonujących na obszarze rewitalizacyjnym. Mogą się one zmieniać w kolejnych latach funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do dokumentu działań. Aby Lokalny Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na

zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach LPR:

- Wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Aktywizacja i integracja społeczna seniorów;
- Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;
- Przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- Promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- Wspieranie przedsiębiorczości poprzez tworzenie mechanizmów wspierających działalność inwestycyjną;
- Rozbudowa infrastruktury społecznej, turystycznej i okołoturystycznej;
- Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie OZE w infrastrukturze publicznej;
- Poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;
- Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- Integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie stopnia ich udziału w życiu publicznym;
- Rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych;
- Ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;
- Ochrona środowiska przyrodniczego (zwłaszcza powietrza atmosferycznego);
- Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;
- Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury społecznej i zdrowotnej dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Działania z powyższego zakresu tematycznego wpisują się w zapisy *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Urzędów na lata 2016-2026* ze względu na realizację celów i poszczególnych kierunków.

10. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Zgodnie z *Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* z 2 sierpnia 2016 r. wydanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach:

- przestrzennym,

- problemowym,
- proceduralno - instytucjonalnym,
- międzyokresowym,
- źródeł finansowania.

Zagadnienie komplementarności projektów w ramach planowanej rewitalizacji stanowi, obok szczegółowej diagnozy oraz możliwie szerokiej partycypacji społecznej, bardzo ważny aspekt opracowania Programu Rewitalizacji i jest szczególnie podkreślany przez Ministerstwo Rozwoju. Komplementarność jako zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami umożliwia efektywne wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację oraz implikuje skuteczność działań w każdym obszarze problemowym.

Tabela 42 Matryca logiczna programu rewitalizacji

Cel nadrzędny	
Celem nadrzędnym rewitalizacji jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej oraz umiejętności społecznych w zakresie przedsiębiorczości powodujący wzrost znaczenia Urzędowa na mapie gospodarczej województwa	
Cele strategiczne i operacyjne	
CEL STRATEGICZNY: Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej	
<ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy: Poprawa stanu technicznego budynków na obszarze rewitalizacji – Cel szczegółowy: Rozwój infrastruktury społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie różnych potrzeb mieszkańców – Cel szczegółowy: Rozwój infrastruktury technicznej służącej osiągnięciu celów rewitalizacji 	
CEL STRATEGICZNY: Wzrost stopnia aktywności społecznej i gospodarczej środowisk marginalizowanych i dysfunkcyjnych	
<ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej – Cel szczegółowy: Rozwój usług społecznych na obszarze rewitalizacji 	
CEL STRATEGICZNY: Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego, środowiskowego i ekologicznego	
<ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy: Ochrona i zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych 	
Wiązki projektowe	
Projekty główne - Rewitalizacja dziedzictwa historycznego i przyrodniczego Urzędowa na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	Projekty uzupełniające proces rewitalizacji (infrastrukturalne i społeczne)

Źródło: opracowanie własne

10.1 Komplementarność przestrzenna

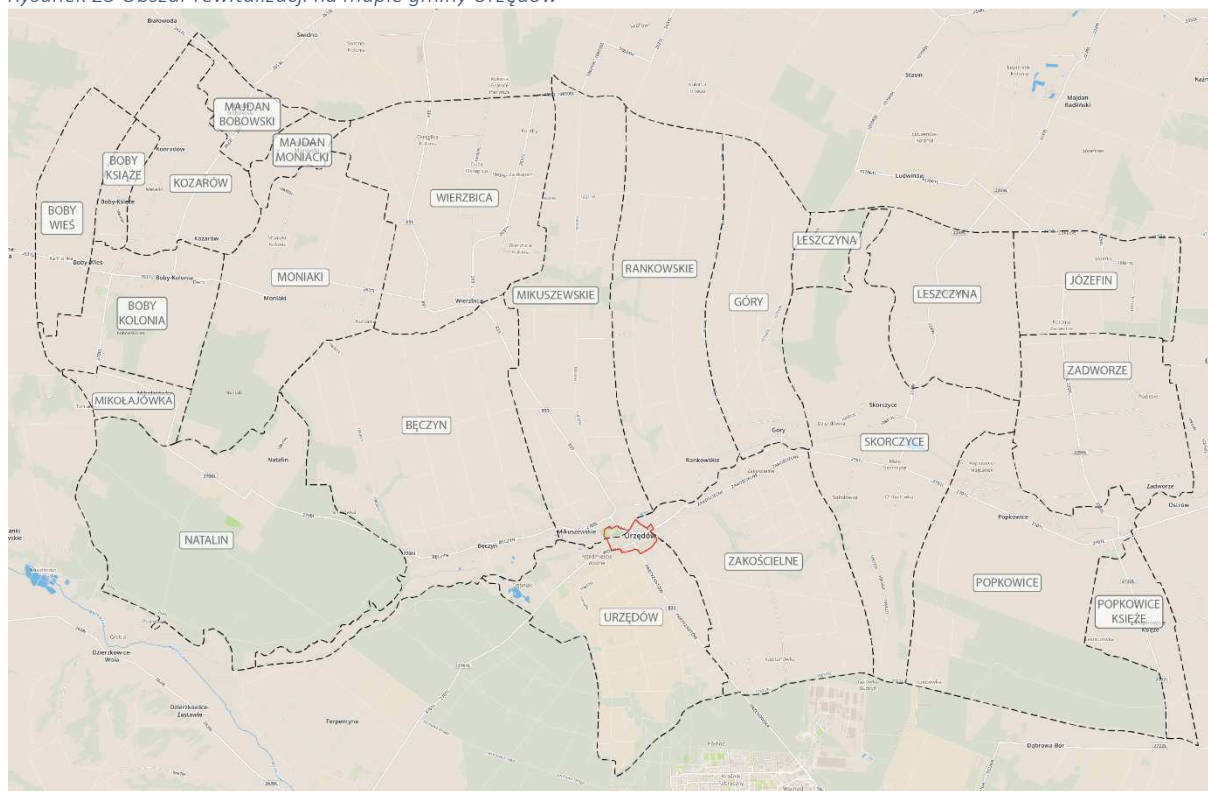
Projekty przewidziane dla wyznaczonego w gminie Urzędów obszaru rewitalizacji mają na celu oddziaływanie na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), wzajemnie się dopełniają, co implikuje efekt synergii pomiędzy nimi. Komplementarność przestrzennej interwencji poszczególnych projektów ujawnia się również w tym, że planowane działania nie będą skutkować przesuwaniem problemów na inne obszary, ani prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność przestrzenna obszaru rewitalizacji została osiągnięta poprzez:

- Wyznaczenie logicznych i naturalnych granic obszaru, np. ulice, drogi, rzeki;
- Zachowanie zasady doboru obszaru centralnie położonego w zakresie wewnątrzgminnych powiązań funkcjonalnych, o głównej funkcji mieszkaniowej (centralnie położonej na mapie gminy);
- Kierowanie się zasadą, aby obszar rewitalizowany był terytorium możliwie jednorodnym, ze względu na układ osadniczy i przestrzenny, uwzględniający ugruntowane więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe.

Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru LPR, całej gminy jak i regionu. Ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary gminy.

Rysunek 25 Obszar rewitalizacji na mapie gminy Urzędów

Źródło: opracowanie własne

10.2 Komplementarność problemowa

Wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na wyznaczony obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym). Program Rewitalizacji w warstwie założeń i celów jest komplementarny i spójny z zapisami

dokumentów strategicznych o charakterze lokalnym, w tym Strategii Rozwoju Gminy Urzędów na lata 2016-2022. Jednocześnie planowane projekty unikają fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, określają pożądany stan, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Zadania o charakterze infrastrukturalnym zostały przewidziane w taki sposób, aby służyły zarówno poprawie jakości życia mieszkańców, jak również zwiększeniu ładu przestrzennego.

Zadania o charakterze infrastrukturalnym zostały przewidziane w taki sposób, aby służyły zarówno poprawie jakości życia mieszkańców, jak również zwiększeniu ładu przestrzennego. W obiektach poddanych rewitalizacji prowadzone będą zajęcia w ramach miękkiego (społecznego) projektu, pt. *Rewitalizacja społeczna gminy Urzędów - rozwój ekonomii społecznej*. Ponadto realizowane będą działania / aktywności przyczyniające się do zniwelowania zdiagnozowanych problemów społecznych skierowanych do społeczności lokalnej, a zwłaszcza osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Poniżej w tabeli zestawiono projekty infrastrukturalne z działaniami społecznym lub efektami dla społeczności lokalnej zarówno obszaru rewitalizowanego, jak i całego miasta.

Tabela 43 Relacja projektów infrastrukturalnych do projektów / programów / korzyści społecznych

Nr	Nazwa projektu	Wpływ na sprawy społeczne
1	Zagospodarowanie wałów urzędowskich na cele turystyczne	Zagospodarowane Wały urzędowskie będą w zamierzeniu miejscem intensyfikacji ruchu turystycznego. Będzie to miejsce, w którym będzie można prowadzić działalność gospodarczą (usługi, handel). Zakłada się, że dzięki temu wzrośnie liczba miejsca pracy, tym samym zwiększy się zatrudnienie i zmniejszy poziom ubóstwa. Na tym terenie będą organizowane działania w ramach projektu społecznego polegającego na włączeniu społeczności lokalnej w proces rewitalizacji - warsztaty, plenery, zajęcia outdoorowe. Będzie to również obszar, na którym będzie operować spółdzielnia socjalna - teren ten będzie przez nią porządkowany. Ponadto Wały będą miejscem sprzedaży i ekspozycji produktów tradycyjnych i lokalnych. Projekt odpowiada na zdefiniowany potencjał Urzędowa - rozwój w kierunku turystyki. Obszar będzie monitorowany, przez to wzrośnie bezpieczeństwo.
2	Projekty podejmujące wzmocnienie atrakcyjności obszaru w zakresie rekreacji	Utworzona w ramach tego projektu infrastruktura służyć będzie mieszkańcom obszaru rewitalizowanego. Powstanie siłownia zewnętrzna w obszarze przyległym do boisk sportowych, zmodernizowane będzie boisko sportowe i przebudowana będzie kładka nad rzeką Urzędówką od budynku Centrum Edukacji do boiska sportowego. Obiekty te będą służyć do prowadzenia działań aktywizujących dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dostępny będzie dla osób niepełnosprawnych. Działania aktywizujące będą prowadzić organizacje pozarządowe w ramach ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Utworzona infrastruktura i program społeczny podniesie poziom integracji społeczności lokalnej, przez to niwelowane będzie problem wysokiego odsetek popełnianych przestępstw kryminalnych i wykroczeń na obszarze.
3	Projekty komunikacyjne (drogowe) - przyczyniające się do poprawienia dostępności komunikacyjnej głównych atrakcji przyrodniczych, historycznych i kulturalnych obszaru rewitalizacji	Głównym problemem obszaru jest złe skomunikowanie zarówno wewnętrzne jak i z otaczającymi go terenami. Wysoki poziom skomunikowania jest podstawowym czynnikiem atrakcyjności obszaru. Lepsze skomunikowanie obszaru wpłynie na poprawę warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza w przyległych obiektach kulturowych, sportowych i rekreacyjnych. Przełoży się to na zwiększenie liczby miejsc pracy, przez to spadek bezrobocia. Ponadto planowana w ramach działania społecznego spółdzielnia socjalna będzie mogła trafić do większej liczby klientów (odbiorców). Dobra komunikacja jest warunkiem do powodzenia przedsięwzięcia z zakresu przedsiębiorczości społecznej. Projekt ma bezpośredni wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego, co pośrednio przekłada się na jakość życia mieszkańców.
4	Projekty dotyczące zagospodarowania	Rzeka Urzędówka jest znaczącym, ale niezagospodarowanym potencjałem obszaru rewitalizacji. W zagospodarowaniu tego szlaku wodnego upatruje się zwiększenia poziomu

Nr	Nazwa projektu	Wpływ na sprawy społeczne
	turystycznego obszaru rewitalizacji w tym rzeki Urzędówki	<p>przedsiębiorczości. Powstanie przystań kajakowa - którą będzie obsługiwała powołana w ramach projektu miękki spódmielnia socjalna. Wzrost ruchu turystycznego przełoży się na rozwój przedsiębiorczości i wzrost liczby miejsc pracy. Pozwoli to na zniwelowanie w części problemu bezrobocia i ubóstwa. Powstanie punkt informacji turystycznej, co pozwoli na wzrost roli turystyki w rozwoju lokalnym.</p> <p>W przestrzeniach publicznych utworzonych w ramach tego projektu będzie służyć do realizacji działań włączających społeczność lokalną w proces rewitalizacji - dotyczących kształtowania postaw społecznych - plenery, warsztaty architektoniczne itp. Projekt ma bezpośredni wpływ na możliwości wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców, co przyczynia się do poprawy jakości życia i możliwości podejmowania wspólnych działań integrujących społeczność lokalną.</p> <p>Projekt ma bezpośredni wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego, co pośrednio przekłada się na jakość życia mieszkańców.</p>
5	Pozostałe projekty rewitalizacyjne	<p>W ramach tego projektu powstaną obiekty, w których będzie miała siedzibę spódmielnia socjalna, Klub Integracji Społecznej, centrum organizacji pozarządowych, punkt konsultacyjno- terapeutyczny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz tak zwany „inkubator kuchenny”. Wrośnie rola przedsiębiorczości społecznej na obszarze.</p> <p>Projekt jednoznacznie wpisuje się w cele strategiczne Lokalnego Programu Rewitalizacji, zakładając aktywne działania na rzecz osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt przyczyni się do zwiększenia samodzielności, zaradności życiowej i integracji społecznej mieszkańców, ukierunkowanych na rozwijanie i wzmacnianie kompetencji osobistych i społecznych. Świadczona będzie pomoc osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy.</p> <p>Projekt ma bezpośredni wpływ na możliwości wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców, co przyczynia się do poprawy jakości życia i możliwości podejmowania wspólnych działań integrujących społeczność lokalną.</p>

Źródło: opracowanie własne

10.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Realizacja i monitorowanie założeń programowych niniejszego dokumentu oparta będzie o strukturę organizacyjną Urzędu Miejskiego w Urzędowie. Struktura ta formalnie określona jest w Zarządzeniu nr 8/2014 Wójta Gminy Urzędów z dnia 21 stycznia 2014 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy Urzędów. Realizacja i monitorowanie poszczególnych projektów wskazanych w Programie Rewitalizacji, koordynowana będzie przez Referat Rolnictwa, Gospodarki Komunalnej i Budownictwa. Referat ten będzie prowadził systematyczny monitoring podejmowanych przedsięwzięć oraz będzie stale informował potencjalnych wnioskodawców w zakresie pozyskania środków i zrealizowania poszczególnych projektów.

Realizacja LPR będzie systematycznie monitorowana, co umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Wszyscy interesariusze będą włączeni w proces realizacji programu i do okresowej oceny. Po zakończeniu projektu proces wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji będzie kontynuowany w ramach struktur Urzędu Miejskiego. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach.

10.4 Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 zachowuje ciągłość programową, a szczegółowy dobór projektów jest efektem krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów zaangażowanych społecznie. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych znajdują kontynuację na wyznaczonym obszarze w planowanych zadaniach w ramach niniejszego dokumentu.

W okresie programowania funduszy Unii Europejskiej przypadającym na lata 2007-2013 gmina Urzędów nie opracowała programu rewitalizacji. Jednak podejmowano liczne działania mające na celu rewitalizację obszaru śródmieścia Urzędowa. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 bezpośrednio nawiązuje, kontynuuje zadania i projekty realizowane w ramach dokumentu pt. *Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Urzędów na lata 2007 -2015*. Przyjęte cele i zadania w ramach LPR bezpośrednio nawiązują do następujących celów operacyjnych zapisanych w Strategii:

- Cel operacyjny I.1.3. Stwarzanie warunków do podniesienia oraz poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych,
- Cel operacyjny I.4.1. Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych,
- Cel operacyjny I.4.2. Wsparcie rodzin dotkniętych ubóstwem lub patologiami oraz przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu,
- Cel operacyjny I.4.4. Aktywizacja społeczności lokalnych do rozwiązywania problemów społecznych, w tym leczeniu uzależnień,
- Cel operacyjny I.5.1. Budowa rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych,
- Cel operacyjny II.1.1. Budowa i przebudowa dróg, chodników, pomocniczej infrastruktury drogowej,
- Cel operacyjny III.3.3. Wspieranie działań z zakresu zatrudnienia i samozatrudnienia.

Konsekwentnie prowadzona jest również rewitalizacja rynku w Urzędowie w zakresie prac porządkowych, kompozycji zieleni miejskiej oraz modernizacji obiektów (w tym termomodernizacja obiektu Urzędu Miejskiego). Podejmowano również działania społeczne, miękkie. Jednakże (tym dokumentem) po raz pierwszy podjęto kwestię kompleksowej rewitalizacji w gminie Urzędów, podejmując spójne i skoordynowane działania, zarówno infrastrukturalne jak i społeczne. Dzięki temu nastąpi niwelacja istotnych problemów gospodarczych i społecznych, z jakimi boryka się miasto oraz zostanie przywrócony ład przestrzeni publicznej. Założenie programowe LPR na okres do 2026 roku odnoszą się ściśle do tych zapisów (korespondują z nimi), i stanowią logiczne nawiązanie do uprzednio podejmowanych działań. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań inwestycyjnych i

społecznych pozwalają na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w aktualnej perspektywie finansowej.

10.5 Komplementarność źródeł finansowania

Planowane projekty rewitalizacyjne opierają się na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Ponadto łączą prywatne i publiczne źródła finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Projekty, które zostały zapisane w niniejszym dokumencie mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Kluczowe znaczenie z punktu widzenia skutecznej realizacji założeń rewitalizacyjnych są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Podstawowe inwestycje będą realizowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Współfunkcjonowanie zaplanowanych projektów, które są względem siebie komplementarne, zakłada skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów (samorządu Miasta Urzędów, jednostek miejskich oraz organizacji pozarządowych) na rzecz obszaru zdegradowanego i jest ważnym warunkiem sukcesu całego procesu.

10.6 Mechanizm integracji

Wzajemne integrowanie działań zidentyfikowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest istotne, głównie z punktu widzenia skutecznego osiągnięcia zamierzonych celów. Do celów tych należy przede wszystkim aktywizacja osób marginalizowanych, modernizacja infrastruktury i przestrzeni publicznej oraz wzmocnienie bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego. Punktem wyjścia jest konieczność uzyskania tzw. efektu synergii (współdziałanie różnych czynników, którego efekt jest większy niż suma poszczególnych oddzielnych działań). Integrowanie poszczególnych projektów polega na połączeniu m.in. działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Tym samym przedmiotowy rozdział stanowi uzupełnienie wykazanej komplementarności. Głównym źródłem zbudowania trzech autonomicznych poziomów integracji projektów/przedsięwzięć jest założenie, że każde z działań zwiększa swój własny potencjał czerpiąc z innych i zarazem zwiększa ich potencjał oddziałując bezpośrednio i pośrednio na nie. Tym samym mechanizmy integracji wzmacniają sprzężenie zwrotne pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w LPR interwencji będą następujące czynniki:

1. *Integracja na poziomie celów* - mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał takie mechanizmy jak:
 - a. Konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji - etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu LPR;
 - b. Nabór projektów do LPR - otwarty nabór projektów przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji projektów z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu - weryfikacji osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania LPR.

2. *Integracja na poziomie partycypacji społecznej* w zarządzaniu wdrażaniem LPR – mechanizm ten będzie realizowany poprzez:
 - a. Współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci;
 - b. Współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych;
 - c. Periodyczne spotkania z interesariuszami bazujące na metodzie wysłuchania publicznego;
 - d. Dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu LPR.

3. *Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem* - mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania LPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluacje.

Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji LPR.

11. Ramy finansowe programu rewitalizacji

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 uwzględniają przedsięwzięcia o charakterze podstawowym, których realizacja uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych Gmina Urzędów oraz stopnia efektywności pozyskiwania środków na realizację poszczególnych projektów. W tym kontekście przedmiotowy plan finansowy ma charakter indykatywny i obejmuje wszystkie zidentyfikowane projekty.

Tabela 44 Harmonogram rzeczowo - finansowy planowanych przedsięwzięć

Lp.	Nazwa projektu	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie zewnętrzne	Wkład własny publiczny	Wkład własny prywatny
1	A.1 Realizacja działań animacyjnych włączających społeczność lokalną w proces rewitalizacji - dotyczących kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne – plenery, warsztaty architektoniczne itp. A.3. Utworzenie spółdzielni socjalnej zajmującej się działalnością animacyjną (kulturalną, edukacyjną) w oparciu o zasoby bogatego dziedzictwa kulturowego wałów urzędowskich (np. garncarstwo)	2016 – 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Środki własne • EFS (Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej) • Granty prywatnych podmiotów 	300 000	250 000	50 000	50 000
2	A.2. Zagospodarowanie wałów urzędowskich	2016 – 2018	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WL 2014-2020, • Środki własne 	300 000	255 000	45 000	0,00
3	A.4. Budowa siłowni zewnętrznej w obszarze przyległym do boisk sportowych, A.5. Modernizacja boiska sportowego (boisko zapasowe) z oświetleniem, A.6. Przebudowa kładki nad rzeką Urzędówką od budynku Centrum Edukacji do boiska sportowego.	2018 – 2021	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WL 2014-2020, • PROW • Środki własne 	1 050 000	892 500	157 500	0,00
4	B.2. Budowa przystani dla kajaków wzdłuż rzeki Urzędówki, B.4. Wyznaczenie trasy konnej i wybudowanie stacji konnej w Urzędowie - wniosek organizacji pozarządowej, B.5. Zagospodarowanie stopnia wodnego na rzece Urzędówce w celu pozyskania energii (4-5 kW), B.6. Stworzenie punktu informacji turystycznej w Urzędowie, B.7. Budowa ścieżki rowerowej przy rzece Urzędówce, B.8. Plac zabaw przy ul. Królowej Jadwigi - wniosek organizacji pozarządowej.	2019 – 2022	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WL 2014-2020, • PROW • WFOŚiGW • Środki własne • Granty prywatnych podmiotów 	1 500 000	1 275 000	200 000	25 000
5	B.1. Promocja i rozwój produktów tradycyjnych i lokalnych - warsztaty, szkolenia z prowadzenia działalności gospodarczej, B.3. Utworzenie spółdzielni socjalnej zajmującej się prowadzeniem działalności usługowej (turystycznej) w oparciu o utworzoną infrastrukturę przystani kajakowej (wynajem, usługi turystyczne),	2020 - 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Środki własne • EFS (Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej) • Granty prywatnych 	500 000	420 000	30 000	50 000

Lp.	Nazwa projektu	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie zewnętrzne	Wkład własny publiczny	Wkład własny prywatny
	B.9. Utworzenie „inkubatora kuchennego” - remont i wyposażenie pomieszczeń (proponowana lokalizacja – remiza OSP w Wierzbicy) wraz z działaniami animacyjnymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej.		podmiotów • PROW				
6	C.1. Przebudowa ul. Podwalnej w Urzędowie - odnowienie terenu objętego ochroną konserwatorską, wymiana nawierzchni, budowa chodników, oświetlenia, C.2. Przebudowa ul. Kościuszki w Urzędowie - przebudowa chodnika i nawierzchni, C.3. Przebudowa ul. Żabiej w Urzędowie - modernizacja nawierzchni, (bezpieczne przejście łączące Ośrodek Kultury z boiskiem), C.4 Budowa drogi gminnej i ścieżki rowerowej łączącej obszar rewitalizacji z Miastem Kraśnik (w granicach obszaru rewitalizacji), C.5. Przebudowa ulicy Staszica w Urzędowie (bezpieczne przejście łączące Ośrodek Kultury z boiskiem), C.6. Modernizacja uliczek ułatwiających kontakt ośrodka kultury z obiektem sportowym, C.7 Budowa ścieżki rowerowej od Młyna Pani Pomykalskiej Wośko do Młyna Lamenta, C.8. Ul. Krakowska - chodnik, C.9. Ul. Nadrzeczna - przebudowa nawierzchni wraz z oświetleniem.	2016-2026	• RPO WL 2014-2020, • PROW • Środki własne	3 000 000	2 550 000	450 000	0,00
7	D.1. Monitoring obszaru rewitalizacji, D.2. Odnowa ścian frontalnych nieruchomości położonych na rynku, D.3. Stworzenie tablicy informacyjnej z obiektami turystycznymi, D.4. Wykonanie dojścia do pomnika Orłąt Lwowskich, D.5. Pobocze od rynku do ZS w Urzędowie, D.6. Elewacja siedziby Urzędu Miejskiego - wieżyczka nawiązująca do dawnej architektury, D.7. Nowy budynek administracyjno-biurowy, zabudowa nieruchomości po GS, D.8. Oświetlenie drogi koło młyna Lamenta (droga łącząca Osadę z Mikuszewskim),	2016-2026	• RPO WL 2014-2020, • PROW • WFOŚiGW • Środki własne • Granty prywatnych podmiotów	1 200 000	1 020 000	150 000	30 000

Lp.	Nazwa projektu	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie zewnętrzne	Wkład własny publiczny	Wkład własny prywatny
	D.9. Modernizacja oświetlenia w obszarze rewitalizacji na energooszczędne, D.10. Przebudowa chodnika i nawierzchni Rankowskie dł. ok 500 mb., D.11. Zaprojektowanie i utworzenie świetlnych bram Urzędowa - nawiązujących do historycznych bram wjazdowych ulokowanych w mieście.						
8	E.1. Utworzenie spółdzielni socjalnej o profilu usługowym, zajmującej się porządkowaniem terenu (domyślnie obszaru rewitalizacji) oraz świadczeniem usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych E.2. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w Urzędowie. KIS to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. E.3. Utworzenie centrum organizacji pozarządowych (prowadzone przez Gminę lub organizację pozarządową) realizujące wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej prowadzących działalność w gminie Urzędów, E.4. Realizacja szkoleń, warsztatów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie), E.5 Punkt konsultacyjno - terapeutyczny dla osób uzależnionych i ich rodzin.	2018-2020	<ul style="list-style-type: none"> • Środki własne • EFS (Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej) • Granty prywatnych podmiotów 	800 000	600 000	100 000	100 000
Suma				8 350 000	7 012 500	1 132 500	205 000

Źródło: opracowanie własne

Po roku 2023 program będzie finansowany ze środków własnych Gminy Urzędów oraz innych dostępnych środków krajowych. Zapewniona zostanie trwałość projektów zrealizowanych w ramach niniejszego programu.

12. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

Za wdrażanie i monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 odpowiadać będzie przede wszystkim Burmistrz Urzędowa we współpracy z Referatem Rolnictwa, Gospodarki Komunalnej i Budownictwa (tzw. *Operator Rewitalizacji, który będzie powołany zarządzeniem Burmistrza Urzędowa*) oraz *Koordynatorem ds. rewitalizacji (osoba zatrudniona w Urzędzie Miejskim w Urzędowie na stanowisku kierowniczym)*. *Operator Rewitalizacji* to podmiot odpowiedzialny za realizację projektów w wymiarze strukturalnym i operacyjnym (zadaniowym). W strukturze organizacyjnej miasta, *Operator Rewitalizacji* zostanie wskazany na podstawie zarządzenia Burmistrza Urzędowa i będzie nim Referat Rolnictwa, Gospodarki Komunalnej i Budownictwa. W tym zakresie podejmowana będzie współpraca z organizacjami pozarządowymi, radnymi oraz przedsiębiorcami. Raporty o stanie realizacji będą publikowane w samorządowej prasie lokalnej oraz stronie internetowej samorządu Miasta Urzędów.

12.1 Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji

Realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 powierza się Burmistrzowi Urzędowa poprzez Urząd Miejski w Urzędowie, w szczególności Referatowi Rolnictwa, Gospodarki Komunalnej i Budownictwa oraz Koordynatorowi ds. rewitalizacji. Zarządzanie przedmiotowym opracowaniem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu Miejskiego, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem.

Wszystkie projekty będą realizowane zgodnie z uchwalonym przez Radę Miejską Wieloletnim Planem Inwestycyjnym, Wieloletnią Prognozą Finansową oraz rocznymi budżetami. Spójność niniejszego Programu z WPI zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych. Projekty organizacji pozarządowych będą przedkładane do zatwierdzenia *Operatorowi rewitalizacji* i po zatwierdzeniu przez Burmistrza Urzędowa zostają złożone do Instytucji Pośredniczącej.

W przypadku projektów planowanych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej, właściwa jednostka zleca i przygotowuje wymaganą dokumentację techniczną i przekazuje jej wyciąg wraz z pozwoleniem na budowę i innymi dokumentami *Operatorowi Rewitalizacji* celem przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu. *Operator Rewitalizacji* przygotowuje wniosek, który po zatwierdzeniu przez Burmistrza Urzędowa zostaje złożony do Instytucji Pośredniczącej. Po podpisaniu umowy dofinansowania z Instytucją Pośredniczącą, w zarządzanie projektem zostaje włączony Referat Finansowo-Podatkowy Urzędu Miejskiego w Urzędowie.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi/programami, Burmistrz Urzędowa może powołać Zespoły Zadaniowe. W skład Zespołów wchodzi przedstawiciele poszczególnych

komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania projektem. Ideą powołania Zespołów jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Istotnym elementem systemu wdrażania Lokalnego Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 jest zbudowanie mechanizmów włączenia osób i podmiotów zaangażowanych w projekt w proces rewitalizacji opisany w przedmiotowym opracowaniu. Ze względu na szeroki charakter rewitalizacji bardzo ważny jest międzysektorowy charakter współpracy zawiązanej na rzecz skutecznego przeobrażenia obszarów przewidzianych do realizacji. W związku z aktywnym uczestnictwem przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców, zakłada się wykorzystanie mechanizmów związanych z kontrolą obywatelską i współdecydowaniem (spotkania, dyskusje na forum Rady Miejskiej).

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 jest dokumentem otwartym i będzie podlegać aktualizacji w oparciu o zasadę partnerstwa we współpracy z lokalnymi partnerami: mieszkańcami, wspólnotami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, kościołami i innymi partnerami społeczno-gospodarczymi. Jednym z elementów współpracy z partnerami będą działania *Operator rewitalizacji*, który będzie inicjować i zachęcać mieszkańców i inne podmioty (w szczególności organizacje pozarządowe) rewitalizowanych obszarów do tworzenia lokalnych zespołów, działających na rzecz rewitalizacji, w tym realizacji projektów wynikających bezpośrednio z Programu. Działania te obejmować powinny:

- akcje informacyjno-promocyjne z wykorzystaniem strony internetowej www.urzedow.pl,
- przygotowanie publikacji w prasie lokalnej i współpracę z mediami,
- organizację spotkań z mieszkańcami obszarów rewitalizacji objętych Programem,
- podawanie do publicznej wiadomości, poprzez stronę internetową, raportów z realizacji LPR,
- prowadzenie cyklicznych ankiet internetowych, poprzez stronę internetową, oceniających podejmowane działania i umożliwiające zgłoszenie nowych propozycji działań rewitalizacyjnych.

Powyższe działania zapewnią rzeczywistą kontrolę obywatelską i umożliwią wpływ na kształt zaplanowanych procesów rewitalizacyjnych w gminie.

Po 31 grudnia 2023 r. mniejszy dokument zostanie przekształcony w GPR, z zastosowaniem szybkiej ścieżki przekształcenia tego programu (art. 52 ustawy), lub pozostanie bez zmian, gdyż nie jest to przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

12.2 Procedura prowadzenia monitoringu i ewaluacji oraz weryfikacji i oceny postępów realizacji Programu

Opracowanie dobrze funkcjonującego monitoringu i ewaluacji planowanych działań umożliwi dobre zarządzanie projektami oraz generalnie polityką miejską. Podstawowym celem monitoringu jest weryfikacja skuteczności działań rewitalizacyjnych ujętych w tym dokumencie. Stały monitoring pozwoli także na korygowanie działań, a co za tym idzie podniesienie efektywności miejskich polityk publicznych. Monitoring realizacji Programu prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników, mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów oraz odnoszących się do wyznaczonych celów oraz zdiagnozowanych problemów. System monitoringu będzie składał się z takich narzędzi jak:

- 1) *Procedura stałego monitorowania* Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026. Sprawozdania z postępów w realizacji zadań uwzględnionych w dokumencie przygotowywane są raz w roku i obejmują sprawozdanie końcoworoczne. W tym celu podejmowane są następujące działania: *Operator Rewitalizacji* pozyskuje informacje na temat zrealizowanych projektów w danym roku kalendarzowym od jednostek odpowiedzialnych za ich realizację. Dane zawierają opis realizowanych zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026, m.in.: okres realizacji zadania/projektu, opis zadania/projektu, cele, podjęte działania, wartość zadania/projektu oraz źródła finansowania oraz wskaźniki wynikające z Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026, jakie zostały osiągnięte zgodnie z celami zadania/projektu. Dane te gromadzone raz na rok, a sprawozdania za okres od 1 stycznia do 31 grudnia będą przedkładane do dnia 21 stycznia. *Zespół ds. Rewitalizacji* prowadzi działania zgodnie z zapisami Regulaminu.
- 2) *Ewaluacja ex post* - Ewaluacja po zakończeniu Realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026. Ewaluacja ex post jest dokumentem, który posłuży do rozliczenia wyników prac związanych z Programem. Za wykonanie ewaluacji odpowiedzialny będzie *Operator Rewitalizacji*. Zostanie on powołany zarządzeniem Burmistrza Urzędowa, i funkcjonował będzie jako zespół zadaniowy. Raport ten powinien zawierać zestawienie najważniejszych wniosków ze Sprawozdań Końcoworocznych prowadzonych przez cały okres obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026. Dodatkowo ewaluacja powinna obejmować badania społeczno-ekonomiczne, które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane w dokumencie problemy. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji. Raport zostanie przekazany Burmistrzowi Urzędowa oraz Radzie Miejskiej, a także podany do

publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Urzędowie.

- 3) *Wskaźniki monitoringu* – zamieszczone poniżej w tabeli wskaźniki monitoringu sytuacji społecznej obrazować będą poziom zmian społecznych wywołanych przez realizację inwestycji (projektów) zapisanych w Programie Rewitalizacji. W tabeli podano również punkt wyjścia oraz oczekiwany stan docelowy. Wskaźniki te będą monitorowane po zakończeniu realizacji programu w podanych ramach czasowych, czyli po roku 2026.

Tabela 45 Rekomendowany zakres wskaźników monitoringu w zakresie sytuacji społecznej

Wskaźniki monitoringu	Wskaźnik aktualny	Stan docelowy (spodziewany efekt)
Wskaźnik bezrobocia	Punkt wyjścia 10,4%	Spadek o 2 punkty procentowe
Wskaźnik odsetek osób pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy spośród osób bezrobotnych	Punkt wyjścia 80%	Spadek o 5 punktów procentowych
Wskaźnik pokazujący odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej	Punkt wyjścia 6,98%	Spadek o 1 punkt procentowy
Wskaźnik liczby osób objętych „niebieską kartą”	Punkt wyjścia 2,7%	Spadek o 0,5 punktu procentowego
Wskaźnik odsetek osób nadużywających alkoholu	Punkt wyjścia 9,09%	Spadek o 1,2 punktu procentowego
Wskaźnik odsetek popełnianych przestępstw kryminalnych	Punkt wyjścia 22,11%	Spadek o 4 punkty procentowe
Wskaźnik odsetek popełnianych wykroczeń	Punkt: wyjścia 37,12%	Spadek o 5 punktów procentowych

Źródło: opracowanie własne

13. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 został przygotowany w oparciu o proces szerokiej partycypacji społecznej. Każdemu etapowi prac związanych z dokumentem towarzyszyła zasada partnerstwa z uwzględnieniem udziału różnych środowisk i grup interesariuszy, w tym podczas wyznaczania obszarów zdegradowanych, obszaru rewitalizacji, a także zbierania propozycji rozwiązań, projektów, pomysłów na projekty/zadania. Informacje o spotkaniach, warsztatach i innych formach aktywności w ramach prac nad dokumentem każdorazowo były podawane do publicznej informacji. W ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026 wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- 1) *Sondaż*. Ankieta rewitalizacyjna dystrybuowana w wersji papierowej oraz elektronicznej za pośrednictwem strony www.urzedow.pl. Ankietyzacja była prowadzona od 15 stycznia do 15 lutego 2017 roku. Mieszkańcy mogli z wykorzystaniem ankiety zgłaszać własne propozycje obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem oraz komentować na bieżąco postęp prac nad sformułowaniem programu rewitalizacji. W ramach ankiety prowadzono

również badania społeczne o charakterze ilościowym skupione przede wszystkim na rozpoznaniu potrzeb mieszkańców z zakresu rewitalizacji społecznej, przestrzennej, środowiskowej, technicznej, jak i gospodarczej gminy. Raport z badania ankietowego stanowi jeden z rozdziałów LPR.

- 2) *Wizja lokalna (spacer studyjny)* - badanie jakościowe, polegające na wizytacji obszarów zdegradowanych, często połączone z rozmowami z mieszkańcami, korzystającymi w danej chwili z odwiedzanej przestrzeni miejskiej. Metoda ta miała na celu zdiagnozowanie występujących na terenie problemów, przede wszystkim zaś w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W spacerze uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Miejskiego oraz zewnątrzni eksperci w zakresie rewitalizacji.
- 3) *Spotkania warsztatowe* – prowadzone podczas całego procesu tworzenia dokumentu, zwłaszcza w zakresie kluczowych elementów prac koncepcyjnych, takich jak wyznaczenie obszaru rewitalizacji, celów rewitalizacji, typowanie konkretnych projektów rewitalizacyjnych. Warsztaty odbywały się w Urzędzie Miejskim w Urzędowie i zostały przeprowadzone w następujących dniach: 7 grudzień 2016 r., 12 styczeń 2017 r., 16 luty 2017 r., 1 marzec 2017 r. Łącznie w spotkaniach wzięło udział 100 osób, głównie przedstawicieli głównych interesariuszy procesu rewitalizacji - podmiotów publicznych, organizacji pozarządowych, sołtysów, radnych, przedsiębiorców.
- 4) *Otwarte spotkania konsultacyjne* z udziałem przedstawicieli władz samorządowych, pracowników Urzędu Miejskiego w Urzędowie, jednostek podległych oraz przedstawicieli organizacji społecznych, przedsiębiorców, na których m.in. przeprowadzono analizę zasobów gminy oraz zewnętrznych trendów / oddziaływań mających wpływ na Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026. Wyznaczano i konsultowano cele rewitalizacji, obszar rewitalizacji a także wytypowano konkretne projekty w ramach rewitalizacji. Spotkania zostały przeprowadzone dnia 1 grudnia 2016 roku oraz 7 lutego 2017 roku, z łącznym udziałem 45 osób - przedstawicieli sektora samorządowego, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych. Spotkania prowadzili eksperci ze Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Gospodarczych „DELTA PARTNER”, którzy przedstawili założenia dotyczące prowadzenia rewitalizacji oraz zebrali uwagi, opinie oraz wnioski. Warsztat ogniskował się wokół zagadnień poświęconych analizie i wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Urzędowie oraz konkretnych projektów rewitalizacyjnych.
- 5) *Kampania medialna* informująca o prowadzeniu prac nad programem rewitalizacji, poprzez zamieszczanie ogłoszeń na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Urzędowie oraz poprzez publikację płatnych artykułów w Kurierze Lubelskim oraz Dzienniku Wschodnim. Celem

kampanii było dotarcie do jak najszerszej grupy potencjalnych interesariuszy programu rewitalizacji.

- 6) *Utworzenie specjalnej strony internetowej dla rewitalizacji www.rewitalizacja.urzedow.pl*, dzięki której interesariusze, mieszkańcy mieli stały dostęp do informacji o postępie prac nad rewitalizacją, poszczególnymi jej etapami, zwłaszcza w zakresie wyznaczenia obszaru rewitalizacji, celów i poszczególnych zadań.
- 7) *Nabór projektów rewitalizacyjnych*. W ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026, uwzględniającym szeroką partycypację społeczną, ogłoszono otwarty nabór propozycji projektów do realizacji, które mogli zgłaszać wszyscy zainteresowani mieszkańcy gminy za pomocą specjalnego formularza projektów (<http://deltapartner.pl/ankiety/projekty-urzedow/>). Uzyskane propozycje miały wzbogacić program rewitalizacji i pozwolić na podjęcie działań przez gminę oraz jej partnerów, zmierzających do pozyskania funduszy europejskich na realizację projektów z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020. Warunkiem było, że aby dane przedsięwzięcie mogło ubiegać się o środki z w/w programu musi znaleźć na liście projektów umieszczonej w LPR. W prowadzonym publicznie naborze propozycji projektowych nie wpłynął żaden formularz z propozycją przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- 8) *Konferencja podsumowująca prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji*, która odbyła się dnia 4 kwietnia 2017 roku w Urzędzie Miejskim w Urzędowie. Konferencję poprzedził spacer studyjny, który przeprowadzili przedstawiciele samorządu Urzędowa oraz Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner. W konferencji wzięli udział przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Urzędowie i jego jednostek, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców. Na konferencji dokonano podsumowania prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji oraz ogłoszono konsultacje społeczne dokumentu LPR.
- 9) *Konsultacje społeczne projektu dokumentu Strategii*. Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone od 4 do 11 kwietnia 2017 r. Dokument LPR został udostępniony on-line na stronie www.rewitalizacja.urzedow.pl wraz z formularzem zgłaszania uwag. Uczestnicy konsultacji mogli składać uwagi do całej zawartości dokumentu, w tym wyznaczenia obszaru rewitalizacji, celów oraz zadań / projektów.

W ramach prac nad dokumentem Programu uwzględniono mechanizm partycypacji społecznej na każdym ich etapie - tworzenia, przyjmowania / uchwalania i realizacji. Informacje o Programie Rewitalizacji są za każdym razem umieszczane na stronie internetowej samorządu gminy i miasta Urzędów. O jego celach i zadaniach poinformowane zostały środowiska lokalne (i liderzy lokalni), w tym radni, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy. Oczekiwania społeczności lokalnej zostały wyrażone w przeprowadzonym badaniu sondażowym. W tworzeniu dokumentu zastosowano

wszechstronne mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.

Rysunek 26 Ogłoszenie zamieszczone w Kurierze Lubelskim opublikowane w wydaniu z dnia 19.12.2016 r.

REWITALIZACJA W GMINIE URZĘDÓW

Gmina Urzędów Uchwałą NR XXXI/188/16 Rady Miejskiej w Urzędowie z dnia 28 października 2016 r. przystąpiła do sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016 -2026. Rewitalizacja to metoda ożywiania zdegradowanych części gminy. Jest inicjowana i koordynowana przez samorząd lokalny. Rewitalizację należy rozumieć jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni, gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Co ważne, opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji umożliwia ubieganie się o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Narzędziem niezbędnym do pozyskiwania środków zewnętrznych jest uchwalony program rewitalizacji, który musi zostać opracowany w oparciu o kompleksową diagnozę, delimitację obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, szeroki proces partycypacji społecznej oraz mechanizmy komplementarności i integracji.

Prace nad sporządzeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji rozpoczynają się od analizy zjawisk kryzysowych we wszystkich badanych sferach, dokonanej na podstawie danych statystycznych, oraz po przeprowadzeniu badań ilościowych i jakościowych. Po zidentyfikowaniu zdegradowanych części gminy, wyznaczone zostaną obszary do rewitalizacji, na których koncentrować się będzie interwencja rewitalizacyjna.

Równolegle do procesu diagnozowania problemów gminy rozpoczyna się proces konsultacji społecznych z mieszkańcami dotyczący ich potrzeb i przyszłych projektów rewitalizacyjnych. W najbliższym czasie planowany jest cykl spotkań oraz warsztatów z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami. Przybliżony termin zakończenia prac nad opracowaniem i uchwaleniem dokumentu to pierwszy kwartał 2017 r.

Przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Urzędów na lata 2017 - 2020 zostało zrealizowane przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na 2014-2020.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Źródło: opracowanie własne

14. Strategiczna ocena oddziaływania programu na środowisko

Dokument *Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026* jest zakwalifikowany do dokumentów wymienionych w art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W związku z tym na podstawie art. 47 oraz w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2016 nr 0 poz. 353), Burmistrz Urzędowa (poprzez pełnomocnika) dnia 17 marca 2017 r. zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie o opinię dotyczącą konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu.

W odpowiedzi na wniosek w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026”, po przeanalizowaniu przedłożonej dokumentacji, na podstawie art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016, poz. 353 ze zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie pismem z dnia 29 marca 2017 r. (sygnatura WSTV.410.33.2017.AS) uzgodnił brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu.

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Cele główne rewitalizacji gminy Urzędów to:

1. Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych.

2. Aktywizacja społeczna / gospodarcza środowisk marginalizowanych dysfunkcyjnych.
3. Wzmocnienie bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego.

Po przeanalizowaniu celów rewitalizacji oraz przypisanych do nich kierunków działań Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdził, że żadne z zaproponowanych działań nie powinno kwalifikować się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 71). Nie przewiduje się również, aby podejmowane działania wiązały się z generowaniem znaczącego oddziaływania na środowisko. Realizacja planowanych inwestycji nie wpłynie w sposób negatywny na środowisko i zdrowie ludzi. Ewentualny negatywny wpływ może mieć jedynie charakter przejściowy, krótkotrwały i będzie on związany najczęściej z fazą realizacji inwestycji. Ponadto, realizacja planowanych działań, z uwagi na ich charakter i zakres, nie powinna spowodować negatywnego oddziaływania na obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego. Na obszarze gminy Urzędów znajdują się następujące obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134) - Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu (rozporządzenie Nr 39 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu - Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 65 poz. 1224) oraz obszar sieci Natura 2000 - realizacja dokumentu nie spowoduje negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 i na pozostałe formy ochrony przyrody, w tym na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu. Realizacja działań inwestycyjnych zapisanych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026” nie spowoduje trwałego uszczuplenia lub fragmentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczone zostały obszary europejskiej ekologicznej sieci Natura 2000 ani nie spowoduje żadnego innego rodzaju zakłóceń w funkcjonowaniu tej sieci. Projekt nie wpłynie negatywnie na zachowanie integralności obszarów ani spójności sieci ekologicznej Natura 2000. Z uwagi na charakter i zakres działań przewidzianych w projekcie - spowodowanie znaczącego oddziaływania na obszar Natura 2000 w wyniku realizacji przedmiotowego Programu jest mało prawdopodobne. W związku z powyższym nie zachodzi przesłanka wskazana w art. 46 pkt. 3 ww. ustawy.

Działania planowane w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026” mają zasięg lokalny - ograniczają do obszaru w granicach (jednej) gminy - Urzędów, dlatego nie przewiduje się oddziaływań transgranicznych.

W opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie zapisy zawarte w przedłożonych dokumentach wskazują, że *projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji Dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026” nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.*

Spis tabel

Tabela 1 Komplementarność LPR z dokumentami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym	10
Tabela 2 Komplementarność z dokumentami na poziomie gminnym	14
Tabela 3 Zestawienie jednostek porównawczych w ramach programu rewitalizacji	17
Tabela 4 Zmienne dla delimitacji obszaru zdegradowanego w gminie Urzędów	20
Tabela 5 Wskaźnik dotyczące pomocy społecznej w odniesieniu do poszczególnych sołectw Urzędowa	23
Tabela 6 Liczba udzielonych świadczeń oraz kwota udzielonych świadczeń na mieszkańca – 2015 r.	24
Tabela 7 Wskaźnik dotyczące przestępczości w odniesieniu do poszczególnych sołectw Urzędowa	26
Tabela 8 Wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym – stan na 2015 rok	26
Tabela 9 Wskaźnik liczby bezrobotnych w odniesieniu do poszczególnych sołectw Urzędowa	29
Tabela 10 Zestawienie wskaźników sytuacji społecznej – stan przekraczający średnią dla całej gminy (w skali od 0 do 5)	31
Tabela 11 Syntetyczny sumaryczny wskaźnik sytuacji społecznej	32
Tabela 12 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze społecznej	33
Tabela 13 Wskaźnik przedsiębiorczości w odniesieniu do poszczególnych sołectw Urzędowa	35
Tabela 14 Płyty azbestowo-cementowe płaskie i faliste w budownictwie – stan na 30.05.2015 r.	37
Tabela 15 Wskaźnik liczby instalacji solarnych w stosunku do liczby mieszkańców – 2015 r.	38
Tabela 16 Stopień skanalizowania obszaru	42
Tabela 17 Zestawienie szkół według obwodów	43
Tabela 18 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze gospodarczej	45
Tabela 19 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze środowiskowej	46
Tabela 20 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze przestrzennej (technicznej)	47
Tabela 21 Analiza porównawcza wskaźników syntetycznych	47
Tabela 22 Metryczka dotycząca badania sondażowego	54
Tabela 23 Propozycje projektów rewitalizacyjnych z udziałem procentowym odpowiedzi	61
Tabela 24 Bilans powierzchni dla obszaru rewitalizacji	63
Tabela 25 Problemy społeczne – odczuwalne wysokie i średnie zagrożenie na obszarze rewitalizacji	65
Tabela 26 Brakujące elementy na obszarze rewitalizacji	67
Tabela 27 Negatywna ocena elementów decydujących o jakości życia na obszarze rewitalizacji	68
Tabela 28 Mapa problemów obszaru rewitalizacji	69
Tabela 29 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji	72
Tabela 30 Matryca możliwości i potrzeb w ramach rewitalizacji w Gminie Urzędów	74
Tabela 31 Wpływ LPR na rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Urzędów	82
Tabela 32 Wiązka projektowa – projekty główne	83
Tabela 33 Wiązka projektów – projekty uzupełniające	85
Tabela 34 Fiszka projektowa – projekty główne A1, A3	88
Tabela 35 Fiszka projektowa – projekty główne A2	89
Tabela 36 Fiszka projektowa – projekty główne A4, A5, A6	90
Tabela 37 Fiszka projektowa – projekty główne B2, B4, B5, B6, B7, B8	90
Tabela 38 Fiszka projektowa – projekty główne B1, B3, B9	91
Tabela 39 Fiszka projektowa – projekty uzupełniające C1 – C9	94
Tabela 40 Fiszka projektowa – projekty uzupełniające D1 – D11	95

Tabela 41 Fiszka projektowa – projekty uzupełniające E1-E5.....	96
Tabela 42 Matryca logiczna programu rewitalizacji	99
Tabela 43 Relacja projektów infrastrukturalnych do projektów / programów / korzyści społecznych.....	101
Tabela 44 Harmonogram rzeczowo - finansowy planowanych przedsięwzięć	106
Tabela 45 Rekomendowany zakres wskaźników monitoringu w zakresie sytuacji społecznej.....	112

Spis rysunków

Rysunek 1 Zrzut ekranu ogłoszenia dotyczącego naboru projektów do LPR dla Gminy Urzędów	7
Rysunek 2 Podział gminy na jednostki pomocnicze w wyodrębnianiu obszaru zdegradowanego.....	19
Rysunek 3 Współczynnik korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych ...	24
Rysunek 4 Współczynnik przestępczości (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych gminy Urzędów.....	25
Rysunek 5 Współczynnik liczby zdarzeń w ruchu drogowym (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych gminy Urzędów	28
Rysunek 6 Współczynnik bezrobotnych (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych gminy Urzędów	30
Rysunek 7 Wskaźnik przedsiębiorczości (0 niski, 5 wysoki) dla jednostek porównawczych gminy Urzędów.....	36
Rysunek 8 Zestawienie poziomu degradacji obszaru gminy Urzędów z uwzględnieniem jednostek porównawczych	49
Rysunek 9 Podział strukturalny obszaru zdegradowanego Gminy Urzędów.....	50
Rysunek 10 Obszar rewitalizacji na mapie gminy Urzędów	52
Rysunek 11 Zasadność podjęcia rewitalizacji na wyznaczonym obszarze.....	55
Rysunek 12 Czy wskazany obszar rewitalizacji stanowi ważny punkt/miejsce związane z funkcjonowaniem gminy.....	55
Rysunek 13 Słabe strony obszaru rewitalizacji.....	56
Rysunek 14 Mocne strony obszaru rewitalizacji	57
Rysunek 15 Intensywność problemów występujących na obszarze rewitalizacji.....	59
Rysunek 16 Zalety i wady obszaru rewitalizowanego.....	60
Rysunek 17 Brakujące elementy na obszarze rewitalizowanym	61
Rysunek 18 Mapa obszaru rewitalizacji w gminie Urzędów	64
Rysunek 19 Potencjały i zagrożenia da obszaru rewitalizowanego w gminie Urzędów	70
Rysunek 20 Mapa obszaru rewitalizacji	71
Rysunek 21 Cele rewitalizacji Gminy Urzędów.....	78
Rysunek 22 Wiązki projektowe w programie rewitalizacji	83
Rysunek 23 Struktura projektów w obrębie wiązki projekty główne	88
Rysunek 24 Struktura projektów w obrębie wiązki projekty uzupełniające.....	94
Rysunek 25 Obszar rewitalizacji na mapie gminy Urzędów	100
Rysunek 26 Ogłoszenie zamieszczone w Kurierze Lubelskim opublikowane w wydaniu z dnia 19.12.2016 r.	115

Uzasadnienie

W dniu 28.04.2017r. Rada Miejska w Urzędowie Uchwałą nr XXXVII/247/17 w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Urzędów na lata 2016-2026” przyjęła program rewitalizacji.

Program ten został złożony w Urzędzie Marszałkowskim woj. Lubelskiego w celu sprawdzenia i wniesienia uwag dotyczących spełnienia wymogów, cech i elementów programu rewitalizacji.

Po wszczęciu kontroli w dniu 17.05.2017r. Urząd Marszałkowski przesłał uwagi do gminy Urzędów dotyczące przedłożonego programu.

Uwagi te zostały uwzględnione w poprawionej wersji dokumentu, która została poddana ponownej ocenie. Z uwagi na to, że Urząd Marszałkowski nie wniósł nowych zaleceń i biorąc pod uwagę terminy złożenia wniosku o płatność, istnieje potrzeba przyjęcia poprawek do tego programu i podjęcia nowej uchwały.